

**THEODOR
KOORT**

Kaks kuud Nizzas

21374

★ **JAKOB LOOSALU KIRJASTUS** ★

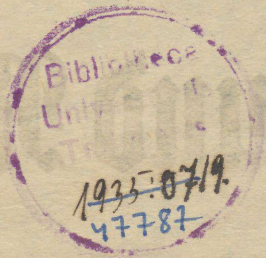
Theodor Koort

Kats tuud Nizzas

J. Loosalu kirjastus
Tallinn 1934

2.

Õestimaa Trükitaja A.-S. (end. J. S. Grefel)
Tallinn, Ratasatemu 10.

A-9296

I.

Selnut Selger tõttus sademeist pestud paekivimitänawat, pea norus, põues trüfist lõhnaw häälekandja. Samm, mille ta kawatšes ette võtta, oli peagu meeleheitlik, oli tema wiimne lootus ja wõibolla ainuke pääsetee. Ära ... ära siit pörgust! Wälja siit, kus ta on wirelenud kui alamäärtuslik olend, kus ennaštõhwerdamalt on kerjanud sente nälja peletamiseks ... Küllalt, ta peab leidma waheldust, olgu kas wõi ajutist ...

Nii siis, öösel ta oli otsustanud ja hommikul mõtnud lehe, et leida seda ... Etimestena olid talle teinud filmi raswajemad tähed: jadul-seppi ... pesunaiši ... ja, neetud! miks pole ta kunagi õppinud kingsepa käealusseks! Tal polnud aimugi, mida kuulutaja sellega tahtis öelda. Siis ... lapsehoidjaid ... ja wiimaks: he i n a l i š i w a j a m a a l e. Maale, hm, see oligi, mida ta otsis, milleks oli ohwerdanud mõned oma õhemad metallid seitsmenda suurriigi toetusseks.

Maale ... maale ... Mida enam Selger jellele mõtles, seda rohkem kiskus see teda ligi. Seal leiab ta rahu sõprade eest ning kosutab oma „materjaalset mina“. Ja praegu oligi ta siis teel sinna wabaduse kalmistule ehk n. n. orjaturule. Tõelist wabadust wõib ju osta ainult puhta rahaga, mida Selgeril aga paraku ei olnud. Ent oli wabadus seegi, kui saadi oleffleda eemal hinge ja ihu mürgitawaišt awatlusist ja elada išeendale.

„Drjaturge“ ta oli lehest leidnud kolm ja nende aadressid olid tal juba süüwinud pealusse. Esimalt ta kukub kaugemale linnaserwa, kus loodab leida ka inimesi kaugemalt tagamaalt, ja mida kaugemale linnast — seda parem.

Juba lähenes ta otstitawa numbriga majale. Maamehi sõelus poest kaupluse, kauplusest ärrid ... Silgud ... tõtad ja wifatid. Lähem urgas lõhnas hapendumud heeringa järele; maja oli warustatud awara sisjesõiduhoowiga. Wärawal paraaditas murdosa inimkonda, lääpis pastaldes, haiswais jäärifuis, naised mähituna kirjuisse suurrättidesse. Omapärane tare õhk hoowas wastu; suitsune, kopitunud nikotiini hõng hõljus laotuses. Naste otsustada, kes siin oli peremees — kes sulane.

Selger peatus wärawa kõrwal, ei mõistnud alul ette võtta mingit operatsiooni. Kellelt küsida? Kes kuulutas lehes? Seal astus ta juure keegi wilets olend, määrdunud kalses, ümbritsetud wiimahõngu oreooliga. Pakkus müüa iidset, hallitunud wass-kulpi. Kuid nagu aimates, et ega noorjandist pole ostjat, ta keeras wastust ootamata kõrwale ja juba mangus talumehe kallal.

Gelger toetus wärawapiidale ning jäi äraootamasse seisuforda. Too inimjõuk siin paistis seiswa laukaweena. Üksteist nagu kardeti, ei usaldatud. Mõni harw jutleb endasugusega, kuid sedagi nii tasa, otse nagu pihiks patte. Noored naised toetuwad unijest maja seinä, reas kui kanad õrel. Negajalt ilmutab linnapoolt end mõni maamees, kannupois eide näol sabas. Wiimajel suurrätt põlmitud koonu alla, olgugi, et wiimajadu lafanud ja õht lammatawast kuum. Sörgib mehele järele ja kaalub rätikus mingit kompsu, kust tilgub Surnumerd. Sööstuwad hoowi, inimjalgast õkwa läbi, kellestki hoolimata. Korraldawad wantri juures. Peremees jurub wedurile kangi löugade wahese ja minut hiljem trügibki wälja primitiivsete sõidukite wahelt, lameerides, kawatjedes ning signaalitades wärawa ees inimjõugu pooleks, et oleks tee lahti maailma. Siis jõutakse kiwimunadest künklikule tänawale, wesi-piimanõude wantri wahes kolijedes, ristikehina rada taga. Seltskond wärawa ees wajub aga jälle kofku; kõif jääwad nagu ennegi mõttesse kui professorid.

Siis äkki sünnib krahh. Nagu oleks loiku wisatud kiwi, nagu oleks kosmojost langenuid meeteor: wärawa ees peatub noormees kui pull, walmis kargama kallale maameestele. On kofe näha, et purjed peal. Süppabki ühe wallaija wälimusega taadi manu ja kawatjatab:

„Palju?“

Taat muheleb. Bealetung liig ootamata sellises miljööds. Kuid toibub kofe ning ei jäta wastust wõlgu:

„No mis mina's paremini piaks tiadma, eks ja isi ole asja kuulnud, ennegi . . . Noh, kui kaks wõi . . .“

Seepeale noor härg haarabki taadil jäsemest finni:

„Sa mees pasjid mulle, oled paras — poshli!“

Peremees on arusaamatuses. Juba on ümberseisjad trüginud lähemale, nägemisorganites ootaw põnewus.

„No lähme, lähme! Wana tudi küll juba oled, aga eks seda wähem leiba õgid,“ praalib noormees ega lasse rääkida wahese wanameest, kes juba turtjatub wihaft:

„No, mis sa piaks jändama . . .“

„Lohoh, isi praegu nõus kofe tuhanda iist sulaseks ja nüüd puitleb wastu ka wiil, nagu punu,“ irwitab sõnn juba heatahtlikumalt ning lasse hädaldawa wanamehe walla.

Ümberseisjad naised kilkawad. Asunik tuli täisperemeest endale sulaseks palkama! Ja asjaosalised ise muigawad kaasa.

„Oled aga üks sandiks jään'd, ei tunne enam wa Kiinu Antsugi ära,“ pilkab noorperemees.

„Wemmal sihuke . . . ptüi sulle!“ jälgab wanamees sunnitud heatahtlikusega, kuid asunik kaob peettumult hoowi sügawusse.

Sa see wahetuhtum ongi tõusejõuks, mis kangutab kiwi haualt. Mäsus on tehtud. Säälepaelad on forraga awali, nagu nõiatepiga löödüd. Ugaramad trügivad esile, lähenewad peremeestele.

Kuid maalised maid naeratawad kawalalt. Nad sulaseid ju ei wäjagi, lepiwad ainult tüdrukutega. Paljud otjivad lapselasiat, kes pere

heinal olles kaitseks kollet waraste eest ja talitaks loomi, muuseas ka peremehe ja perenaise rõõmuhakkete produkte — peenikest peret.

Töötijad mehed seepeale lööwad mosji, karjuwad naissi ntaha: tegevat perepoegadele liiga, raisjad. Kuid hakkab kibeleva ka seina ääres norutaw naispere; ei nad laje endile liiga teha ühti, lööwad wapralt wastu.

Sellist meeleolu ongi waja: see tekitab eluwust; peaaigi, et saaks aga suu walla ja kõnelda ning sobitada kaupa. Nii muutubki wärawa esine warsti otsekui laadaplatšiks, kus puuduwad waid präänitud. Tingitakse ja kaubeldakse. Sekka kuulduw naeru ja sõimu, meelitusi ja ähwardusi. On jäärasteidki, kes peremehe awatlewad nurgataha, et odawa pakkumi-

Selger toetus wärawapiidale ning jäi äraotawasse seisukorda.

Jega mitte sattuda nende pilke alla, kes ise juure häälega lööbiwad, kes muinasjutulist palka nõuawad, kuid ise lähaks ka wähemaga; wõi kes niisama ajaweeteks tulnud siia päewa furnuks lööma ja kessel pole mõtetki müüa endid maarahwale. Negajalt mõni peremees kaobki hoowi, plikanatt järel; wiib selle koju kui laadalt ostetud takerdumud wärika.

Selger pingutab kõrwatrumme, et üldisest mulinaist taibata midagi konkreetsemat. Selgub, et palk meestel 25 krooni, naistel 15—20. Lemale ei ütle see aga kuigi palju. Nõutakse keskhommikut puhketundi ja kell seitse õhtule pääsu. Ka siin ei oska ta enam midagi parandada. Tal polegi ju mammona teenimine nii wäga tähtis. Peaaigi, et võimaldataks weeta juwe maal tõhutäiegi eest; ja pole ka tähtis, kas saab puhata tund rohkem wõi wähem — päewad pikad, jätkub aega kõigeks...

Ta hakkabki wähehaawal nihutama end otse peremeeste nina alla. Need aga ei näi teda panewat täheleegi; teda ei küsitagi, astutakse küll saapa ninale.

Reegi nooruke julgeb awalikult nõustuda kahetümne krooniga, alandlik kui ori. Ta naerdakse aga teiste poolt otsekohe wälja.

„Mhaa, wõi ihtad minna kodumäiks, poisike . . .“ nõögatakse.

Selline kompliment manab esile ropendusi peretütarde arwel. Aga maamehed ei pahandugi, aina muigawad, endile kindlad kui kaljud.

Reegi aumäärt talueit siiski hakkab toetama meestööliji:

„Eks mul oli kah üks sihande linnaprelnake minewa jumel, aga mis ta, raiß, tegi? Oh mu meie, lirwa niisugune — juitsetas! Ja mõtelge wiil — jalaja! Didku issand küll, sihande paneb ju lauda ka põlema, pime!“

Soolimata jellest, seesama eit aga praegu meestega kaubale ei saa ja eemaldub ijeteadmalt.

Nüüd Selgerile tärfab pähe idee. Kas mitte kasutada momenti? Ja hiilibki eidele järele wanrite wahese, kus see askeldab hobuse leiwakoti kallal. Täheneb ettewaatlikult.

— Sm, auline pereemand, Selger nõustuks ka wiieteistkümnega krooniga!

Eit põrnitseb . . . ei, noormees on, on liig kleenuke. Ta tahab põlule julast, kes tunneb kõiki maatöid. Keerab selja, ei tee Selgerist enam wäljagi; noorsant on talle õhk. Ja Selger tunneb end lööduna. Miks ta ei nõustunud kohe kas wõi künnega, oleks ehk löönud läbi? Siis . . . keerabki ringi ja pakub end selle summaga.

— Ei, asjatu waen . . . pole waja. Perenaisel juba on kodus kaks tüdrukut. Ja siis naeratades:

„Mis sihande, näh, suurärä, nüüd kah einatüüst tiab wõi,“ ning mõõdab Selgerit plüüshkübarast shawrookingadeni kohtuniku pilguga.

Sigel See pilk ütleb Selgerile terwe ajaloo. Tõsi, ta ülikond pole weel räbalais ja kaelas kannab puhast wõru. Meetud . . . see eit oli awanud tal filmad. Alles nüüd hoomab ta, millise wälimuslega on teie d tulewased kolleegid: lahtiste kaelustega, kurwalt ripnewais pükstes, narmendawais warukais . . . Aga neisse räbalaisse on mähitud turjad tüsedad, näod lõõpivad, käed hoolimatud kui pihid.

Ja Selger taipas. Siin hindamiskomisjon otjustab hoopis teisjuguste põhimõtete järele. Ta tundis äkki end siin lootusetuna, ülearukena. Ta mõis hallitada siin, teda ei puuduta keegi, ei sõna ega sõrmega.

Ära siit! Temaft ei tunta siin kahju, ei leina teda keegi. Gäbi oleks end nüüd weel poetada teiste hulka. Teda ei wõetaks jäärasena leima eestki. „Tänan sind, Tundmatu Tädi, õpetliku sõna ja walgustawa pilgu eest!“ Küll tema, Selger, juba oskab esineda ka teises uniwormis, meelepärasesmas; wõib muuta end karuseks, mühakaft . . .

Umbes tunni pärast jõudis ta hoowi tagasi. Znimsalt wärawa kolonnide wahel selle aja sees oli weelgi tihenenum. Selger pugese küünarnukkide abil teiste haikwate selgade taha ning toetus hooletult maja wundamendile. Kuigi tema wälimus küll oli muutunud, ei sõandanud ta siiski trügida otse kohtumõistjate keskese. Tal oli nüüd peas mana kaabulott, seljas pleekinud kaeluslega õhuke sügispalitu; kraest waid aimataw jälg kulla rajoonis.

Ja ta ootas . . .

Aga mida kõrgemale tõusis päike, seda enam hakkas Gelgerit rõhuma lootusetus. Ehk istub ta siin lõpuks siiski asjata? Kuid waja kannatust, ta ootab weel. Dotab trotslikult, kuni maameestel wiimne aeg kojusõiduks, kui neil pole enam mahti kaubelda nii kangelaslikult.

Ja turu lõppedes muutubki hoom wähehaawal hõredamaks. Jaab weel norütama waid mõni üfsit hobusekronu, kelle eestkostja linnas aeleb ringi kõrtjts. On's nüüd kõik lõpul? Tema, Gelger, on tõesti wäga halb näitleja, nüüd hakkab weel häbigi siin üfsinda konutades, nii mööda-käijate pilkude all. Rogu linn nagu teaks, milleks ta siin istub; ta arwab tüsedate ja hästirüetatud daamide näolt lugewat pilget ja halwakspanu, üfskõikjst ja üleolekut. Igatahes paistab ilm kõigile roosilijena, wäljaarwatud temale. Ta tõusis wiimaks ning warjas end rohkem wärawa taha, sest kartes kohata mõnd waenulist südamejõbratari.

Äkki kõttis Gelgeri meeli kahe maamehe ilmumine linna poolt. Noorem näis üsna jügawale Klaasipõhja waadanud olewat, ta astus liig firgelt. Teine, habetunud wanamees, oli nähtawasti kaine — toetus naabrile. Nad jõudsid wärawani, kus Gelger seisis wahiteenistujes. Noorem kirus sulaseid: aeg oleks juba alata heinatööga, aga „nahkadega“ ei saa kuidagi kaubale.

„Nä ellitud linna prelnadega, jälle, närafad . . .“ kirus lällutades.

Wanem trööstis teda kui haiget peni. Muigas, pilgutas Gelgerile filma ning märkis: „Roh, ära pane pahaks, poja, et nii . . .“ Kuid Gelger tundis end jääraseft tsitaadist solwatud: ta oli mißt küllalt haletsemiswäärje wälimumjega, et juba igauks teda wõis pidada oma sugulaseks. Unustas, et ta oli siin ori, pidi endale kõik hea maitsta lastma, kui tahtis tunnustatud olla palgalijena.

Mehed pöördusid wärawast fiske ja olid Gelgerist möödumas, kui w:nem äkki ringi keeras, nooremat kaaja tõmmates, ning lausus:

„Näh, mis sa, Toomas, kurdad siis, katju aga kaubale. Siin wiil ju sulaseid üsna nigu silke meres,“ ja ise ruttas hobuse juure, kellel märks wajunud jäsemete wahel.

See märkus oli öeldud pigem just nagu naljaks, nii muuseas, ülewawas meeleolus. Kuid Tooma peremees haaras sõnast kinni, astus Gelgeri ette, filmad turris, wõttis tema lahtise palitusiilu pihku ja küjis, kas sulane ka wahwalt niita oskab?

Gelger oli parajasti liig kaine selleks, et hakata diendama purjus inimesega. Aga nüüd alles sähwatas tal peas efimeft korda: oskab ta's tõepoolest seda — seda niitmist? Loowõtmist, jah, seda ta on n ä i n u d, kuid et enne tuleb hein maha niita, kui saab wõtta loogu, ei, seda polnud tal tulnud meelegi. Tõesti, niita ta ei ofanud mõhkugi, aga seda wõiks ju õppida. Kuid nüüd tuli tal ette, et jäärase praalijaga oleks tal küll wõimatu süuagi ühes lauas, weel wähem siis wikatit hoida, olgu wast, kui nad on täis mõlemad. Juba oli Gelgeril keelel, et ta ei tunne seda eksperimenti sugugi, kuid siis fihwatas tas uhkus:

„Nii kuus kulub!“

Aga ega ta weel ei mõtlegi seepärast hakata sulasepoifits, tahtis jellega öelda. Keeras selja, et eemalduda, kuid mees ei lastnud teda enam walla, oli liig joobnud, et teise pilget taibata.

„Palju, jälle, tahad siis...?“ nurus edasi.

Gelger jäi paigale otsekui maakerale naelutatuna. Oli's nüüd täies see paras moment? Kogu aja ta ju seda oli oodanudki. Milleks ta siis siin pool päeva oli aelenud? Do, ei võinud tulla enam soodsamat juhuft. Ta võis medeleda siin veel päevade kaupa, kuni langeb mõne teatud liiki sõbratari meelewalla alla, kes mõnejuguse meeleheea eest hoiaks ta wee peal sügiseni. Ei, kui ta on juba keetnud pudru, siis suudab jelle ta ära süüa. Oli's see nii tähtis, et mees ise talle sugugi ei meeldinud? Zoonud peaga oleme ju teatud määral ühesugused kõik. See mees võis olla kuld tema kõrval.

Ta nüüd Gelger nimetaski õige naeruväärt jumma — kui juba lasta käia, siis käigu kõik!

„Koli wanfriske, jälle, poisid!“ oli vastuseks Gelgerist nimetatud jummale.

Nii siis, tema, Gelger, oli juba teise käsutada! Ent ta seletas nüüd veel asjalikult, et waja ikka enne kodust läbi minna ja üht-teist kraasa wõtta.

— Jah, noh, muidugi. Peremees saab sellest aru. Ega's niisama kohe palja p-ga. Nad ootavad Möldriga siin pool mõi ka terve tunni:

„... et sa, kuri, aga ei peta, jälle. Tuntakse juba teiejugust elementi...“

II.

Gelger lihtus kiireks korras koju poole. Tänaval wastutulijad näidid talle nüüd nagu teisjuguksena. Aga ei võinud ju olla, et neile kõigile korraga midagi oleks juhtunud — ei... juhtunud oli t e m a l e. Ja siis, mis saab edasi, kui nähakse maal, et ta on waid üks petis? Kas annavad veel kere peale?

Gelger leidis enda jälle reaalses ilmas, kui astus oma kehwa wigwami, teispool linna serwal. Riietus siin ümber ning toppis awarasse kohwriskse kõik oma wanawara, mida polnud palju. Ta oli juba mõelnud sedagi, kuis warjata oma tõelist kutsset. On's tarwis kõigil teada, kes ta on? Ta on praegu heinaline!

Pagas walmis, floppis ta korteriperenaise uksele.

— Nüüd ta siis sõidab. Ja jumal tänatud, ta ei jää miskit wõlgu, tänu wäiksele Kaulile ja Gedlale, kes juba maal tädi man piinawad lehmi.

„Aga ärge unustage mulle Nizzaft kohe kaarti saatmast, nagu lubasite...“ tuletas perenaine meelde üürilisele. „Prantsuse kuurordid on nii hurmawad. Do, nautida palmide wõlu!...“

Gelger töötas saata. Kuid ta wõib ju wahapeal haigestuda (kui just ei unusta) ja kaart wõib sel puhul Nizzaft jääda ka saatmata.

Emand pakkus kohwi, aga et „laew“ pidi wäljuma juba tunni pärast, siis polnud Gelgeril enam mahti nautida perenaise wastutulelikkust. Pealegi, ees oli meresõit, lainetus, ja kes teab, mis parda reelingi äärel wõib jelle kohwiga veel juhtuda...

Mehi polnud Selgeri taastööajal hoomis enam näha, aga ta kuulis pesuköögi tönēt ja wee sulinat. Ja siis wäljuski sealt Möldri peremees, kes parajasti läks loputama hobuse lööre. Silmates Selgerit, ta käskis lahkest, ajetagu see aga kohwer wantrile.

— Noh, küll nad juba saawad hakkama. Oleks ju mõinud sõita koju oma hobusega, mis rätmede ja naisega turul, kuid hakanud wärdumaga tipputama, ja et seltsim sõita, siis... Ega's nad teadnud arwata, et kohe weel sulase otša kufuwad...

Selger astus pesukööki. Soomas wastu rōsket lehta. Ja siin, rōõtsakile katla müüri serwal, istuski tema tulewane diktaator, õgis parajasti heeringa udarat, nii et sõrmed traanist paistes. Muheles:

„No, wenisid, jälle, tagasi ikki...“

See „jälle“ tõrjus mehe jutus pea igas lauses, mida Selgeril alles nüüd oli aega tähele panna.

Saaras peremees afnalaualt wäitese wiinase ja käskis maitsta; sulase liik olewat.

Selger seda etiketti juba tundis, nii et tal polnud waja maigutadagi; neelas mehise lonksu. Wiin kohe mõjus surinal tühjas sisetunnetes. Jkka nagu päris eraldatud tsiwiliseeritud maailmast weel ei olnud: pudel pitsseeritud ja warustatud etiketiga, selge kraam kohe. Selle lonksuga ta nagu oleks saanud peremeestele lähemalegi, ja kui Möldri kööki tagasi tulles hakati tegema poleemikat, luuletas Selger wapralt seffa. Maale sõit näis talle äkki roofilise seiklusena.

Warsti oli minek lahsti. Toomas tõrjendas hobuse juures, kellel ohjad jalus; kirus, palitusjaba sõnikuga koos. Selger pidi asetuma wantri taguotša, selg meeste poole. Ta kuidagi kohendas enese illustreeritud tšinknõude wahela.

Soowist lasti wälja täie auruga. Sobune oli kärjitu ja kippus koju. Wanter rappus kiitsatades. Peagi oli tulewane sulane wajunud näsju heinte seffa, jalgade hõljudes pea kohal. Do, kui teda nüüd keegi kolleeg oleks juhtunud hoomama säärases alandawas poosis! Aga kes usuks, et see on just tema? Ta tõmbas kaabuloti üle näo ega tahtnud ka ise kedagi näha.

Sinnaft wäljas, ta sirutas furnud liikmed õieli. Tee oli porine, kuid ei põrutanud enam nii hirmjasti. Oli ka nagu julgem widewiku warjus. Selger kehitas enda soodsamasse asendisse, hingas kopsud täis wärsket õhku ja liikkas peawarju kullasse. „Tulgu mis tuleb, tasjitaagu mind wõi põrgusse...“

Toomas kippus wägisi tukkuma, ja nii ta wiimaks wajas ki rōõtsakile üle wantri ääre. Selger tundis, kuis tal äkki kadus seljatagune tugi. Ohjad oli Mölder juba warem wõtnud oma meelewalda.

Metsawahela jõudes, kus tee taas üsna porine ja kus tuli sõita sanmu, wanamees äkki keeras pea ja päris:

„Ei tea, mis ametit enne ka pidasid, wõi nii?“

Di wanameest, ju tal wiist oli kole igaw! Wõi huwitus ta tõesti, mis mees see naabri tulewane sugulane õige on? Oleks seda hakanud pärima Toomas ise. Selger oleks teeselnud furnut, aga sumpaatsele wanamehele ta ei sõandanud jätta wastamata.

„Olin kohati metsas ja ... ja teineford jälle kraavitööd... Ega siis ühtelugu jeda heina...“

„Ahah, mõi siis neid metsatüüsi tunned ikki wähe kah... Noh-jah, eks ... täädagi...“

See oli heldud kaunis erkfalt. Su wiist Möldri peremehel jeda wa metsalaga laialt oli.

Gelger waletas weel midagi raudteist, kuid see meest nähtawasti enam ei humitanudki; ta nõotas hobuse sõidule. Gelger märkas ainult niipalju, et keerati maanteelt kõrwale kuhugi metsarajale ja siis jäi ta tuffuma.

Äratas teda wanamees, kes parajasti ronis wantrilt alla. Ta minewat siit otse, jalgi, oma kaju. Sõitku Gelger aga Toomale, ega peremehest endast ärkajat ei saawat. Juhatas kätte tee ja seepeale kadus pimedusse. Gelger aga istutas enda peremehe kõrwale ja haaras ohjad. Kui magus rammetus jälle wõttis wõimuse, lastus ta küljeli peremehe kõrwale. Mii jäigi falle maale sõidust mulje, nagu olnuks see puht unenägu.

III.

Kui Gelger ärkas, leidis ta end ümbritsetuna põrgupimedusest. Kõrwa kostis tajane krõbin; see tuli Kerberusest, kes näfis mullust lõifust. Edasi märkas ta, et wiibis kuskil uluall. Ta ajas enda sirgu ja kompas peremeest. See lamas oma kõigis mõddetes kõrwal siruli. Sähedus kaotas Gelgeril une jalamaid. — Wiist on nad nüüd kohal? Hobune juba selleks küllalt päewi näinud, et wiinast läbiimbunud wiinigit tuua digesse paika. Ent miks ei tule keegi wälja, faktele wastu? Rahtlemata pidid ju kuulma, kui tallu sisse sõideti. Pealegi, kas kodused ei oodanud peremeest linnast tulewat? Aga kõi jäi wai. Setteks käis Gelgeril läbi kolu mõte, äratada peremees, kuid kas ta ei saa ehk selle eest sõimata, kuna mees wiibis praegu omas unedemaailmas? Gelger kosis wantrist maha, komistas mingijuguste korwide otse, kobas käskandu teed närija juure. Ta kujutles, kuis loom kõrwad kujuk kikki ja kuulatab, sest hetteks waiwis hammaste krõbin. Ta haaras looma pea kätte waele ja soojendas end sel wiisil. Kuid wanake tõmbas kähku pea tagasi, ohkas turjalt kolmekümne aasta orjaöö ning klõbistas edasi poolikut suutäit. Gelger wõttis tal siis rauad suust ja soowis head isu. Nobis tagasi wantri kereesse, tõmbas mantli üle kolba ning fundis end mitte-millestki mõtlema...

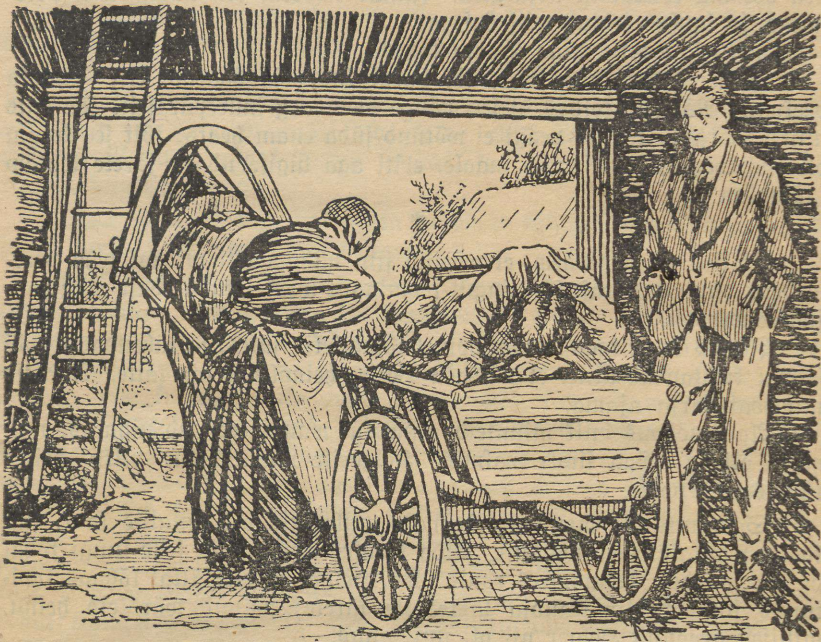
Ta ärkas lõõgijt ribide waele ja tundis, kuis keegi raputas wafakust jalast. Ükkas prejendi kõrwale. Suur walgus pimestas hetteks filmad. Raputaja oli kelmistest aastates feelitufandja, lõustal wanariidruku jooni. See eit wiist kuulub Tooma talu perre, arwas Gelger, ja sellest oli tal esialgu küllalt. Kargas wantrilt alla. Samal hetkel ilmus rehealla weel teine naine, kuid see juba kuulus pisut nooremasse klassi. Mõlemad naised hakkasid nüüd higistama peremehe äratamisega. Gelger aga seijis nõutult kõrwal ja waatas pealt. Teadis, nüüd peaks temagi midagi tegema, aga ei osanud kuskil peale hakata; naistele appi minek näis

foomiline. Ei küsitudki temalt, kes ta on ja mida ta siit soovib; ju nad aimasid küsimatagi, et uus heinaline, kelle järele peremees oli linna sõitnudki.

Nikki wanem eit pöördus Selgeri poole ning kätatas:

„Mis fia's wiil wahid, filmad trillis, kui ei näe obestki lahti wotta...?“

Selgeril läks pealagi külmaks. Ei noh, sedan'd küll. Kus oli siis ta teraw mõistus? Muidugi, tarwis rakendada hobune eest lahti. Ta polnud küll iialgi enne elusat hobust lahti rakendanud, kuid see ei wõi-

„Mis fia's wiil wahid, filmad trillis, kui ei näe obestki lahti wotta...?“

nud olla juurem kunst. Midagi laostada, seda ta oli osanud juba lapsepõlwestki, kus ta mitmel puhul oli teinud harakiri õe nukkudele.

Ta hüüis hobuse juurde ja hakkas ametisje. Sassi läks siiski kõif see neetud mehhanism. See meel, et naised olid juba saanud jagu peremehest ja kadunud tarre. Hobune aga waatas nõutult pealt, kui noorsant Selger seal mäsšis ja tiris, wenitas ja situtas. Niisaots langes warbale ja look põrkas wastu kumisewat lagipead. Loom, arvestades noorsulase oimetust, tõstis jala, kui oli waja pugeda naba alla wabastama sedelgarihma, laskis peagi kummargile, nii et nahkne frae wajus kõrwuni, kust seda oli waja meel waid üle upitada.

Waewalt oli ta walmis lahtirakendusega, kui wanem eit ilmus taas rehealla, mõttis hobuse oheliku otja ja wiis kõide. Selger aga puhastas oma kondijed konksud kõigest sellest segajest kraamist.

Teda hõigati tarre. Urgitšes wanfrist heinte alt oma matafa kohnri ning astus üle rohtunud areeni. Mida ufje ees terwitas tige koeranäts, kes aga, jumalale tänu, sai maid wenitada kети otja.

Selger astus tarre. Talle löi wastu lehta, mis hoowas löide ripendatud mähtmeist. Murgas, seinakapi all, istus koitkul habetunud, paljaspäi ätt, piibunofu sinaka nina all; paikas teine pastalt. Waewalt tõstis ta pead noore sulase fiske astudes. Tagakambrist kostis peremehe norinat, millele beebi fhandeeris omamoodi wirinaga.

Selger ajetas oma kohnri seina äärde põrandale ning jäi nõutult ära ootama edaspidist asjakäiku. Slnus noorem eit, nähtawasti perenaine, ja lausus tehtud wiisakufega:

„Ets ja's istu nüüd süüma kah!“

Selger istus laua taha, löi hargi liuda ja haaras ette kamaka peefonit. Näljaga kõlbas ka see wänge söömaeg suurepärajelt. Ta õgis alul üsna ahnelt, kuid peagi ei wõtnud jüda enam heaks: kõik see kraam oli liig wägew temafugufe maole, eriti aga higise udara järele lehtaw „täispiim“.

*

Et küll oli argipäew, ei wõetud siin nähtawasti midagi teha peremeheta. Selger pärast söömingut-joomingut wõis istuda edasi ning poppida paberossi.

Slnus õuest tagasi amatšoon, padjad-tekid süles, ja tähendas woodi serwal kükitawale ätise, et näidaku Peedu heinalisele ase kätte. Nad ise minewat karja ajama.

Aga möödus hull minuteid, enne kui wanamees end nihutas; wiimaks oli ta tööga füiski walmis. Selgerile umbufliffku pillu heites tüüris ufje poole.

Sammuti üle õue, aida suunas, mille otja oli ehitatud laut, kust kostis wafikate eneseawaldufi. Mida katufes oli luur ja selle luugi kohal pulkadeft redel. Wanamees ronis üles, Selger järele. Ülal lõhnas kopitunud fingi ja fingikandja lastelaste järele; põlnud wärskleid heinu, milliseft aroomist Selger nii oli unistanud.

Läinud suwel maganud siin endine sulane ja nüüd wa' Liisa, seletas ätt. Olnud õige wahwa ja tark sulane, toonud tare taga kaswama hiiigelpärna ladwast linnupesa alla.

Selger löi filmad asemele: lahtised õled ja triibuline kare teff. Ring talle meenus ennist patjade-linadega tarre kadunud Liisa.

Wanamees Peedu istus errulastud mesipuule ja hakkas siitpeale muutuma tüütawaks. Seletas, ta olewat siin haoraiuja, kuid oskawat ka kingsepa, puusepa ja ei tea mis ametit weel. Mfumat siin juba wanaperemehest saadik... Selger oli liig wäfinud, et huwituda Peedu aujast eluloost. Ta ei hakanudki ootama, kunas mees lõpetab, riietus walla ning täitis õlgede ja teki wahje roidunud ihuga.

Lõpuks Peedu noris ühe linnafuitsu. Ta sai neid kaks.

„Suugil jah, on sii' aak kah... aga waata ja ette, et ja sii' seda fuitsuwärki ei akka tormutama; mudu wiimati ollasje kuri...“ manitses ätt weel poolel redelil, pea luugi wahel.

Selger haagitas ülikonna, süütas wiimse paberossi ning nautis une-eelset ramnestust. Sirutas enda wälja terwes pikkuses, nii et woodi otslauad naksatufid . . . Aga kuis jääb siis jellega? — oli ta wiimne mõte enne suiget. Ega ta tohi oma pärisametit jätta siingi hooletusse — ning pikk riivas hiigelfohwrit woodi ees . . . Tont wõtku, küll ta juba midagi wäljamõtleb . . . Siin on metji umbruses küllalt . . .

IV.

Ta ärkas mürinaft aida all. Taoti redeli otfaga wastu logisewat luuki. Ahah, mõistagi: häire! Ta peab kohe kihutama alla. Zärgmijel hetkel oli ta püsti, pea selge. Riietus lähtu, awas luugi, aga polnud esiteks näha kedagi. Alles, kui ronis alla, hoomas keset õuet peremeest, kes oli nähtawasti juba kaine, ehkki näol weel osake kaatrit. Selgerit silmates wiipas kaewu juunas, kus askeldas noorem esinaine, tjingist hiigel-anumaga.

„Zälle, toimenda sii fial allika juurde!“ käsutas peremees ja kadus tagasi tarre, püüfifäärtes neli walgeroti saba.

Päike wilgendas kõrgel taewas. Kaewu juures perenaine tempis piima ja sules nõu suurima südamerahuga. Selger seiras alul pealt. See tõrs näis talle praegusel hetkel otse ahwardawana; nii suur teine ja wajunud oma raskusega kaewuäärsele nutta. Raalus järele: küll ta jelle juba kuidagi allika manu toimendats, kas wõi weeretades, kui aga poleks pealt waatamas publikut. Ent polnud enam aega mõtlemiseks; nõu oli suletud ning perenaine juba ees minekul. Selger lähenes metallile ning haaras ühe käega sangast, teisega alumisest serwast. Püüdis tõsta, kuid maa, finder, kistus teda oma külge wägewa magnetina. Pingutas üle jõu: kerkis kurast! ehkki filme ees tantfifklefid siiru-wiirud. Ja jälle upitas ta wiimaks jelle libeda jõehobuse. Tundis, kuis sõrmede wahel lirtsatas pori, ning läbi õhufese järgi aimas ta kõhul külma wee kompresfi. Aga elukas oli juba tema wõimuses. Ta hakkas kohe ükskõik-kuhupoole taütama, seft tundis äkki, et säarase koorma all igatahes paigal seista oli wõimata.

Sel hetkel ilmus karjawarawale Liisa, seisatas ning mõõttis sulase häda kõweral irwitufel.

„Sinna tahad tasfida piimatese wõeh?“ sõnas ta.

Selger waatas ringi. Kus perenaine? Pagan, ta oli liitunud hoopis wastupidijes juunas! Liisa seletas, et nõnda sulane wentawat weel naba paigast ja kes see siis paigale õiendab? Rääkis asetada nõu rakkele ja wõtta sealt õlale. Selger toimis majnilikult. Sõda oli liig suur, et näidata mihaft pillugi. Upitas nõu kuidagi rakkele ja sai selga. Oligi sedasi kergem, niru! Taksutas kohal ringi paar tuuri, et üles leida perenaist, kes wähemate nõudega juba oli jõudnud karjatänawale. Selger taarus järele, pill kiindunud esinaise jeeliku sabale, nagu papi film pühale pildile. Tänanaw oli mudane ja funklik, märgitud lojufte autogrammega. Ent kui kaugele on's too neetud allik? Selger tundis juba, kuis tal wafaf põlw sooritas nõksatufe. Sädawaewalt suutis jalga jala

ette tõsta. Sirm, et enne allikale jõudmist võib lasta tuftuda nõu pihuks, ajas meeleheittele. Kas ei leidu tee meeres kõrgendikku, kuhu häda korral toetuda? Ta tundis kogu kehaga kaasa eluka siiskonna lohkumisele ning kalbus inertsi mõjul nõuga ette ja tahapoole. Siis ometi wiimaks nägi nagu udus, kuis pereemand seisatas mingi putkatese ees ning muukis taba kallal. Veel kümme-kond samm ja noorfulasel nõtkusid juba mõlemad keberwarred. Ta tundis, et wajub näsju. Tassis wiimase energiaga, unustades aja ja ruumi. Wiimane mõistuse raakufe ütles, et lase nüüd nõu aiale wõi maatera hakkab käima tagurpidi. Toimiski oma mõistliku äratundmise järele. Waewalt suutis selja ajada sirgeteks, kui haaras nõu jälle sülle ning tassis allikale. Soidis end lausa hingeldamast, et ei märgataks tema seesmiist elu-olu, kus kõik mõllas. Ja naine esialgu ei teadnud kahtlustada milleski. Selger hingas kergemalt alles siis, kui taas lufustati putka uks. „Jätugu sinna purifikats!“ kirus, seades nina kogu poole. Ega ta pole mõni rasketealu maailmameister; see polegi ju enam mingi aus sport, waid pingutamine rekordite järele!

Konkris perenaise kannul mäele tagasi kui äsjaruunatud täkk; käerandmed tukslesid ja sõrmede wahel raspedas teraw liim.

Lõunalauas tal täiesti puudus isu. Organism polnud veel jõudnud kohaneda äkilise toidumuutusega: hommikune pekk oli alles seedimata. Parema meelega ta oleks tahtnud end loputada pealt. Kuid pidi igakord eraldi paluma wett, seepi ja rätikut. Pani aga hoolega tähele, kuhu need esemed peale tarwitamist kadusid.

Raual leemendas hapupiima, silku ja kartuleid, ning süües kaswas ka isu, nii et Siija juba pidi tegema juttu kellestki aplast õgijast kuskil lähedal talus. Perenaine tihkitas troonipärijat, kuna ta mehel näis nagu midagi puuduwat. Saoraiuja, kingsepp jne., nohises, selg pere-rahwa poole, demonstreerides hiilgawat kolpa.

— Niisiis, homme tehakse metsas niiduga esimest algust, seletab peremees ja pöörab Selgeri poole:

„Ei tia küll, jälle, mihantse wikatiga ja na niitma ka oled arjunud wõi?“

Sääsele lendas põrinal lakke...

„Kas iki selle wene wikatiga, wõi soome, jälle, hm...?“ aitas siis sulast takka.

Selger wastas suutaie wahele, et küllap ikka selle wene omaga.

„Noh, eks ja iki, jälle, arjud siis meie kandi moodu kah. Minult, et sii wa käimine... eks ta alguses nagu teistjugušem, kui lõikamine... Siis ja ikki nagu käiata sugugi ei oska, jälle, wõi?“

„Ega ei,“ wastas Selger auvalt ja lõpetas äkki sõõmise. Talle tundus, et see tume jutt siin võib saada saatuslikuks. Waja filmad lahti hoida!

Peale jõõki peremees pakkus suitsu. Ja kuuldes, et Selgeril tubatawärt otjakorral, ohwerdas terve paki, küllap hiljem loeb rehnutiist maha.

Siis wiis uue sulase esimest korda mälja õhu kätte.

Lauda taga asus laju sammeldunud mätasturwast, segamini nagu wanakriit sinna paisatud. Larmis oli need laduda riita, kuuwama päikese

kätte. Niisiis, oli sattunud äkki sulgkaalu. Peremees muretsetes kohale paar laualatti ja asetatas need laotava püramiidi alla, et turbad ei puutuks kokku niiske mullaga; ladus ise mõned eksemplarid ette. Seepeale kadus oma teistesse ministeeriumidesse.

„Selger furus sõrmed wettinud, jahedasje mättasje ning ladus korrapärase rivi.

Päike kaldus juba lauda katuse taha, kui sulane peagu walmis sai. Turbariit oli kerkinud üsna kõrgele, ulatus juba räästasse pääjufese pesani. Ta fikutas wiimaseid mättaid, leidis eemalt weel mõne õige lihawa, wesiwema lahmata. Tõstis pea kohale ja upitask. Tundis, kuis kaudu käsiwarji nirises alla külma lõga kaenla karwadeni, rääkimata järgist, mis oli porine juba niikuinii.

Ülesande lõpetanud, ta istus murule ning imes peost suitsu, et järe ei kargaks turba ihhu, kui lauda nurga tagant ilmus nähtawale mees piibuga. Sät Selgeri ette seisma. Rõhatas, tegi juttu ilmaft ja maast, takseeris turbariita, kõhendas siit-sealt ja sügas küünteaga tagumikku. Wiimaks pillas, nagu muu seas, järgmise küsimuse:

„Ei tia, mismuudu sind's ka siin no õigata tuleks, wõi nii... kõh-kõh?“

„Ma sain nimeks Selmut, olgugi enda tahtmist wastu.“

„Ahah, wõi nihande keeruline jassamaa nimi kohel! Sajah, mullust sulast õikfime lihtfakt Märdiks. Nii jah... Di, oi, ei peremiis siu taolise nimega rahule jää... kõh... kutenah!“ Ja Peedu tegi minekut kähku, nagu oleks ta nimelt seda küsima tulnudki.

Kohe seepeale kuulis Selger õuest hüütawat:

„Sei, Wutt, jälle, tule wahest natike seia!“

Waat, kus ätt, harutas Selger. Waat, kus adwokaat! Su ta leiwaija käful tema nime spioneerimas oli käinudki!

Peremees wiis sulase rehealla, kus oli waja kiiniga raiuda kuwunud turwast lehmadele küljealusjeks. Näitas, kuidas seda tehakse. Subas toaft tuua tooligi, kui järi jääb madalaks. Rainus mõned notid peeneks ja läks wärawa alla, kus wõttis kuskilt palgi wahelt kõwafi ning jagas kiinile ihunuhtlust. Proowis uuesti:

— See on, muide, nende wana Peedu amet, aga praegu pole muud käsitööd anda. Ta ise läheb wikateid homseks korda seadma.

Ulm tumenes. Rehealuse lahtiste wärawate wahelt tuiskas äkiline tuuleiil. Ja warsti sabistaski wihm katusealastel. Selger tundis, et tilgub otse keset pealage. Kõhendas enda tahedamale platfile ja kopsis tafahilju edasi. Raiunud mullahunik aina kerkis. Kuid warsti pidi ta siduma taskuräti ümber peokese; willid olid lõhkenud, ajafid wett ning kipitafid. Millijest nahast küll wõisid olla need Peedu labidas!

Ohtul Selger kambriis waatas afna kõrwal rippuwasse tähnilise peeglisje. Ei tahtnud end enam tundagi; leidis endal murrud ja koguni põsthabeme. Kuid polnud erilist põhjust juurimisjeks, suuremalt osalt oli see waid takerdunud turbatolm.

Toas oli kole wing, tundus praetud peki lõhna. Saaal seijis püsti plekifist toos ja tegi silmi kõnsole kilufarbile, millesje mägifi tuubiiti fartsuwaid lihawille. Leib aga kui igapäifsem toit, seoti pearätifusje.

Siis minewat juba õhtul ära metsa, et hommikul marakult enne teiste saabumist küüni ümbert lahti lüüa. Söbivat Möldri küünis, kus juba weidi loogu jees. Niimoodi.

Gelger häwitas sille juure ijuga.

Peale jõoma leidis ta afna laualt wärste lehe. Selle oli toonud Peedu poes käies. Ta wäljus, istutas enda ukse ette kivitahmlile ja siwenes uudistesse. Kuid ei leidnud midagi huwitawat; erakonna leht, täis haudumismasinat refleame.

Ilmus trepile järele wana Peedu ning soowitas kohe heita puhkama. Homme tõustawat loiduga ja ees raske päewake. Oh, on aga sel ätil teiste eest murejõid! Kuid Gelger siiski täitis käsu ja ronis lasta.

Raua ei tulnud und. Ta oli jõunud soolast silku, need tahtsid nüüd kümblust. Refermuaar selleks aga puudus. Sulane ronis redelilt alla, et ammutada wett kaewust. Kaewukoof kriuksus ja tegi waikses wõs põrgulärmi; pang aga pääjis naela otsast walla ja sadas põhja. Pistis pea raske kõrwal ääreni täis piimatoobrisse ja jõi nagu hobune. Tundis juus läaget olemust, sülitas ja lausus: „Was waenefe elab weel edasi!“

Hommikul jälle signaal redeli otsaga. Sulane wirgus kohe. Dieti polnudki ta maganud, nagu oli seda ära teeninud. Ta riietus karmesti ja ronis alla õuele. Muide, hommikusele tualetile polnud mõeldagi.

Peremees tõi Walta kuuri tagant ristikehinapõllult, ja õnneks — rafendas ise. Sulasel oli waja waid määrida asfid. Gelger otsis aida trepilt nutrimõtmeid ja, endastki mõista, muretšes kohale need kõige sobimatamad. Lõpptulemusena said tal käed libedamaks kui asfid ise.

Tõsteti wanfriske käi ja rehad, kuna sulase selga laoti kaks wikatit, kaeotša fuur roostetanud mannerng joogiweega ja ninarätti mähitud kausj soustiga. Taskusse pisteti kõwas, hoiatuslega seda riistapuud mitte milgi juhusel kaotada.

Minek lahti. Peremees ise sõitis ringi kõwemaid teid. Sulane perenaisega läksid jalgsi otse üle heinamaade ja läbi aedade.

Raste ja teiste pudulohuste juurde jäi Mtsauna Kadri, kes jels puhuks mäele komandeeriti, sest päris lapsehoidjat polnud weel linnaft leitud.

Minnes aeti ühtlasi kari koplisse.

Hommik oli kastene ja wilu, kuid waišne. Aga kui satuti mõne pika warju sisse, siis tundus, otsekui puhuks jäätunud tuult. Siiski töötas tulla kõrwetaw päew, kuna taewas oli pilwedeft täitsa lage.

Perenaise jale kogu hõljus kergel sammul üle kitsaste kaewikute ja sulasel oli tegemišt, et oma kandamitega jõuda järele. Tee wiis otse üle mitmest aiašt ja mõnest tänawašt; läbi saabaste tundus kaste märga. Nad ruttasid piki karjamaad, kus jälud ehmunult ja noršates traawisid wõšja, pildudes õhtu mudalahmakaid; laweerisid üle karjakaewu mutta asetatud kiwidel kui kaks akrobaati. Weel wiimne okas- traat, ja nad jõudsid küla heinamaile, kus kaswasid ükšilud jändrikud kased. Nüüd olemat weel umbes kilomeetri oša lagedat, enne kui saabuvad eellinile.

Ustusid üffikut, kitsast ja sügawat rada. Siin-seal tuli ette mada-
likke, kus astu künkale või sulista läbi weisje elemendi. Wõjastik tihe-
nes, paiguti leidus sarapuid. Taewas lindude jädin ja all maapeal
rohutirtude saagimine, ning nende wahel õhus mitmesuguste aroomide
mõnus segu. Mõõduti mitmest wanast küünist, millede ees oli näha
tuleasemeid poolpõlenud tuffidega.

Siis üle madala kõrgendiku, mille tipul ilutses kwiimürakas,
warustatud sisseraiatud walge ristiga, mingi piirimärk — ja nad olid
kohal. Puude wahelt paistis lai küün, mille lähedal wilksatas üffiku
niitja walge seelik — Siisa.

Küüni ümbrus oli juba niidetud lahti. Selgerile paistis filma
kõrged kaarte harjad, sest siin hein oli määratu tihe. Lähemale astu-
des pani tähele, et mõnes kohas maa oli raseeritud otsekui lõug, ning
ta ei suutnud alla suruda neelatuft . . . Poetas oma koorma küüni seina
äärde maha, oli aga walinud ebasoodsa koha; kästi jooginõu ja kausi
wiia teinepoole warju, et päike ei hakkaks hiljem küpsetama.

Gemalt kostis wanfri loginat, õkste prakkumist ja hobuse tam-
pimist; maa oli kohati sisjewõtwalt pehme. Tuli peremees käiaga . . .

Tõsteti wäntorel maha ning seati jutti. Kuskilt soo weereft põõ-
saste warjust perenaine tõi sõelataie roostetanud weesoga, mis pidi kül-
lalt rahuldama wana, kõwerat käiakwi.

Selgeri amet esialgu oli wända liigutamine. Wänt oli walmis-
tatud muiste, ja hõõrus peo pesale uusi wille. Kiwi ise aga oli kulu-
nud künklikuks ning kuiwanud künaft tilknes alatafa sademeid.

Peagi tundis noor-sulane, otsekui seisaks ta seljaga wastu kõtetud
ahju, kuna harjumata kummargile asend wõttis ristluud hellaks. Tema
mõtted aga wiibisid alatafa niitmise juures. Ta waatas talle määra-
tud wikatile, mida peremees wee sulisedes parajasti käial hoidis, ning
palus endamisi: „Ole ja mulle, waesekesele, nüüd armuline!“

Walmis . . . Selgeri haaras wikati kätte shestiga, nagu poleks ta
elus muu relwaga tegemist teinudki. Ei, seda riistapuud ei tohtinud
wihastada! Temas tärkas waga soow, et wahest saadetakse ta kuhugi
eemale puude wahele, kus ei paistaks esialgu kellelegi nii filma. Uga
jee soow luhtus: ta seati otse peremehe nina alla, sest, loomulik, taheti
ju ometi näha, palju uus sulane ka wäärrib.

Weel kord peremees seiras asjatundlikult Selgeri wikati tera ning
lõi paar sõhwugi, nii — proowiks. Kõhutas weel korraks üle oma
kõwasiga ning ulatas siis relwa sulasele. — Näitas järjegi kätte, kust
hakata peale.

Taewa wäed . . .

Selgeri waimufilma eest kihutasid mööda üffikud momendid möö-
dunud elust. Talle meenus, kuis ta kord lapseas oli haaranud kätte
onu juure wikati, kui oli wastollu sattunud jälgi kärnkonnaga; kuid
jellest oli juba mööda nii palju aastaid . . .

Sulane jurus nüüd kofku kõik oma kolmkümmend üks hammaft
ning hakkas pihta. Maapind, olgu tänatud, oli sel kohal kaunis tasane
ning wõimaldas üsna laiu liigutusi. Ta tundis, kuis wikat wõttis
päris armsalt. Ta ju niidab . . . oh ja meie, heinatutid aina lenda-

„Kaks kuud 1833as“.

wad! Aga ta ei julenud fiiski waadata selja taha, waid jähwis edasi täie jõuga, lihaksed pingul. Urwas, teised järjega tal muidugi juba kannul . . .

Waja kiirustada! Küll ei kuulnud ta enda taga tutawat wikati jahinat, aga tal polnudki aega seda muusikat kuulatama jääda. Edasi! Jhu hakkas üleni leemendama, higi woolas ojana alla nagu ning pimestas filmi.

Ta ei peatunud enne, kui oli järjega jõudnud pajutihnikusse, kust temagi arwates polnud waja enam niita edasi. Veel paar jähwi. Beatus siis ja keeras asjatundlikult ringi, et wargi seirata töö tagajärgi. Märkas oma jälgi kui rattarööpoid, mis olid kannis sirged ning tajasel pinnal pakkujid filmale otse meetlewat pilti. Ent samas märkas ka seda, et kaarewähe Liisa omaga wõrreldes paistis hädematult nigel: waewalt wõis oletada, et siit oli wikatiga üle käidud; mitmes kohas oli ta tallanud sellegi wähele, mis paratamatult tera ees langenud, ning maafamaraspe puuritud jälgede asemelst piilusid üksikud tottrad heinatuuksid, otsekui irwitades niitja saamatust. Ja ometi arwas ta niitnud olewat laialt ning lamedalt, lamedalt küll näh, sest tikati paistis musta muldagi, mis aga kahjuks oli rohkem muthummikute moodi.

Ta ei julenud kohe filmi hiiwata, waid küüris pilgu otse wikatile, mille lüsi oli täis fitket sawi-sepikut. Saaras kõwasti järele, tahtis wähemalt kuulutada, et on praegu kõwasti ametis luiskamisega. Kõlin wastu terast tundus peaaegu ehtsana, peaaegu heledamana kui Liisal. Rahtlemata see kostis üsna kaugele ja andis tunnistust, et siin tehakse tisedat tööd. Aga ikka ei jõandanud ta veel pilku wijata kaugeemale kui oma lähemasse ümbrusse, s. o. kaare jabale ja wikati lõele.

Lõpetanud wikati „luiskamise“, ta pilk fiiski ritwas kaare teist otja, kus ta nägi nagu läbi wirwenduse kaht ähmast inimkogu. Üks neist, kirjus seelikus, liikus niidu taktis, aga teine, lontis pükses, seisis paigal joolasambana, wikat püsti peos. Waist ülles Selgerile, et selle mehe pilk wiibib otse tema istul. Ja kui ta suure ükskõiksusega tahtis alata uut kaarti, suumaga tagasi küüni poole, too kujutis seisis ikka veel paigal nagu nõiutud mammut. Sellest wõis järeldada paha asja. Sulase hingealune löi õhufeseks, miski kõdistas kurgus ning jäsemed jäid nõrgaks. Ja et seda oluforda mitte otsekohe lasta wäljapaista, filmitjes ta taas asjatundlikult wikati tera, mis irwitas wastu pillkawalt, hambad irewil.

Siiski ta märkas, kuis perenaine niiduga peatus, ja kuulis teda mehele nagu etteheitwalt märkawat:

„Mis sa's nüüd sinna nii kangesti piaks põrnitama?“

Oli see eestpalwe? . . .

Peremees liigastus, otse nagu oleks see inimhäääl äratanud ta unest. Tõmbas turja küüru, ajas filmad pahupidi ning hakkas rasfel kannul lähenema julajele, ikka veel käes hoides läikawat tera. Sammus hoolimatult otse üle Selgerist asja „niidetud“ kaare, nagu ahwardaw surm täies warustises.

Sulase põlwed nõkatasid; ta tundis suurt tungi wijata wikat siia-jamasse pööksasse ning kaduda. Aga ta ei suutnud paigast. Peremees lähenes nagu ohwriks määratud tapatallele.

Korraga jäi ta peatuma poolele kaarele, tõmbas juu pikkeks wiltu ning litfus läbi hammaste:

„Mitu, jälle, ussi ja's nüüd õige maha materdasid kah?“ ning jäi sulase otsa põrnitsema.

Selger oli löödud mees. Kas liüa wikat püsti maaferra ja teha heinamaalt sikket? Ei! Ta süllitas wihaselt pihku, haaras wikati taas jor-mele wahele ning pildus kõrvi edasi.

Ja tundis, kuis wikat wõttis päris armsalt.

Waemalt sai mahti liüa paar fähwi, kui peremees peatas ta käitsi:

„Wemas, see tüü siin, jälle, on sinust mehest no iki wiil väga kau-
gel. Mis?“

Weidi eemal seisis see fuuria Viisa, kont kõhus, käed woliüimidel ning pill põrnitsew. No tema siin just weel puundus! Selger tajus, et see seal juba ei lööks tema kampa. Kõrwus kumas peremehe ratataa, kes oli

hakanud arwutama sulase niidu tulemust. Ta häwitawat ju niiwiiši kogu talu waranduse. Sga wikatitais heinu makswat puhast raha ja oewat oja selle koha inwentariist. Niites säärastelt maha nende heinamaa, nagu siin see kaar tunnistust annab, toowat talule kahju tuhandeid. Sa kõige sellele tulewat maksta weel juurde ja toita! Eksus!

Juba tahtis Selger hakata seletama, et sellest niidust, jah, ei tule juurt enam wälja midagi; aastate jookkul on ununenud, ja et ta liigutab end õhtul linna poole tagasi — aga peremees ei lastnud wahelgei.

„Jätan su praegu edasi jälle. Alka nüüd siis uue tehkadime otsumisega kallist aega raiskama — ja sügisi tuleb iki niikuinii wõtta aastajulane. . . . Sin, jälle, wõtan sul palgast maha, mis muud. . .“ ning eemaldus poriseses.

Do, Selger tahtis pageda siit metjast jäljetult. Tahtis hiilida kaugele ringi, et teel naabriheinalistes ei saaks näpuga näidata: „Näe, sel faksal juba hundipass peos!“ Aga juba ajas peremees pea kuskasse ja hüüdis:

„Sei, Leenu, tule wähefesi seia!“

Milleks weel see? Kas algab lõpuks mingi konwerents?

Leenu lähenedes kamandas peremees:

„Säe ta sinna Soorule. Kas, jälle nüüsi siia jändrikute wahel. Eks pärast näe, mis sest saab.“ Ja löi käega õhtu nagu oleks tal kõigest sellest juba täiesti willand.

Mindi soo suunas, perenaine ees, sulane päras. Maapind muutus paiguti weel pehmemaks kui küüni juures. Taamal paistis tihhe padrik igasuguste kaswudega, millele Selger ei teadnud muud nime anda kui dzhungel. Küün siia enam ei paistnud.

Rad peatusid allika juures, kust käialegi wett oli toodud ja kuhu perenaine nüüd sulpsas oma kowasi. Selger seisis tummalt kõrwal, ei sõandanud teha jedajama: oleks nagu õilisa inimese pillkamine. Perenaine mõistis, muigas, ning luiskas siis ka sulasegi wikati wahedaks.

Niites seletas, kuidas pööjaste ümbert lahti liüüa. Seinad jäägu lagedale, muidu neid hiljem tiilikas rehaga raagude wahelt õngitjeda. Kuivanud roikad waja pilduda tagasi pööjasse, et järgmisel suwel risu wähem. Ja siin on piiritulp — et üle selle ei minda naabri waranduse kallale. Lõpuks sidus sulase wikatilele wäikeste luuakeste, mis lööb kaare koomale. Kõike jeda andis edasi wäga rahulikult, nii et Selger päris kuujatusse jattus õppida see niidukunst selgeks.

„Küll ma siis õiskan, kui waja süüma tulla,“ tähendas naine lõpuks ning eemaldus küüni suunas, tehes ringi ümber allika.

Selger jäi ihuikstinda, eemale pere pillkude alt, ja raius palehigis mättaid, nii et maa suitjes. Kahllemata warsti tulla ke tööd üle waatama. Peab rühkima. Sähwis automaadina ja wahetewahel „luiskas wikatit“. Piüüdis imiteerida perenaint, kuid meristas pööjakeste. Sghus siis wikatit nagu nuga. Wikat justkui oleks wõtnud magusamalt, ent see wõis olla ka sellest, et käetefesd wahepeal olid puhunud.

Niwiüsi jähwis ta ümber pööjaste ja küngaste ei-tea-kui-kaua, kui ilmuis peremees. Too takseeris, ega lausunud alul musta ega walget.

Wiimaks tähendas, et ega iga puhma wahelt pole tarwis nii wäga noolida; see ei tasuwat, ainult raiskawat kallist aega; löögu jalust waid lojafamad puntrad.

„Oled isi ju arusaaja inime...“, paiskas komplimendi wurrude tagant.

Peremees oli tulnud kutsuma keshhommikule.

Seenu juba askeldas toidunõude kohal, sõlmis walla kausirätikut. Wikatid asetati päikese eest küüni warju seina najale. Gemalt lähenes Wiisa rasfel mehesammul.

Gelger lasi lihaksed longu ja tundis alles nüüd, kui roidunud ta tööpoolest oli; wafak jalg kange kui kordniku nui, lohistanisest soisel kamaral. Ta tundis waju duust istuda ja leidis selleks paraja paiga küüni uksepaful. Ent peremees fargas hoiatama:

„W' s i n n a istu, sial neid wa kusiratsfakaid!“

Gelger hüppas õhtu kui erilasest solwatuna ja seiras terajemalt. Jah, läwepaffu oli kohati puuritud pisikesi sipelga augukesi, kust wälja paistis korsettides elukate esijäsemeid. Nüüd peremees tühendas pakule oma parajasti pingutawa anood-patarei, manitsufeks sfsetungijaile, ja too kange wedelik põhjustas jumalast karistatute seas juure segaduse.

Sööming leidis aset küüni warjus, niidetud murul. kuhu seltfis ka kammitšas Walta. Aga weel enne pandi üürgama käi, et peale puhkeauga koha wõiks hakata wahedate relwadega.

Külje alla tassiti weidi kuuwemaid heinu. Seewa kõrwajeks jermee-riti praetud pörša-loomust, mis oli hangunud raswa; külmad, koorimata „maa-ubinad“ ja merehulgused.

Sutt keerles talu tööde ümber. Gelger alul oli muidugi wait, nagu siil pööja warjus, kuid wiimaks julges sfiski mõne keshwa laufe wifata teiste arutluste seffa; sfis aga jäid kõik korraga wait, nii et tal hakkas otje piinlik. Teised nagu oleksid ehmunud, kui ta suu awas ja awaldas o m a arwamust. Näis, nagu oleks ta mõni nõrgameelne, kelle jaburdamisefele ei juleta küll waielda wastu, kuid kellest kardetakse, et ega tea mis ta weel seal oma halwatud ajumatufeses wõib plaanitfeda.

Sööming lõppenud, peremees eemaldus pööja warju ning firutas pikali, paberosfi suitfu tõustes taewa poole. Gelger aga ootas, kuni perenaine oli toidu koristanud. Wiisa eemaldus jamuti, ent hoopis teise ilmakaarde, tõmbas wammuse ümber kolu ning nähtawasti uinus kofe. Seepeale eemaldus perenainegi, kuid hoopis itta, nii umbes Kurilli saarte sfumas, nagu oleksid nad kartnud üksteisefelt tõbe. Mis sfis Gelgerilgi muud jäi? Keiser Nikolai Teise Maa oli weel okupeerimata, ja ta toimis pererahwa eeskujul. Soolega waatas aga enne pöösfasse, ja joris peos läbi heinad, mis ajetas pea alla.

Nii puhkas see Tooma-pere keshhommikut, igauks ise ilmakaares.

Teadaqi, Gelgerile uni kofe ei tulnud. Ta oli weel liig wärske jõud ja alles läbi furnamata. Sport? Liig ühekiilgne see oli, kuid wärske õht ja lindude laul! Ja nüüd, kus tuleproow möödas, kus enam polnud oodata erilisi üllatusi, ta hakkas hauduma oma salaplaani. Ükki uutefse oludesse/fatudes polnud tal weel aega olnud ligemalt mõelda selle üle.

Tund hiljem algas jälle sama rühmamine, monotoonne, mõistust nürw, — nii lõunani.

Lõunalauas heeringaküüjetamine, jama nelja-tuulepool magamine. Päike kuumutas, nii et õht wirtendas tuulewaikuses. Magada oli liig jõe, hoolimata warjudest. Selger walwas pikutades. Luni teised nähtawasti jäid unijeks, tõusis siis wargi üles, lähenes küünile ning piilus jisse. „Põrandal“ leidus igajugu prahti, offi, wanu õlgi, kive ja roikaid. Sõnaga — pühimekast, aga — jeda parem. Siin mõiks weidi forraldada, ümber tõsta, juurdegi tassida, ilma et keegi hiljem märkaks. Muide, ruum küllalt amar selleks, et... Ja see ajetjes jügawal metsas, kejet heimamaid eemal laiematest radadest. Tehtud! Ta oli oma leiutijega wäga rahul ja mõis taas heita puhkama...

Õhtul niitu lõpetades, käi, wikatid ja isegi kõwasid peidutati laiali põõsastesse. Pidagu waid igaiks meeles, k u h u ta oma relwa torkas! Ülejäänud lääge joogiwesi walati käia künasje. Sammuti koju tulnud rada...

Lepiku wahese jõudes aeti kari lagedale. Õstiti tihedasje mõssa pugunud wafkat, kusjuures Liisa kirus lagunud aedu ning tallatud lina. Sulane awitas igalpool kaasa, proowis kirudagi, mis küll alul hästi ei õnnestunud.

Õhtulauas jagati sooja suppi, millest osa sai ka wana Peedu, kes, kinn seljas, ilmus tallu hagu tegemast.

Siljem laffa ronides Selger piilus tükk aega kauguses winetawale suitsujoale, mis oleks nagu andnud seltsi. Rae alt kostis lammaste määgimist; need olid siin ta ainjad kaasklased, nii puhtad ja süütud olid teised...

V.

Möödusid päewad monotoonjes rütmis. Piimanõusid sulane hominifuti enam allikale kangutada ei tarwitsenud; selle „tühja asja“ toimetasid peremees wõi Liisa tawalijelt ise, luni sulane häire peale lahas end kohendada jõudis.

Laurpäewa õhtu, sabbath...

Gemalt metsast kostis mõrgawat laulujoru ning lõõtsa üürganist. Toomal aga oli ammu kõik waike, peale kilgi. Kambris oli kustunud wilkum „tattnina“.

Nüüd, nüüd oli waja teotjeda kiirelt, enne kui hakkab koitma; juwine öö, jeda nagu poleks olemaski.

Selger toimis hiilimast, otsefui ruttaks wargile. Uwas hiigel-kohwri. mäsks, sidus ja tõmbas sülle luitunud palitu. Ei, nii ei märgata midagi. Aga kas ta wälimus polnud küllalt kahtlane? Kesksuwe aeg, palitus ümberluusiw tundmatul! Kuid polnud aega kaua arutada. Ta toimis kiiresti, otse palawlikult. Rodus juba ei märka keegi, unenurris nagu nad on. Ja frants õuel, see on altkäpa-maßuga ammu ära õstetud. Ta pelgas waid suurt maanteed, kust poolt kuuludus pillerkaaritamist.

Ronis siis redelilt alla, teist kätt surudes põuele, ning tatsutas aida taha; sealt kaudu karjatänawat otse metsa suunas. Huges üle walendama tolmule teiselepoole mõssa ja teritas kõrwa, et ei jookseks sülle mõnele iharale paarisele. Aga metsas oli waike, peale üfifitu räägu. Ta tõttas

edasi juba tuntud radu. Õht oli täis aroome, ja siinseal kõbistas mõni hiline õöloomake põõsa all; siil wudistas mütates üle raja ja koplis ehmatas Selgerit ootamatu kahjaplagin.

Seinamaal rufus õhku tihe udu. Selger seisatas wahetewahel ning pidas aru mõne rajalahkne kohal. Aga siin jubatas talle jälle õige tee kätte kas mõni, juba warem jelleks otstarbeks tähelepandud kafejändrif, wõi mudalombike . . .

Päike oli kõrgel, kui ta jõudis loju tagasi. palitu käsiwarrel. Wiis laska ning jõostis kambri. Kambris olid kõrwenenud pannkoogid ja wiljalohw.

Jah, pühapäewal oli ta täiesti waba, wälja arwatud jööma-ajad. — Ta hoidus täna kõrwale wanast Peedust, kellest oli nii raske wabaneda; juba ta seiraski sulajele nagu wõõristades. Aimas wanamees midagi? Wõimatu. See tuli wast jellest, et sulane oli weidi nagu iseäralik, teiseist laastust, kui taat oli sulajeid tawaliselt harjunud nägema.

Peale jõomingut Selger haaras naela otjast kübara, küsis nagu möödaminnes perenaiselt, kus asub jõgi, ja kadus lauda warju. Ta oli nüüd wälimujelt küllalt usalduswäärne kõndima maanteed: paljajalu, kottis pükstes, pintsaku all walendaw särigakaelus, mis korralikult oli juletud wiimse nõõbini.

Selger jõudis tagasi parajasti õhtueineks. Peremees juba põõnas, et hommikul warakult sõita linna. Sues asus wanter walmis kohendatud heintega, oodates piimandusid allikalt ja naabritaludest. Walta, kõides, näfis taretaga pärna lähedal, näfis hoolega, nagu aimates, et järgmine päew toob näljakuuri.

Hommikul metsaminekul koosseis oli wähenenud peremehe mõrra. Jälle oli ees raske kannatusnädal: kuus päewa perele ja ainult üks omale. Selger sel päewal teritas wikatit ise, nii hästi-kurjasti, kui see temafuguse käes edenes, niipalju kui ta möödunud nädala jooksiul oli jõudnud praktiseerida. Oli seegi waheldujeks, et perenaisega niitsid lähis-tikk. Ja soo weerel asus wäike legendik luhahaina, mida wõis liiia maha kas wõi kähaga. Söömaajad möõdusid weel waiksemalt, kui peremehe jaol olles. Nüüd näis siin Riija ülearukena. Jah, küll Selgeril perenaisega oleks juba juttu jubedalt, aga tolle wananenud, tööst niiristunud fuuria juuresolekul ei jobinud mingi naljatatus ega lõbujam meeoleolu . . .

VI.

See fündis samal hilisööl. — Selger kuulis laska kellegi kanget kriiskamist ja kirumist, mis tuli talu õuelt. Kuuldus ägedqt põrutamist kambri uksele.

Mis lahti? On's kuskil tuli leekimas? Ei see olnud Altsauna eide tenor ega Wäljaotsa farjatüdruku tiiskant, see oli hoopis mõõra tämb-riga mezzo-sopran. Selger tõusis kähku, awas luugi ning riputas enese õhku. Oli liig pime, et midagi selgemalt näha. Juba tahtis hüüda, mis pagan seal müratakse, kui märkas keset õue hobust wanfrigat. Sobune oli nende Walta. Nii siis, peremees oli linnast tagasi . . .

Zuppa tekkis tuld ja nüüd klõpsatas ka kambri uks, mis üldse lufus polnudki, ainult et weidi kõvasti „käs“. Ja warsti wõis läbi afna hoomata liikuwaid siluette.

Sulane ronis kähku alla. Ta oli juba rohkem nagu oma inimene, selle talu perre kuuluw, ja luges oma kohuseks asjasse segada. Wantris pöönutas peremees, teadagi. See nähtawasti kuulus juba selle talu traditsioonesse. Selger ajas hobuse wantriga rehealla, rafendas lahti ja wiis Walta waigistama korisewat kõhtu. Ent öö oli kaunis wilu ja aus sulane arwas oma kohuseks minna kambri, et küsida mõnda jäsakamat riiet, mida laotada wäsinu üle.

Aga juba kotta astudes lõi talle wastu niisugust aroomi, mis heteks ajas segi kõik ta teised neli meelt.

Keset kambrit seisis hurman daam, drapeerituna suitsunud seintest. Kirsipunased huuled kirusid hoolega, millesse segunes nutu maiku. Naised aga ei osanud wastata mõhkugi, nagu jumala witsaga löödud. Siis daam äkki wirutas kübara, mille alt lendasid tumedad lokid, — raswasele lauale, muutis senise taktika ning lõi kas käskiwalt:

„Tahan süüa! Olen uus lapsehoidjatar —“

Siis waeneko wõpatas ning hakkas wärisewi käsi askeldama pliidi juures. Sulast ei pannud alul tähelegi, enne kui ta lähenes otse perenaise magamisest sooja ihuni ja palus kasukat, mille saigi.

Siljem sulane ronis laska tagasi ja imestas, kuis daam kambris kibedal näol neelas temast järeljäänud kõrbenud koofe ja rüüpas lahjat kohwi, wõib olla tema tasfist. Sm — L a p s e h o i d j a t a r, ja Selgerile ei tulnud uni nii pea.

Teise päewa õhtul oli talus märgata erilist elewust. Quel mänglesid lapsed uue, moodsa „guvernantka“ juhatusel. Mängisid „kassi ja hiirt“. Peremees aga nõjatus ukse piidale ning wahtis mõnuledes pealt, wurrud kikkis. Wana Peedugi oli juba kodus, istus afna all wäatide wahel pingil ja toppis wärisewat piipu. Temagi pill oli kiindunud laste ja nende hooldaja suunas; tal puudus weel ainult suunurgist woolaw magus wesi, mis oleks pilti täiendanud. Perenaine mehkeldas laudas, kuhu heinaltullijad olid ajanud teelt korjatud lojused.

Ja tõesti näis olewat eeskujukas lapsehoidja too „prelna“, nagu pereplika teda kofe harjus hüüatama. Söömaajal ta tegeles waid peenema perega, teisi täiesti ignoreerides.

Dösel ärkas Selger hoogast krabinast, mis lõhkus pladinal aidatatuft; taewas lauskas. Juba wõis pilude wahelt märgata aowalgust, ent tawalist alarmi ei antud. Ta wahetas külje alla teised kondid ning jäi unetult ootama. Noh, ega jäärase sajuga pole heinamaal peale hakata midagi; ja wiist antakse wihamapiiha. Dotas, kuni hakkas igaw, tõstatas enda siis jalule ja kobis redelilt alla. Ei saanudki kaugemale kui keset õue, kus langes otse peremehele sülle.

„Keerame aga kofe tagasi jälle, sindri wihtm...“

Sulane tegi sõna lausumata täispöörde wafakule, wesi ähwardas õhufesest pintsakust läbi liüüa. Nad ronisid tagasi ärklisse. Siin Toomas tiris püksitaskust pudeli, mis hakkas kordamisi kaima käest kätte. Wahapeal peremees muris, mis nad selle kofe päewa jooksul heinamaal ka olid

head teinud, mispeale sulane raporteeris nii, et peremees p i d i rahule jääma.

„Ahah, mõi iki jõudsite sinna, jälle, wa Möldri piirini wälja. Ega no siis muud ühti, kui et pooleina affab maha saama,“ ning pakkus sulasele poolpõlenud figarit.

„Säh, kae seda sorti kah!“

Mõlemil oli pea juba küllalt soe, et üks hakkas jutustama eilset linnaškäitu, kuna teine oli walmis tähelepaneliku kuulajana.

„Nii neh, ehks ta läinud just peaaesjalikult selleks, et muretsema nii, noh, lastele seda wa' seltsi. Mtsauna eit, ta ju wiletsake enam ei näegi õieti, wahetab lapse mõne asjaga ära ja uputab wiimati kaewu põhja. Nii jah, eks siis hakanud neid seal linna hoowis prügikasti kõrwal praakima: ei taha päris wana memme, ei taha ka just noort pirtsakat; paras oleks nii teefmine mast. Olnud no laata laialt; aga kes nõudnud suitfuraha, kes pulmakleiti, ja kaubale pole kohe saanud, kergita mõi piitse. Hakanud siis japike meelega Wäljaotsja Gedi seltsis „wiskama“, ja ei mäleta enam lõpuks, kuidas see kõik tuligi. Muudugi oli selle wa' Gedi wemp jälle. Ei mäleta jah enam, kuidas nad siis se l l e g a masti juhtunud. Noh, s e e eksemplar ajanud peale kui uni, et kool pooleli ja wanemad waesed, et saaks aga suweks kuskile kanika otja. Seal on need nüüdisaja prelnad; kõhus loksub joolwesi ja kartul, aga seljas siidkleidid, ja ei tea weel mis kõik selleall. No aga rahul on ta prelnaga küll, tõepoolest, eks ta s . . . ole omalegi filmailuks ja talule uhkuseks!

Ja nüüd aga hakkame auruga pihta, on sunnikut, jälle, küll liialt kätte ahnitsetud, mõisaga pooleks; aga kui juba medesjused mehed, noh . . .“ wirutas matju sulase kangele turjale, „küll wirutame maha.“

Wiin otja lõppenud, nad kobilid alla einetama. Peremees tähendas sulasele, et muide, pärast mingi aja jälle rehealla, teadagi, mis seal teha. Ega's seepärast maksa weel nukrats jääda, et see wäike sadu . . .

*

Selger kopsis ja kopsis, arutas ilmaasju ja mõtles nooblist lapsehoidjast. Ja warsti oligi kohal üks kaswandikest, wäike Ürna oma paljaste putkedega, kõõlus wärawa rambi otjas kui õnges. Selgeril oli igaw ja nähtawasti ka plikal. Aga kus häda kõige suurem — seal abi kõige lähem: peretiütrefe hakkas sulasele appi ja ulatas talle turbaid kätte. Ja parajasti, kui ta oma ülemeelikuses oli haaranud jälle selle kõige mat-sakama, mille all ta peaaegu koftu wajus, üleni mudaga koos, ilmus wärawale ei keegi muu kui — prelna ise.

Uuris otswalt rehealusetiühjust ja märgates sulast, lõi pea äkki kuklasse, nagu ehtne wanapiiga saksa filmis. Plika oma hooldaja nii wihasi zhesti nähes ehmus niiwõrd, et pillas kogu kupatuse warmastele ning pistis kõinama. Selger aga hakkis hoogsalt edasi, tehes uhkest prelnast mitte wäljagi.

See aga pahwatas.

„Tuid, milline banaalsus, last selliselt usurpeerida! Kui fresh. Iemawasedimise masin niisugunel — Ernakene, jalamaid kōmmhäär!“

Selger tahtis juba hakata seletama, et plikat pole ju keegi jundinud, et seda tegi see nirk oma parema äranägemise järele; et paluks

wabandust, ei pannud nagu tähelegi selle nii ülejoü rahmeldamist. Ent famas löi ta meele teiseks: „Dota, oota ja naissoo efindaja, küll ma julle veel „frehitan“!“ Ja tõmbas ette hooletu maski, ise kõrvetades: „Ega na tia, kuhuks j i n a ta munele paned!“

See oli prelnale liig suur portsjon korraga. Ta punastus häbematuult sügawasti, ei osanud sõnagi lausuda, haaras ägedalt hoolealuse randmest finni ja sifutas ta rehealt wälja. Rostis weel waid pladin üle õue, mis kadus tare juunas.

VII.

Ühel õhtul metjast koju tülles ja rehealla siirdudes, kufi pidi lauta wiidama wärsket turbamulda, leidis Selger prelna käfti kummuli-keeratud turbaformi otjas, ning ennaftjalgawalt tuupimas. Eftimefel hetfel julase pilk jäi peatuma raamatu kaanele, kus ta sai mahti tähelepanna ainuleft sõna: Grammatika, ning ta peas fähwatus: oi, nende prelnal on koolis järelefsjam! Oh, waenekene! Tal hakkas tüdrukufi peaaegu kahju. Niijugune kena daam ja — järelefsjam! Ta astus jammu lähemale, aga kõhe kuuldus klõps: raamat löödi finni. Prelna libistas enda kõrgelt korwilt alla, pea kuklas, ning fartsatas:

„Wida teate t e i e ka mõtteteadufest?“

Selgeri nägu wenis pilaks, kuid fiis nähwas wastu:

„Ja, leider, von einer j o l d e n Philosophie habe ich keine Ahnung . . .“

Katastroof. Prelna nägu wajus elutuks; ta keeras paugupealt ringi ning jäi julasele otja wahtima ilmega, mis lasi oletada, et ta on kaotanud mõiste ajast ning ruumist.

„W i e?“

„Mistiftite ju praegu imelikü wärdja. Sfegi julase aju ei oska jeedida, kuis g r a m m a t i k a ft õpitaftje m õ t t e t e a d u ft.“

Uga juba oli prelnast järel waid õhufe aroom rehealufe maskiufete wärawate wahel.

Selger püüdis jamal õhtul prelnat weel kohata tète-à-tète, et jelgitada wastastikufi waheforda ja paluda andeks, wõi sõlmida leping. Ka oli ta täna rohkem „antwärgi wurfi“; oli ajanud habeme ja lastnud wanal Peedul kärpida lambaraudadega liigsed karmad kuklast. Uga ta ei leidnud tüdrukut rehealt ega toatagant käimlast ning siirdus lõpuks kurwalt oma wigwaami juunas, kui . . . näe, seal too plusquamperiektum juba istuski redeli teisel pulgal, nagu oleks ise Selgerit just oodanud; raamatki jüles. Ka prelna wälimuses märkas fulane wäikset silumist: huuled olid purpurjemad, kulnud ahtamad ja foeng kui praegu ahjust tulnud kohupiima korp. Noh, oli ju laupäewa õhtu, ega polnud imestada.

Sedafi nad kohtufid aidaotsas, nagu oleks määratud „randewiüü“. Temakefel käes mingi grammatika, ise talts kui lammas. Su see alandlik poos oli teefeldud jelleks, et armas Selgeris leidnud olewat olewufe, kes ehk juudaks üle awitada neetud artilliteft ja partilliteft.

— Selger pole ju tõesti tahtnud prelnat jolwata, temas pole järeft joont üldse; ja ta on koge nõus awitama hädalist igas suhtes, endine maamõõtja nagu ta on.

Et wabamalt istuda, nad kolisid ümber aida taha, kus toetusid wanale wiljaredelile. Seal, proosaliste takjate wahel siis prelna pühendaski Selgeri oma sügisese raskuse. Kirus jalkafeele õpetajat ja n. n. Klaweri-Karlat, kes piinawat teda otse sihilikult.

Weidi aja pärast nihutas ta enese sulajele lähemale. Selger aimas neiu keha soojust oma südamel kõrwal, kuna sõrmetesse tungis naise ihu uimastawat aroomi. Tal tärkas kiwatus haarata see waike oma sülla ning unustada hetkeks kogu patune maailm!

ühel õhtul metsast koju tulles leidis Selger prelna kassiti kummuliseeratud turwakorwi otjas.

Zust samal filmapilgul aga hõigati sööma ja nad kargasid ehmunult püsti. Prelna ei kaotanud meelekindlust, jookkis ümber aida teinepoolt ringi, et neid ei nähtaks koos.

*

Pühapäewa ennelõunase aja oli sulane talust kadunud. Ta põhjustas äraminekut sellega, et unustanud taskunoa heinamaale, kus, muide, väga soine ja soo täis siuge, nii et prelnal ei maffaks tulla kaasa...

VIII.

Näbalapäewad hiljem, laupäewa õhtul, peremees kutsus julase tahakambri. Ei teadnud pois arvatagi, millise üllatuse osaliseks ta seal mõib saada.

Peremees oli kaunis tuuris, nagu tavaliselt ikka laupäewa õhtuti, ning pealegi oli täna heina lõpetis, mida pidi tunnistama isegi wana Peedu, kes küll ise jalaga kordagi küüni juurde polnud saanud, kelle krumid aga sel õhtul olid õlitatud seda libedamini.

Peremees algas uhkelt, otsekui ilulugemist:

„Mut, jälle, seda sa pidid juba nägema klaasi põhjast, et tänasjega on sel einatüül lõpp pial. Sinu aeg saab tunaomme ommikul täis.“ Kohendas end woodi serwal ning jatkas: „Sa põle murdnud üle tofira rihapulga ja pialegi oled isi nende asemel lõikunud uued asemele. Jälle, sa põle Diisa juure teki alla kippunud, nigu tegi mullune julane Märt, kis aga pidi seda tegu ulk aega kibedalt mälestama. Ka põle sa minu tiada wäänand lehmadel saba ega pistnud tuld aida räästasse, et sa küll wastu käsku ülewal prehnaga suitsu oled kistunud. Et sa, jälle, kõwasi einamaale kautasid, seda ma enam ei räägi; sinna kautasid ka oma kallid käänispiad. Sa mul pole kahju kätä wändast, mis sa oma kisse aruga tahtsid isi ümber teha, sest sii ei kõlwand ennegi ja tiinis oma wiimast juwe. Niisiis, oled sa, jälle, aus inime ja ma olen sinuga kõigiti rahur.“

Siin ta üiütas Selgeril kustunud paberossi ning taas jatkas. „Sii oli mis minusse puutus. Aga et sa perenaisele eina angudes sääremarja sisse torkasid, ja Diisa waga Ennuweewa eloluost lehe wälja rebisid, mis sa oma tiada olemat leidnud aida pöranda alt, nuskifu juurest — sii on naiste asi, ja ei puutugi minusse.“

„Aga nüid asja manu. Tahtsin sinult nimelt küsida, mis sa, jälle, nüid õige tahad ette wõtta? Sinu aeg kauba järgi saab sii' täis, sii o' wakt.“ Ta kehitas aluspükse, sest pealmised olid jäänud sauna, ning upitas end tahapoole woodisse, kuna Selger toetus madalale järile, näppides mustaks põlenud paberossikesta.

„Ruhu me n'd jäime?“ jatkas peremees.

„Naiste juurde,“ lausus Selger.

„No waat, jälle, jial sii asi nüid oligi, mis ma sulle juust praegu kõnelda tahtsi.“ Mõlder mõne päewa iist küsis, et noh, mis sa oma poisiga piale aktad, kui ein läbi, et kas paned naiste jeltsi, jälle, piinrid kakkuma wõi? Aga mina wastasin sinu auks, et sii miis sinna ei kõlba, et o' wiart rohkem, et kas ta isi ei tia? Aktas siis piale ajama, et lastu ma afnawõlwid iki pitooniist walada, et mis sa mädand puuga jändad, aga kas ma isi ei tia mismoodi ma seda tiin? Tema mood on iki nõu anda. No-jah, kus me's nüid jälle jäimegi? Ahah, et pörutasin siis wastu, et mul ju nüid suur asjamiis käepärast, et las' paneb käd külge. Siis talle tuli miile jah, et oled talle lord märku annud wõi nii, et sa olemat fuur metsamiis, wõi puutiümiis; ja noh, mis jellest's nii, jälle, pikalt arutada, mõtlefin õige wariate waremese Wälja-

otja piiril katuse piale ehitada, jaab küüniks. Ega's enne ei saagi, kui nädala paari pärast. Eks lauad waja kohale muretseba."

Gelger mõtles rohkem kui kuuldas. Kui ta nüüd selgeks teeb, et temast pole loota katuse ehitajat wanale küünimarele, siis on tal tuul otsekõhe jalge all.

Peremees aga muutus kannatamatuks:

"Noh, mis jul's selle piale ütelda on?"

"Kui peremees ilma minuta katust peale ei saa, eks ma's niikauaks weel jään."

"Miski üeldud. Sgaüks tiib oma parema äratundmise järele."

Lõmbasid weel forrats toa suitju täis ning peremees jäi seepeale magama, kuna Gelger läks aida luugile asja üle järele mõtlenia.

Wiimased saunast tulijad kadusid aurates kambri, ning wähe aega hiljem oli prelnagi aidaluugil, leilist alles nõrk. Gelger jeketas oma uudise maha ja tähendas lõpuks:

"Mäete, olen juba kuulhaks saanud, küll jään wiimaks siia weel wana Peedu järeltulijaks!"

"No ega minagi wiist enne sügiset linna ei näe. Peremees mõiks jäärahe palga eest läbi aasta pidada mind kas wõi majailuks. Riikuiini ei kaswa siin lillewartki, aina kapsad ja kaalikad ja — ja kas teate, et warsti hakatakse siin elama linna elu. Kuulsin mõistu perenaise käest, ja hiljem instrueeris mind wäike Erna sellekohaste järelepäringute peale, et niipea kui aiawili wähegi hamba alla annab, siis wiitakse togu see wärk linnaprouadele." Siin kohendas ta märgi juukseid: "Waadate, homme mind enam pole siin, kolm ära toa lassa. Seal on nüüd wärskeid ristikheinu. Toas on juba wäljakannatamatu. See suitjenuid lagi ainult ei rõhu enam keha, waid ka waimu. Kadestasin teid ammu selle tuulepeša pärast. Sm — jah, oleks tulnud teile „all-üürnikuks“. aga need wäiklased eelarwamused —"

"Eks ta ole," wenitas julane muiates ning surus prelnale tulise juudluse, kusjuures tundis juus wihmawee maiku...

IX.

Päewa paar hiljem peremees tõi aiast hobuse ja rakendas juba õhtul walmissesatud aiawilja koorma ette. Sulasel polnud teha muud kui aidata ohje peale loopida. Peab ju linnasõiduks rakendus olema tugev, ning jeda wastutusriikast toimingut ei usaldata uustulmuka kätte. Warsti ilmus uksele ka perenaine, mässtituna fuurrätti, sest ilm oli warajal tunnil külm ja udune. Deenu istus wanfriske, peremees murdis lähemast hajupöödajast wibeliku ning saatis koorma wärawast wälja.

Oli perenaine õnnelikult teele saadetud, nad siirdusid kuuri taha, kus tõstsid ratastelt redelid maha. Gelgeri näpp jäi kuhugi wahese ning ta tundis pistwat valu. Miisits hakkab uus töö peale waludega! Sälle tutaw wanfri määrimine; sellega oli ta aga juba niimõrd harjunud, et tundis kõiki kriukaid, kuidas puuduliku wõtmega nutreid lahti kriwidu, ja asfidki said seekord määritud rohkem kui käed. Pere-

mees ise oli läinud karjamaalt teist hobust tooma, sest see ei andwat mõrale kätte.

Mul jõideti maanteed, siis metjateid paari kilomeetri oja. Kohale jõudes hobune jäeti wanfriga teele, kuna mehed ise suubusid sügavale metsa, kus hakkasid jalutama, pea kullas, otsides parajaid palke.

Kogu päew möödus palgiparvetamisega, kusjuures hobune käis esimeste ratastega paremakätt maantee äärt, kuna julane tagumisestega kündis wajakutkätt kraawi kallast. Sai wiimase koormaga õnnelikul kombel enne wärawast sisse, kui märkas eemalt lähenevat hügelbussti.

Kodus oli märgata juba õhtust elewust. Korsten juitses. Liisa wõttis aiawikas warasteid kartuleid ning tõmbas Selgeri lähenedes kähku kleidi kogemata paljastunud reiele, et küll julast see karmone reis jugugi ei ärritanud. Prelna piserdas salatiit ning tegi maasikaila filmi. Peretiitar juges kassi, kuna tilluke perepoeg awitas wiimasel kirjendada. Walmur Siki otsis päiefespaistel kirpe ning kuff oma haaremiga nokit- ses peenral üsjaülitatud moonijeenmeid.

Õhtulauas wiibis ka juba linnast tagasi jõudnud perenaine; ja oli toonud wärske leiba wärske ajalehe sees.

*

Järgmisel hommikul saadeti julane hobust tooma. Väks, kaenla all pool pässi, millest teel poole ära näsis. Juba tal niipalju maa lõhna man oli, et noor hobune enam ei pelanud.

Nii jäigi Selgeril igahommikuseks kondiliigutuseks hankida hobune, rakendada ja asetada turuwankrile heinakott, mille ta õhtul täit- miseks aida latta kaasa wõttis. Tsegi witsamurdmine põõsast, mis oma- ette auamet, usaldati tema hooleks.

Toomal oli jäärane traditsioon, et turulkäigu kuudel wiidi oma piim linna eraldi, teatud poodi, ja seda igal hommikul, kaasa arwatud pühapäewad, mil käidi linnas perekorda. Oli see jõit meelelahutuseks wõi tülinaks, aga nii oli juba lord tehtud seaduseks. Grandi jai waid perenaine, kel see oli ainuke päew, kus ta oli rohkem maa- kui linna- inimene.

Nii tuli linnajõidu järg Selgeri kätte. Juba õhtul tehti teatavaks.

„Sa waata, et ja no linnaemandaid ei jäta kohwipiimatal!“ manit- ses wana Peedu warakult ärkama. Ei tea, kas tema ka sellest kohwist oja jai, et selle eest nii murettes?

Sõ möödus Selgerile rahutult. Olgu tänatud, et pood ajus linna jermal; tal polnud waja kooberdada talu-wankril läbi suurtänawate. Juba õhtul mangus prelna linna-kosti ja nokkis, et ega julane enne päewaloodet koju tagasi ei saa...

Hommikul, toimetades hobust kohale, Selger nägi, kuis peremees kuuri alt tõmbas wälja tuliwue kahe-inimese kalessi. Sulajest käis nõrkatus läbi. Mis see siis pidi tähendama? Ning ta nägi weel sedagi, et kalessis ajus tore nahkpõll, mis ilusasti wõiks warjata mõle- maid piimandusid.

Do, ta sõitis ju linna kui härra! Ja kui juba jääraste trostkaga, siis pidi ka sõitja ise wähe korraliku wälimusega olema. Beeglisje maa-

dates märkas, et ta oli muutunud jumekamaks, ja tundis, et krae ei taha enam hästi sobida; paistis peeglist vastu kaunis maamehelik nägu.

Sues oli kõik juba korras, polnud muud kui istu sisse ja kähuta.

„Mine õige, jälle, tagasi tülles Saare Jusfi juure sisse ja lae joodab selle efimeise wedru kofku,“ õpetas peremees julase õue jõudes.

„Tüüpäewal põle aega niruga jannata. Sõida aga tasapisi, ja ära istu wafaku wedru kohale, muidu laguneb sul wiil tii pial käest ära.“

Säh sulle nüüd kihuta!

„Sa lõuneks ole iki ilusti tagasi!“ manitses peremees. Selgerile jäid need sõnad kõrwu kumiseks weel mõneks ajaks, nagu oleks see öeldud mingi eelaimduse tõttel.

Maantee oli siie kui wadodroom; nii polnud ka erilist kartust wedru pärast; mõis lasta isegi tasast traawi.

Wida lähemale ta linnale jõudis, jeda enam hakkas vastu woorima piimamehi. Need olid kaugemast kandist ja juba warem linna sõitnud, et lõunaks jõuda tagasi. Mehed tuffusid, kuma naised näsijid pagarijaia..

Selgeri linna jõudes juba helendas kõrge päike. Nojamehed kassid tanauid, et linlaste hellitatud pill ei riimaks midagi ebaesteetset.

Ta jõudis poe ette, kuhu oli tarwis anda piim. Juba seisis ukse taga, piimanõu süles, ja tahtis põlwega liüia walla ukse, kui äkki hoomas läbi klaaside nii tutawat kufalt ja kümneleifikalist kogu, wõlümuid püsti.

Meetud! Kui see pole „Babhy“ baaridaam Effy! Selger tahtis efimeise jutiga keerata ringi, ent kuhu sa pääjed, piim waja kiires korras anda üle!

Talle ei antudki enam aega edasi kahelda, kui keegi plikate, piimakanu süles, tungis seljatagant peale ning tõukas julase sisse. Samal hetkel jai ka Effy oma sisseostuga walmis ja keeras ringi, et wäljuda. Sektiks seisid endised „kolleegid“ filmi filmi vastu ning kumbki ei jaanud aru.

„Teie?“ jõllitas Effy, seirates mehe rõiwastisti.

„Walitseja olen,“ sai Selger mahti kogeleda.

„Te olete siin?“

„Nagu näete,“ ning kandis piimanõu taha „külmutusruumi“, sest poes oli inimesi kannudega juba kaks.

Effy aga ei liikunud paigalt, seisid keset heeringatümmet, käed kraami täis.

„Wul on teiega kõnelda,“ hõikas ta külmutusruumi järele. Selles toonis Selger aimas endiste kogemuste järele, et teda on nüüd kuhugi tarwis.

Wälja jõudnud, nad jäid ukse ette seisma.

„Näisin teid juba õstimas. Weldi aga, et olete läinud juwitama —“

„Warjumaale . . .“

„Prantsumaaale . . .“

„Kas nad ei õelnud, et Wizzasse nimelt?“

„Nii peenelt ma ei pärinud. Igatahes aga pidasin teid kadunud mennaks —“

Selger oli juba julle haaranud teise nõu.

Poes arved õiendanud, ta sai kenakeste summa piimarahaga.

Kui ta taas wäljus, pidi ta ehmatusest kukkuma seliti, nähes ohje „tanta“ Effy peos, ise asjatult püüdes end upitada kõrgele wantrisse.

„Soom ajub jama lähedal,“ tähendas seejuures.

„No siis jalu — jalutame ometi weidi,“ sai Selger hingamise wahela. Polnud ju wiisakas öelda, et wanter ei kanna, wõi et hobune ei jaska wedada. Ja siis, jutule hankides teist suunda:

„Kuidas te's nüüd äkki nii alandlikult olete sattunud agulisse?“

„Njutiselt. Muide, teil aega ju on?“

„Pea lõunaks olema mõisas tagasi; julased hakkawad logelema,“ ning Selgeri pilk riivas wargi wantri medrut.

„No, isand walitseja, niipalju ifka aega on, et korraks minu poole fisse tulla. Mul on teiega kõneleda.“

Kas wõis Selger keelduda? Ja ta lubaski ajada hobuse mõned majad edasi, hoomi.

Sisse astudes Effy ajutisse migwaami, Selger esimesena märkas nurgas juba restoft saadik tuntud puhweti-kappi. Kohe tekkis lauale jahtworsti, sidrunit ja muud kribu-krabu, mida saab würtspoest pühapäewa hommikul. Puhwetist ilmus kõhukas „sinimütsike“, kes, muu- seas, warsti pidi kaotama pea, nagu joojad isegi.

— Noh, Selgeril just j u u r t ruttu ei ole, wõib ju weeta tunnilest poolteist. Oli päris mõnus pärast rasket tööd wajutada end pehmesse tooli ning mõnuleda.

„Olete nii siis „Babyst“ ära?“ mainis Selger, kui ka tanta Effy enda oli kõhendanud laua äärde.

„Nimelt, hm — ja te mõistate ju isegi —“ ning hakkas wadistama soomlastest, inglastest ja koguni oma endisest — wahapeal pankrotti jäänud — peremehest.

„Olete siis nüüd loobunud sellest, hm — sellest —“

„Pea — aegu!“

„Uudis õige...“

„Ah, et ise awan resto?“

„Teie?“

„Just nii, walitseja härra. Nurgakiwi on juba siin,“ ning Effy ojulas puhwetile. „Peaagu et — kink.“

„Niisiis —“

„Niisiis kufute sügisel minu juures saagima,“ naeratas tulewane restopidaja leebest.

Selgeri pealagi tõmbus jahedaks ning ta suudles daami kätt.

„Profit!“

„Profit!“

Kõha asjus jutud klaarid, Selger wargi piilus kummutil tikjuwale wedru-mootorile ja kirus endas, miks ta ei saa nüüd minema. Suba tõusis kord püstigi, kuid wajus otsesamad teed tagasi. Hakkas kojusõitu edasi liikkama pooltundide kaupa, mis wiimaks aga kujunes nii, et jäi otjusele: „Sepp saab ka ometi rahulikult pühapäewa ära pidada!“ Ning tegi uue sisseelütuse pisut kangemast klaasist...

X.

Sommikul ärgates mäletas Selger veel ainult niipalju, et nad õhtul olid väljunud ja kuhugi sõitnud, ning et ta kogu aja oli miibinud humanes meelolus. Tundis suus saepuru maitu. Sirutas filmad laste, kus pilk jäi peatuma hirmalisele armatuurile. Hakkas aegamööda taipama ümbrust ning jules äkki filmad, otsekui kartusest. Ta kui taas awas, talle näis kaunis tuttawana see woolitud öölaud ning läbi uduse loori hoomas seinal maali, mille alumist weert ta õhtul oli suudelnud sentimentaaljuse hoos. Nüüd, aegamisi hakkas meele tuletama, mis oli juhtunud. Jah, nad olid ju sõitnud „Babysse“, aga mis seal? Kuidas ta jälle oli sattunud siia, Effy kõrwale? Teadis, kui ärkab Effy, siis on küsitaw, kumas ta siit veel lahkub. Talle meenus, kuidas tord warem Effy oli ukse lihtsalt lukustanud ja wõtme wisanud läbi akna wälja; siis Selger weel ei teadnud, et Effyl on wõtmeid kaks, teine nimelt aknast wäljawiskamise jaoks.

Selger riietus kähku — meenus wanter. Piilus uksest wälja ning jäi hingetuks: hobust ega wantrit ei kuskil! Siin toras talle meele, mis ta hobuse jätnud kõrgi hoomi ning hüppas tänowale.

Resto wärawas tuli mastu kojamees, tühi pang käotsas. Selger jurus jormed tasku, et harjunud hestiga wifata jootraha, aga talle ei hafanud pihku midagi peale laiaks litjutud paberossiotsja. Kobas ehmunult põnetaskut, kus pidi ometi eksisteerima piimast saadud raha — leidis seal aga peene tahwli hokolaadi.

Õhtas temaga!

Ta jõostis otsekohse wantri juurde — see muidugi näsus! Õhtune foorem oli olnud liiga raske. Ta kergitas nahl tekki, aimates juba ette — puudusid piimanõud. Nojah, need ta oli jätnud Effy korterisse, mis ta loomulik, kuna nad kahetse muidu poleks mahtunud istuma tulesse.

Murtud meeleolus ajas ta wantri hoomist wälja; ei tohtinud sisse istuda, troksa wõis laguneda hoopis.

Nii läski ta sel warasel hommikul, juhtides hobust kääkõrmal, laweerides kihutawate kummikurnajate wahel.

Äkki kuulis heledat tagumist ning pilku kõrwale heites hoomas sepikoda. Pringib tal siis just parandada seda kuru kullasepa juures? Tehtud! Ta ajas hobuse ääsi ette ja jättis panki palitu. Küll Effy ostab hiljem wälja, on seda ennemgi teinud. Awantsi peab saama!

Paar tundi hiljem tõstis Effy koridorist mõlkis nõud wantrisse nii taha, et hiirgi, kes oli pugunud ühte neist, ei märganud.

Mees siis, kui linn juba tagaselja, laskis sulane hobuse sammuni ning waatas tagasi, kas ei paista weel mõni torni ots. Uga mets warjas juba kõike. Rodus pidi ta nüüd küll waletama, aga kuna see oli hädawale, siis polnud see patt. Walta hakkas lõhkuma, wanter purunes linnas, ja et pühapäewal keegi ei wõtnud parandada, siis pidi jääma ööseks onu poole. Sommikul lasti wedru finni joota ja piimarahha kulus selleks. Mafsis weel omast taskust juuregi. Selge jott!

Rõju jõudes märkas ta peremeest seinawerees pumpamas woffi.

— Ei noh, kui jälle, asi niimoodi kuffus, ega siis põle parata. Aga inelikke asju ilmas juhtub, et sii wana Walta lõhkuma akkas; põle, finder, eluaeg kõrwugi liigutanud muidu kui ole järjest piitsjaga kufil. Aga näe, mustlaselt sai ostetud, ega niid wembud, jälle, tulemata ei jae.”

Söömalauas ei pääsenud sulane prelna pilgetest, et waata, ei aidanud weel õhtust, et pidi seiklema öö tagant järele. Noris niikaua, kuni sai Selgerilt peene tahwli šokolaadi. . . .

XI.

Ei suutnudki Selger weel ära seedida linna seiklust, kui talle osaks langes uus patakas, mis ahwardas teha ta sulase-põlwele äkilise ja lühikeste lõpu.

Waewalt möödus paar töökat päewa saeweskil käimiseega, kui ühel jumedal õhtul leeras nende õue sisse wedruwanter halli hobusega ja peenemat sorti noorsandiga, kes kandis moodsaid farmprille.

Parajasti peremees pihutas keset õue rohul, imedes suitsu ning jälgides toonekurgi, kuna Selger samas lähedal saagis kõdunenud lãrbise latte. Muu pere askeldas tares ja kõõgis, walmistudes õhtujõögile.

Troska peatus keset õuet ja Selger imestas, kui nobedasti mõib üks inimene seljakil olekust karata püsti, ja weel enam, et seejamine inimene suutis nii julgawalt painutada oma selga, mis muidu oli tööp kange ja kohmakas. Kuid jiski sooritas peremees selle triki nii osawalt, et oleks jätnud häbisse mõnegi suurhotelli ussehoidja.

„Jõudu, Dooma peremees!“ kiitis sarwedega hãrra meelitama kumarduse kohta.

„Tarwis, tarwis sekreteri herr,“ hiilgas peremees, ning kãhku wiibates sulasele: „Wõta obene, jälle, wastu!“

Selger jättis jae puu sisse ning talutas wahtus ruuna kuuri alla, kus wiskas talle ette sületãrie wãrsket timutit. Peremees abikirjutajaga kadusid tarre. Kuid waewalt sai sulane mahti asuda endise tegewuse juure, kui õue lendas ahmi tãis Riisa ja otse Selgeri kallale, nagu kull kanale.

„Soose ruttu Mtsauna juure. Peremehel on praegu otjes, ehk jaad fialt. Ütle, et kirjutaja isi on siin.“ See jooksis kuuri lakka, kus asusid kãna pesad, aga kus Selger alles tundi paar warem oli liikwideerinud wiimased tagawarad.

Õnneks jiski abikirjutaja ei jäänud ilma praetud hãrjasilmest, sest kui Selger mõne minuti pärast oli tagasi kãsi-wiinalaost, tal oli korwis liitri kõrwal ka kumme muna, millised Mtsauna eit nimelt saatnud sekretãri herrale omaltpoolt meeleheaks.

Kui Selger oma kandamiga jõudis tarre, nãhtawasti olid juba kumbe kohaselt jutud wiljakaswu ja loomade kohta aetud, nii et kõik olid elektriseeritud ootusest kuulda saada, mis ime asi oli selle haruldase isanda nimelt siia toonud. Ega ta siis ometi tõesti seepãrast tulnud, et Dooma majanduslik seisuford teda humitanuks! Ei, siin pidi miskit tãhtsat warjul olema, ning kõik wiibisid ärewuses, kas uudis oli hea, wõi halb.

Sama äremust wõis märgata külalisegi juures, kes kannatamatult ootas, mil ta kutsutakse lauda, kus ilmtingimata ei puudu temasuguse miisidil korralik naps.

Laud laeti peretuppa, kuna tagakambri õnnetul kombel parajasti Riisa kuuwatas oma tulewast pruutpeju, mida ta ei sõandanud riputada õue külale wahtida.

Wana Beedu, muidugi, ei puutunud siia, ta kükitas järil oma kapi ees, kuid seda enam hoidis kõrwad kiffis.

Kui esimene nappi-ring oli kohmetusest jegaSte wahel käinud korra ringi, asus abikirjutaja asja juure ning pajatas kõigile ootamatult:

„Teil olewat siin mustkunnit majas...!“

Beedu juurest kostis tume põnts, mida aga õnneks keegi ei pannud tähele, wälja arwatud lastja ije. Peremees hakkas läkatama kurku sattunud kalaluust. Naised tõmbusid näost walgeks, kuna Selgeril jäi juutäis pooleri.

„Mis — mis asi?“ sai peremees läkatuse wahele.

Abikirjutaja, nähes, et oma lausega oli masendanud kogu laudkonna, tõmbus kõrwuni punaseks.

„Mustkunnit“, kogeles ta kangekaelset. „Terwe küla ju teab rääkida, et teie sulane käib musta kastiga Sooharu wahet...“

Peremehel kerkisid filmad otja ette ja ta langes kõssi, nagu oleks jaanud puuhaamriga hoobi pähe. Kõikide filmad pöördusid Selgeri juunas, ka Beedu omad. Selger ije sel hetkel oli wäga mõõrast nagu. Lapsed tagatoas, waistes halba asja, piisid korraga karjuma, kuid perenaine kui ka prelna olid liig ehmunud, et rutata waigistama.

Esimene masendus mööduS, peremees kargas püsti ning, turi winnas kui kurjal penil, pörutas sulasele:

„Paß, kus on ju paß?“

Wana kombe järgi seda dokumenti Selgerilt teenistusse astumisel polnud nõutud.

„Oh, ma kogu, et pian jälle endal wargaid majas ja kellegil põle aimugi“, hädaldas peremees, ja kahwatu sulase poole: „Paß, too otjekohe oma paß, kui sul siande üldse on olemas!“

Arwestades peremehe ahwardawa poosiga, oleks olnud hädaohtlik kauem wiivitada.

Selger lobistas kuidagi pingi wahelt wälja ning läks aida lasta tooma iikikutunnistust. Prelna waatas talle järele, nutu mail juus:

„Walelik! Petis!“ nuukjus ta endamisi.

Riisa irwitas kahjurõõmsalt ning ajas rinna püsti; hoidis käed põlle all; ju need tal kangeSti jügelesid. Widas küll kramplikult juud, kuid fiiski ei jaanud jätta ntainimata:

„Ega — ega tia, mis — mis sorti sii prelnagi wiimati on!“

Do, õnnetu Riisa, oleks ta ometi pidanud juu!

„Wats!“ rödgatas prelna.

„Dirwa!“ siistatas manatüdruk.

Toas ahwardas minna lausa kaelusjeks ja mehed pidid astuma wahela, enne kui hakkawad lendama karmad. Prelna pürskas nutma ning joofjis tagakambri, kuhu perenaine juba wahepeal oli kadunud.

Samal hetkel astus sisse Selger, muft vihuke näpu otjas.

„Siin on“, ulatas ta dokumendi peremehe kätte.

Peremees, kes oli harva saanud näppu ametlike pabereid, võttis ettevaatlikult raamatu, tundes auhartust kroonvärgi ees.

„Kas on aga õige?“ piilus Liisa kahtlemalt sekretäri otja, nagu oleks jee pidanud teadma paremini.

Peremees avas ettevaatlikult raamatu ning algas häälega, mis võis kosta naabrigi tallu.

Peedu oli jõudnud ette seada prillid, ehk ta küll ei mõelnudki ligi astuda ja kaasa lugema hakata, kuid võib-olla teritasid need ka kõrva-luulmist.

Peremees avas ettevaatlikult raamatu ning algas häälega, mis võis kosta naabrigi tallu.

„Perkonna-nimi: „Elger“.

„Nimi: „Elmut“. Mut, jah sii on picaegu õige, jälle, küll.“

„Ja-nimi: Per — per — en — hart.“

„Bernhard“, avertis abikirjutaja.

„Bernardiinidest olen warengi no raamatust lugend“, pistis Peedu mahale.

Peremees keeras järgmise lehekülje:

„Sündinise aeg, klamber, wanadus: Kuusteisiku september, tuhat üheksajada kaks.“ Wiskas pilgu julasele. „Sis, just minuga ühel päeval.“

Nüüd aga Peedu julges segada wahela:

„Peremiis, ega sii ujumeti põle nii tähtis, waata ooti mis ammedi-miis taoo.“

„Sistlane!“

„Arwastin no kohe, et kahtlane ammet“, ei juutnud Peedu jätta.

„Mis sa, Peedu, plärad wahela!“ tegi abikirjutaja märkuse.

„Elu-kutse ehk ammet,“ jätkas peremees ninapidi lehewahel, „on wiuli-kunst-nik.“

„Näh, iki kunstnik, sekreteri erral õigus ammugi,“ torises Peedu.

Abikirjutaja oli juba lugemise alul hakanud Selgerit terasemalt tähele panema, nüüd aga, kus selge, kellega tal oli tegemist, tahtis näidata, et on ifka kultuuri saanud ja mitte just maalt. Sooritas Tooma julase ees paenduma kumarduse ja pajatas, nagu oleks äkki astunud jularaswa:

„Särra Selger, palun wabandust, kes wõis aimata, et —,“ ja pühkis higi laubalt.

Selger seisus kezet põrandat, pea norus ja käed waheleti rinnal kui Napoleonil Elba saarel.

Peremees, kel ei jäänud kahefilmilma wahela sekretäri olek julase wastu, muutis taktikat ja ulatas julasele raamatu kohe tagasi.

„Wai wiuli kunstnik, wiuli kunstnik! Sa ju oskad siis ehk wiulit mängi, jälle, kah? Tont, miiks sa jeda kohe ei ütlend, mul eelmisest julasest wiil pill järel.“ Ja Peedu juunas: „Mine kohe tua lasta, waata sial, jälle, mesipuuide wahel ta kusti piab olema! — Sa kurasst, waat kus iki miis, ja sija tulles ei lausu sellest sõnagi, et tal pillid puha selged!“

Jstuti taas lauda. Tutulõng oli meeste käes. Diisa ei sõandanud laujuda sõnagi, hoidis pilgu kõrwale. Tal hakkas üda kibitama tagatoas woodi kohal rippuwa gitarri pärast, mille ta nooruse aastail oli jäänud kingituseks ühelt arnumud wandersellilt. Do, kui ta juba alul oleks teadnud aimata, mis mees see nende julane on, kuis oleks kõik wõinud olla teijiti! Aga nüüd on wiist kõik hilja!

Selger oli siiani waikimud, ta oli ajunud äraootawale seisukohale, kuulates, kuis see asi end lõpuks klaarib.

„Ei tea, mis põhjusel herra abikirjutaja jeda asja nii uurima tuli,“ sõnas ta laumis karmilt ja wiskas alla pool õlleklaasitait meelte jahutus-eks.

Abikirjutaja kehles pingil, nagu rõõmul ja hõõrus käsi.

„Lugu on järgmine“, algas ta laste ronima häälega. „Mis küla wahel kuulda, ega sellest maksja panna nii tähele, naiste loba. Kuid mulle hakkati käima peale, et mingi aga Toomale iflikult waatama ja läbi rääkima. Nimelt korraldab noorte ring kiriku juures peo ja mulle käidi senikaua kaela peale kuni olin lubanud Toomale minna waatama, kas, kas see, wabandage, herra Selger, see muusikunstnik poleks nõus austama oma ülesastumiseega Tõru küla rahwast. Igaw nurf ja mahajäänud

nagu see on, armajin, siis oleks ometi millega rahvast tõmmata siigi, sõnaga, pakkuda midagi erafordset."

"Ja nüüd on, jälle, mõtas," kahjates peremees.

"Hoopiski mitte," seletas abikirjutaja edasi. "Lugu on järgmine. Kui härra Selgeril midagi selle vastu pole, me paluksime teda üles astuda mõne wiuliloologa. Sedasi. Mis on mõni weiderdaja selle kõrval? Inimesed saaksid ometi nautida kultuuri. See oleks suur samm meie küla waimlises arenemises. Rahwas hakkaks terwemalt mõtlema ja lugu pidama tõsisest kunstist, omandaks õilsamad ilmawaated." Ning ta tagus kõnehoos rufikaga lauale. "Kas olete nõus, härra Selger, oma osawõtuga kaasa aitama Tõru küla raamatukogu rikkastamiseks?"

"Küll olen," nõustus julane otsekõhe.

"No, tulisepihta, siis alles teeme rellaami," hüppas abikirjutaja äkki püsti. Ja siin löid ta filmad jätendama. "Nii, mu härrased, tahan rahwale kõneleda tõsisest kunstist, ja muusikast eriti. Do, tahan neid arendada ja nende kõrval-filmad awada..."

Parajasti komberdas Peedu kolinal tarre, muidu ehk abikirjutaja oleks oma proowikõne pidanud maha siinsamas.

Peedu tassis süles midagi piiksuwat, ise üleni tolmuga koos, nagu oleks tulnud rehetoa pahnaft, ning kirus:

"Korradi s...d oma wiuliga, aja rotte taga, nagu nälgas kassiraibe. Kes pagan nad nüüd siit wälja urgitseb?"

"Mis, mis wiga?" tõstis peremees pead.

"Mis wiga, neh," osatas manake. "Eks jo wa wiulis ole pesa sehes!"

"Suured jo wõi?" kiljatas äkki Riisa.

"No nii juured wiil põle, et siu nahka ei mahu," urahtas Peedu tiidinult.

Riisa hüppas üle pingi ja järgmisel hetkel jäi kambrisje ainult meesperet.

"Waata no iki wanatüdrukut, wõi wembud wiil siis," ittitas peremees. "Too sii wa pesa nüüd seia, Peedu!"

"Dot, oot, ärge siis kõhe kahwli ja noaga," kargas Selger peremehe toimetusele wahesele, kui see eelmainitud riistadega wiuli kallale tahtis asuda, haaras instrumendi oma kätte ning wäljus.

Mis puutus wiuli ehitusse, siis oli see endise sulase oma kätetöö ja seetõttu ka walmistatud omapäraselt, ainja kõlaauguga keskel. Polnud siis ime, et sealt läbi mahtus rott, ja sulasel oli tühine asi paari pulgakesega koukida wälja kuus pimedat loomakeft.

Tarre tagasi minnes, hõikas peremees kõhe:

"No nüüd läheb lahti," ning seadis käed puusa tantsumalmis.

"Kuhu ja Peedu poogna jätsid?" küsis Selger, püüdes kuidagi häälestada pillile pingutatud soelatraate.

"Pungen?" tuli peremees appi seletama. "Tont mõtku, jälle, etz ma wiit selle andsin wa Arna kätte noole wiibuks... Pagan seda plikat oma poisi kommetega." Ja hõikas tagakambri: "Arna, kus jo pummerang praegu oo?"

"Do kapis kleidi all" kostis asjalikus toonis läbi praofile ukse.

"Too seia!" hõikas peremees uuesti.

„Meit wõi?“

„Ei, too sii so asi sialt kleidi alt.“

Samal hetkel astus tarre Mtsauna eit ja jäi, suu ammuli, uksele seisatama, lausudes:

„Mes, mes orgiat te mehed siin õige piate? Wõi kästakse aga tuua kleidi alt!“

Erna ilmus pummerangiga ja ulatas selle kartlikult isale, nutt kurgus, sest ta polnud veel unustanud, kuis sama riistapuuga kord oli saanud urwaplaastrit.

Peremees ulatas „poogna“ sulase kätte, kes tõesti pidi olema mustkunstnik, kui sellisest riistast pidi mõluma kuuldawale muusikalisi toone.

„Sul Peedu ehk juhtub olema kampsoli?“ küsis sulane.

„Kampuli põle, aga pigi wõid saada.“

„Mitab seegi, kui sa just wõiga pole kookumäärinud.“

„Kust ma, wanainimene, wiil wõid wõtan,“ ent weidi aja otsimise järele:

„Näh, sinder, kuffunud teine otse raswakausi!...“

Mes hiljem õhtul, kui abikirjutaja juba majast lahkunud, sai sulane wiili niikaugele, et tõmbas registrid lahti. Sai oma osa peremees, ei jäänud ilma ka Mtsauna eit kirku-wiisidest, ja Peedugi pidi lõpuks tähendama, wäljendades sellega oma kiitust:

„Tuuseldab teine wiulit, kui teine miis põrmanda nartsu, oh oedku küll!“

Ja mis sulasel wiga wõõra wiuliga mäsata, kas wõi wäana wett wälja...

XII.

Järgnes nädal raspeldamist kiiini katuse kallal ja lagunenud kiviaia wedamisega müüri paikamiseks, kusjuures peremees isegi kord wõttis tähendada:

„Waata aga, pois, ette, et sa jälle sõrme kiwide wahale ei unusta, muidu saan wiimati sekreteri ärra käest isi raspeldada!“

Raistis wiist temale, nagu oleks kõik see rasimine aina ettemalmistuseks juurele peole.

Nädala keskpaigu tekkis maantee weerde telefoni postidele wärwiliisi plakateid, kus muu kribu-krabu hulgas ilutses eriti filmapaiswalt järgmine karje.

„Esiue maailmakuulus wiilikunstnik, wirtuoos pealinnast!“

Sutt Tooma sulase mängust lewis külas kulumulena. Teati kõnelda, et Tooma peremees olnud kangest tantsust teisel päewal maas haige; sauna eit läinud teise usku ja Siisa saanud kanged krambid, ei tea kuhu weel. Oli aga neidki, kes kadestasiid, ja külapoisid endawahel teadsid kõnelda koguni seda, kuis Tooma Siki olewat kange hulumisega kaotanud hääle ja liigutawat nüüd ainult mokke, nagu tumm inimene.

Mõisa lähedale, wana kiiini-juure, oli kogunenud määratu hull küla noori ja wanu. Leidus isegi hobustega tulnud kaugemaid wõõraid,

kes, kuulda saades eraforralisest wiulimehe efinemisest, polnud kohkunud sõita kümnegi wersta tagant. Tõesti, nii hulka rahwast polnud Tõru küla oma „peosaalis“ weel näinud, kui sel pühapäeval.

Kui küüni ümbrus kees täis elawat askeldust, siis läheduses asunud kogutud ruffiwäli näis weel kihawam. Su oli kõigil teada, mida need löski wajunud ruffihakid endi all warjasid!

Neljaliikmeline puhtpillideorkester wiibis kohal täies koosseisus, tongis, nagu see teisisi polnud mõeldawgi. Puhwetipidaja ladus letile jõulust järelejäänud präänikuid ja muud sorti „pralineesi“, kuna riuli alla, päris awalikku paika, oli asetatud korwitäied kwasipudeleid, milledest pooled olid tembitud kodumeiniga.

Miisjäs, kõik oli korras, ja pidu mõis alata. Kuid jiski ei tehtud ettekannetega algust warem kui kohale oli jõudnud — akadeemilise weerandtunniga, muidugi — küla aristokraatia: konstaabel, weskter ja kirjutaja.

Näidend möödus tavalise aplombiga, kusjuures aga publik tagumistes ridades mängis rohkem kaasa, kui need „päris tegelased piinul“. See märk kestis oma tubli poolteist tundi. Kui wiimaks tegelaskond armastajapaarifestena rippus üksteise kaelas, teadsid saalis kõik, et nüüd on tulnud see õnnelik lõpp.

Suubati kümme minutit hingamise aega, mille järele pidi efinema kuulus virtuoos.

Saalis tekkis pinew waikus, õhk täis elektrit. Seni väljas ruffihakide warjus tiputanudki tungisid sisse ja peagi oli ruumikas küün inimestest otse täis küllutud.

Õfki tilises lehmakell, lagunenud eesriie tõmbus ühele poole kofku, nagu oleks häbenenud omi narmendawaid paife. Kohe seepeale ilmus ka kuskilt kardina warjust mees wiuliga, jooritas tagasihoidliku kummarbuse ning litsus pilli koonu alla.

Räbi saali kajas üfjit mahe toon, kulges wastasolewale pilbastest seinale ning pörkas sealt hooga üles pehkinud sarikate wahel, kus hahtus, et ruumi anda järgmisele täisnoodile, mis ületas eelmise poole tooni mõrra. Weel paar laia poognatõmmet, ja juba hakkasid toonid pidama üksteisel ajujahti; enne kui üks jõudis pärale, oli teine tal kufil, ja niiwiihi nad moodustasid kõlawaits affordeks, täites kogu saali kütkestawa harmooniaga. Sedamööda, kuis poogna käigud wiulil kiirenesid, hakkas laest toone otseku walama. Sealt jadas alla legaatopehmet, paitawat lund, stakkaato ägedat rahet ja spikkaatoga otseku terawaid nõelu, millede torge kõrwatrummide oli õige walus, kuid jiski otjatu magus. Mõrratus waikusel kuuldufid puhtalt isegi õrneimad flasholetid. Umbne saal oli lõhkemiseni küllastunud igasugu toonidega nelja õfkaawi ulatujes, ning publik otje ägas tundmatu meloodia uimastawast mõjust.

Uga jumalate teed on imelikud . . .

Õfki keset tulisemat mängu kunstnik „piinul“ tõmbas hetkeks käd wiulilt ja kobas wajakus warukas

See poleks kellestki äratanud suuremat tähelepanu, kuna mõis arvata, et tükkis niisugune koht just ette tuleb — kui jepa kaarel poleks oma passihäällega pöritanud:

„Ennäe, kust kaeb teine sügambawaid toone.“

Selle märkusega oli kunstniku laul lauldud, kuna loomult lõbuhimulise publiku tähelepanu korraga oli suunatud kuulmismeelelt nägemisorganitele. Kogu publiku tähelepanu koondus nüüd mängija liigutusse — jeda enam, et need liigutused olid weidrad küllalt.

Kogu publiku tähelepanu koondus nüüd mängija liigutusse — jeda enam, et need liigutused olid weidrad küllalt.

Käiksest kaapamisele järgnes lõua nühkimine, lõua nühkimisest — puusa hõõrumine. Kuid ega seepärast ei jäänud sõit seisma; käsil oli parajasti kontserdi finaali ja Helger raius vivacet wiisalt edatsi.

Siis aga oli ta sunnitud täiesti kopsust puhuma instrumendi laele. Saalis kostis wägew turtfatus.

„Plikad, tooge mäaret, muusikunstnik läheb põlema!“

Järgnes kõhistanu naerukihin:

„Puhub saksofooni!“

„Matsiiooni!“

Kuskilt hüüti:

„Näe, Dooma sulane ehitab küüni lage!“

Kogu saal rōkkas naerust, mis muusikahelidega segunedes kujunes hirmuäratavaks kaksfooniaks. Ruffiwäljal wiibinud ei kōhtunud tagasi isegi ropematestki argumentest mängija aadressil.

Kunstniku weider zhestifikuleerimine oli kandunud üle juba isegi grimasfidesse. Külla aristokraatia waikis teowõimetult, näost punane, ei

tea kummale rohkem vihane, kas kunstnikule või publikule.

Kunstnik ise aga leemendas higit, näiliselt ta kannatas loomulikke piine. Ta teha väänles kui tuleriidal.

Sis aga sündis äkiline pööre.

„Rangetõhine!“ rõõgatas keegi tütarlaps, kelle ema oli kodus haige.

See mõjus kui wälk selgest taewast! Kostis hulumiist. Keegi eit oli minestanud, tallati lapsi. Konstaabel oli ehmunult püsti karanud, welsker kotas taskust.

Samal ajal sooritas Selger wägewa lõppakordi, ja kuna tal manguhoos polnud suurt aimu asetleidnud sündmusest, ta tegi harjumuse järele sügawa kummarduse, endal aga käsi püsti wärwli wahel, õnnetuseks just sel kohal, kus harilikult hoitaks pusti.

„Mõrtsukas! Waimuhaige!“ rõõkis publik. Oleks kive käepärast olnud — oleks wisatudki. Mõnedel pudelitel olid põhjad ähwardawalt tõusnud õhku püsti; kui üks neist aga juba lendas, wõttis hoo wastu parajasti langew eesriie. . . .

*

Tooma rahwas oli juba wahepeal saanud kaduda märkamatuult tagawarawa kaudu. Selger, kes waistis hädaohtu, sai pimeduse warjus põgenema wõimaliku lintshimise eest. Tormas Tooma õuele kui amokijooksja.

Jäi peatuma keset õuet, hing kurgus. Ruhu nüüd?

Gemalt kuuldus paugutamist.

Ju wist määratsew publik peab ta kannul ajujahsti, ja aida laskas, oma wigwamis, ta oleks kui hiir lõõsus. Tarre aga poleks põgenemine sugugi hõlpsam.

Jäi järele waid toapealne. Tehtud!

Järgmisel hetkel Selger lendaski mööda kagijewat redelit üles, nagu Elias taewa. Riskus luugi walla ning jõostas sahijewaisse heintesse — otse prelnale sülle.

„Kus põleb?“ hüüdis tüdruk hirmunult püsti karates.

„Do, kui tõesti kuskil põleks! Kui see piduküün süttinuks põlema, ma oleksin päästetud,“ lõõtus fulane, langedes kápuli prelna linadesse.

Mad jäid teraselt kuulatama, kas ei lähene hädaoht. Ei kuulnud aga midagi peale wihma sabina laastufatusele. Too monotoonne sabina rahustas kui palderjan.

Sulasel, kes kabuhirmus oli kaotanud mõned meeled, hakkas normaalne elu taas sisse tulema. Ta kompas pehmeid patju ja äsjasest magamistest ihu-sooja tekki, millest hoowas meeldiwat lõhna.

Kui prelna esiteks oli hüüatanud: „Kus põleb?“ siis ta küll ei teadnud aimatagi, et kuskil tõesti miski wõib põlema süttida.

Juba jostistaski Selger warisewal häälel:

„Tähendasite möödunud nädalal, et kui ma kord tulen üles teie buduaari, siis alles näitate, kuidas maal käiakse laskas.“

„Siis, siis ma ju weel ei teadnud,“ kogeles tüdruk.

„Mida ei teadnud?“

„Noh, et teil käiwad hood peal.“

„Mis kuradi hood?“

„Ets needjamadki, mis Wäljaotsja eidelgi peal käimad.“

„Brrr —“

„Sellest see skandaalgi pidu küümis. Teile tuli parajasti hoog peale. ja —“

„Do, ei see see küll ei osnud,“ oigas sulane. „Olin waid pärast pühapäewast harjutamist Sooharu küümis unustanud wiuli otse kutsiraufikute pesa . . .“

See argument pani tüdrukute naeru kihistama. Kadunud oli hoobiga Damoklese mõõk kahe noore wahelt. Kui warem oli hakanud põlema ühes kohas, siis nüüd läks tuli lahti juba kahel pool.

Prelna, kes ifka alles püsti seisis, sojistas juba kuumemalt:

„Mutike, mida te alles natukesse aja eest ütlesite mulle?“

„Ütlefin, et: tähendafite mõõdunud nädalal, kui ma tuleks kord üles teie hudauari, siis alles näitafite, kuidas maal käiakse lafas.“

„Aga — kas kompwekte on kaafas?“

„Präänikuid on. Wäljaotsja sulane peo alul toppis mulle peotäie taskusse wiina iafuskaks.“

Wäljas krabises üha tugewamalt. Wiim pidi kaineutama peolisi. Dieti polnud wiist kellelgi mõttesegi tulnud Tooma sulast taga ajama hakata; mõned joomarid olid teinud waid järjekordset lamenti rahwale meeletuletuseks, et nad ifka kohal on.

„Istuge siis ometi,“ mangus Selger.

„Ma — ma ei saa,“ oli hädine wastus.

„Miks?“

„Afe — on märg.“

Nüüd haarati kaaja kuuwemad esemed ning poeti korstna lähedale

Suus märkas Selgergi, et wett tilgub läbi katuse otse ta kõrwale, ette ja taga heintesse . . .

*

Juba kuldas päike läbi luugi pilude katusealuseid ämblikuwõrke, kui Selger filmad lahti löi. Setteks meenus talle nagu läbi udu, kuis nad pärast wiimast peotäit präänikupuru olid nihkunud teineteise lähemale . . .

Praegu ta oli üfinda. Nähtu ifutas ta enda maast lahti ning sööstis luugile. Tahtis juba märgatamatult ronida alla, kui jäi tejet redelit peatuma nagu Sakobi unenägu.

All seisis peremees, nagu õieli, jalg sulase poole, ning tagus teise redeliga aidaluuki.

Nüüd istus sulane portju otsas. Et mitte kompromiteerida prelna moorust, oli kõige mõistlikum keerata tagasi tuldud teed.

Nad hakkasid mõlemad ühel ajal ronima, peremees aida lassa sulast ofsiina, sulane tagasi toa peale peremehe eest pakk. Ta teadis laka teisel-pool nurgas weel üht wäljapääsu. Seal puudus küll redel, aga wäljalatuwad seinapalgid pakkusid jalale toetust püsttrepina.

Parajasti aga, kui ta sai toetada kanna pehtinud palgiotsile, kostis alt wali röögatus.

„Hei, pererahwas — appi, sulane, finder, ronib juba müüda majaseinu!“

Altsauna wana hüüatuse peale ruttas kohale Peedu.

„Mis ja, eit, kirjendad pattu, kus —“

Agas niipea kui hoomas sulast kehet seina, sai temagi löödud nagu kssjanda witsaga, jäi wait kehet keša seisma, jalad harkis:

„Ara üüa nime, jumala pärast, kukub teene wiil alla.“

Selle aja sees, kui kogu pere oli jõudnud joosta kambri taha, sai ta sulane juba kindla pinna jalge alla. Kui ta nüüd ringi pöördus ja kogu seda paraadi nägi, muutus ta näost roheliseks nagu walmimata tomat. Tont wõtku, miks oli ta esiteks kartnud peremeest? Selle ladna mehena oleks wõinud ju mõistlikult kõneleada; küllap temagi weel mäletas aegu, mil ta weel üsna noor oli, ja oleks mõistnud sulase praegust teguwiiši. Nüüd aga paljastati ta ühes prelnaga kogu küla ees, sejt oli ju täiesti wäljaspool igasugu wõimalikkust mõistlikult asja arutada säärastega, nagu Altsauna eit ja Liisa. Kindlasti jaab ümbrus peagi lämmi täis: Tooma sulane magatab lapsetüdrukut! Kui kiiresti see uudis lewis, sõltus waid Altsauna eide kärmusest, kuis tema isijast waewatud jalad jõudsid liduda.

Seal nad nüüd seisid, üle poole tofina inimesi, nagu Salomonid kohtumõistjatena. Peremehel, kes aida lastest leidnud külma aseme, oli tekkinud tõsine kartus, et sulane eilse jandi tõttu ehk läks enesele mingit häda tegema, aga nähes nüüd poisji kohal, ta esimesel hetkel ei taibanudki asjaolude hädaohtrikkust, mis waritfes Tooma talu head nime. Altsauna eidel aga suurest ehmatusest, et näeb ihufilmnaga kuutõbiist, ei tulnud meelegi, et poisjs wõis öö weeta prelna katus. Selleasemel arwas ta wiimsepäewa olewat lähedal ning ei mõelnudki minna jooksmas mööda küla, waid koju, palwetama piibli juurde. Peedul, kes alul päris tõsijest oli ehmunud, käis wäike walgusejärede läbi ajude; kui sulane tõesti peast wähe ogaraks on jäänud, siis wast on teda kergem meelitada kaupmehe kassatuppa. Ja ta narr oli seni ise sulasele juba paar korda wälja teinud! Wsu siis weel neid linlast! Peast on pörunud, aga ise kawalad kui mõned „jäneseb“ rongil. Minult noorperemee perenaise jüles ei teadnud aimata midagi isääralist, jöllitas küll filmi rohkem kui muudu, aga sulane, kes talle mitmel korral oli kombut toonud, jäi ta meelest ikka jemmüks.

Kohtunuim kõigist näis prelna. Ta polnud weel unustanud Liisa jämedat märkust enda kohta, ja eks nüüd oli wanatüdrukul jumalik juhused lõendada oma soolast wäidet mitme tunnistaja juuresolekul.

Säärasel pinewal ja piinlikul momendil siiski sündis midagi, mis tõi seisukorda otstustawa pöörde, muutes kõikide kohalolijate mõttekäiku ning tuues asjasje hoopis uut walgust.

See päästja polnud keegi muu kui piisike peretütar, kes oli loomult wäga elaw ja terane plika. Weel olid kõik juures kohmetuses, kui see ingel kehet masendawat wakkust oma kusehäälega piristas:

„Gmä, näe Nutt käis täna jälle tibu juures!“

Sulasel käis tuline juga waona üle selja. No, küll ma sind natti ford weel poon! needis ta.

Kõikide filmad pöördusid nüüd targale plikale. Ja nähes, et ta sõnad aratawad wanemate inimeste tõsist tähelepanu, seletas tähtjalt edasi:

„Ükspäe, kui prillidega ärra meil wiina jõi, käis Mutt kah tibude juures, sial lauda lahas musta kunsti tegemas. Nägin isi, kudäs otjis pejad üles ja — ja waatas mine ja täkkis ühe asjaga. Siis pani suu juure ja niilas. Pärast, kui ma waatama läksin, leidsin munad einte alt jälle üles, aga nüüd olid kole kerged, peris tühjad kohe, ja — sellepärast Riisa ei leidnudki prillidega mehele ärjasilma ja lastis Mijauna memme tuua.“

Selle referaadi peale pöördusid kõikide silmad taas ühte suunda, seekord sulasele.

„Oh ja mait, wõi käis, jälle, nüüdford tua lahas sama teo pial,“ kirus peremees wemmalt waadates.

„Ei ta sinder sialt saand täna setugi. Selle kama tua pial panin juba nädala iist auduma,“ käristas Riisa kahjuröömsalt.

Nüüd ei osanud peremees kogu selle hjirkuse peale teisiti reageerida, kui pahwatas kärevalt:

„Kafige siit nüüd, jälle, kõik laiali, igauks oma paigale töhe,“ ning perenaise suunas: „Ja sina eit arwad kadunud munad üle ja saab wõetud rehnutiist maha, jälle.“

Peremehe sõna oli talus käsuks ja inimesed walguksidki laiali, kes kuhu. Kohale jäi maid etenduse andja ise, kes kogu aeg oli sõnatult seisnud tore seinä ääres, kui päris tola kunagi. Ugu siiski oli lõppenud mõrdlemisi hästi. Wäikelele peretütrele Helger lootas tuua poest uued munad, kogunisti šokoladist, ja mis puutus rehnutti, siis wääris prelna aus nimi igatahes rohkem, kui munade näppamise ilmsikstulek. Seda näppamist wõis pidada samaks, kui ta wahel käis sahwris joolase peale mett lõmpjimas. Wõi piimapütti koorimas. Ja niisugusest üleaijaloomisest ei tehta maal igaford numbrit, wähemalt Toomal mitte. Sulase turi aina tõusis ja kere fertis.

„Kasi nüüd rehealla ja pühi põrmand puhtaks. Dümme affame rüga lõikama.“

*

„Rüga“ lõikus käis Helgeri käes nagu see temauguse käes wõis käia. Wõigati sirpidega ainult niipalju, kui wajati õlgi lauda katusele. Suurem oja niideti wikatiga.

Kui Helger nüüd arwas, et see on sama, mis heinaniit Sooharul, siis ta eksis rängalt. Juba esimese ekfami järele ta kukkus haledasti läbi ja peremees kiskus tal wikati poest:

„Sa lüüd ju nii, et inwad lindawad Wäljaotsja aido jalwe. Ei jeda õiget, jälle, osawust 'õpi siisugune ka mitte eluajas ära.“

Seepeale pidi sulane siduma wihke; sidus ka nii, et sõrmed maraskil.

Kui päew hiljem algas hakkide tegemine, tal oli raskusi pea fidumisega. Siin sai ta wõtta Riisa käest.

„Einamaal pildusid angutäied üle kuurma, siin ei suuda wihkugi kohale upitada.“

Nädalapäewad hiljem algas see, mis peale ruffilõikust harilikult algab, s. o. wiljapeks. Rehealume sai puhtaks raasitud ja wiljakood maha laotatud. Sõõrina ümber wilja asusid pere tugewamad, foodid käes.

Diisa aga saadeti Kristjani perele appi masina juurde, kuna Kristjani Seits pidi hiljem abistama Tooma peret; rehepeksu garnituur käis ju külast külla tellimise peale. Pihta anti kordamööda ja kiires tempos, nii et see eemale kostis mootori põrinana.

„Wiruta aga wiruta, Mutike,“ elustas peremees sulast, kes esmakordselt nägi footi nii lähedalt. Sa wirutas siis ka enesjel koivad finiseplekiliiseks.

„Eii nagu tuleks uss kallale,“ osatas Peedu, „jeda elajast ja ju irmjasti pelgad!“

Uga kui see toodiandmine oli raske ja higistama panew töö, kus Selger sai wähegi aimu hallist teoorjuse ajastust, siis pidi jeda enam lõbu ja waheldust pakkuma see päris wiljapeks masinaga. Kooditati ju ainult need wähesed tood, mis olid lõigatud sirbiga; peaosja pidi minema masina alla loomade sajiks ja koti põhuks.

Ühel warajügisel õhtul toodigi käst Toomale, et järg oleswat juba sealmaal.

Teisel hommikul kogu pere oli esewil. Lapsed kippusid wägisi kaasa. Alles kui prelna lubas kodus küpsetada kartulikooki, jäid lapsed alla.

„Kristjani“ asus Toomalt kilomeetrit kolm eemal, keset laialipaisatud küla. Põhu ärakandmisega oli küll tegu suur, aga polnud parata. Wanamoeline „iseõitja“ omas küll 70-ne hobuse jõu, aga paigalt ta ei liikunud, kui talle weel lisaks teist 70 ette ei rakendatud. Pealegi juhtus aeg porine, põhjatumate teedega. Sel moel tekkis Kristjani talu ümbrusesse hiigel-põhufubi, kus igal talul oli oma ase, nii et koht näis kui mõni endine paruni juurmõis. Enamjagu põhuist tootati ära wedada alles talwel — reeteega.

Ilmus Toomale hobuseid mitmest perest, et korraga laadung wiia kohale. Niiviisi abistati üksteist kirjutamata seaduse alusel ja kui mõnel perel oli teisega „kana kikkuda“, siis sel kiirel ja edasilükkamatul ajal kõik wihawaen maeti ajutiseks tuha alla hõdguma. Peedugi näis sel päewal ebatawaliselt rapsis mehena, ja Altsauna eit pidi juba tähendama:

„Koh, jol juba niilud käiwad õige piale wõi?“

*

Reffhommikuks jõudis woor, mille lõpus ilutses Selger turbafoor-maga, kohale, ja masinale, mis wiijes ja wujies, löödi aur peale. Polnud niüid enam kellesgi aega mõelda. Kui see kaaderwärt juba kord peruks löi, siis kiskus inimesed niuwõrd kaasa, et needki muutusid auto-maatideks.

Kõige rahulikumad jelle kibeda töö juures olid masinist ja tema abiline. Neil polnud teha muud, kui wahest pritsida sira-sinna õli ning pilduda kampsolit hiiglarihma wahela, et paremini weaks.

Selger, kes wedas wett, oli nende meestega peagu ühe pulga peal. Mõnigi külaplika seiras teda innukalt, et näe kus ka masinist! Polnud ju Selgeril tegemist wiljapeksuga, waid pidi hoolitsema, et katel kuiwaks

ei jääks. Wett ta ammutas esmalt laukaft ja wedas kohale wantril lahtise aaniga. Seejuures sai ta märjaks, nagu talts tündri peal. Kalts oli selleks, et künklilul teel pool tündrit ei lõhkuks maha.

Runa Selger masinistidega rohkem tokku puutus, siis need hakasid temalt viimaks üht-teist pärima Tooma pere kohta. Mul pandi ette süütumad küsimused: päriti aru puhkuse ja jõmmaegade kohta, ent lõpuks masinisti noor abiline, kelle nimi oli Wäike Hans, pahwatas wälja:

„Mis koradi mohikaanlane sii teie peremiis õige on, et ta —“

Seepeale walati talle masinisti poolt tuline kiil wastu kõrwu:

„Kas ja, sunnik, põle wiil ära õppinud, kuidas ma sind olen treeninud?“

Nüüd tõmbas ta ise üht jalapärast kangi, mille järeldufel masin tegi juks-juks ja seisatus.

Peefumafina juures askeldajad tõmbasid hinge, peremees aga maatas imestunult terakoti juurest üles:

„Mis, jälle, nüüd lahti?“

„Turbad on niisked,“ hüüdis masinist.

„Tohoo ullul!“ karjus peremees, ja Selgeri poole: „Mis jodi ja, pois, sinna wantri wahesse oled loopinud jälle?“ Ning aimates asjaolude kohutawust, et kogu wiljapeks wõiks luhtuda häbiks terwe külla ees, ta ei suutnud kohmetusest wäljendada muud kui paar korda oma „jälle“ ja „jälle“. Sööstus masina juure, kus kuffus kummuli turba hunkusse. Ageduse hoos kahmas peosse tüsedama ning sihtis sulase sumas. Kuid mätlit turwas oli kuitusest nii kerge, et langes poolele teele maha ja purunes tuhaks tuletagi.

„Mis te mehed mäsjate, turwas kuiw kui tael,“ pöördus Tooma peremees masinameeste poole.

„Turbad tahawad alles õieti niiskeks teha, küll siis põlewad!“ mainis Wäljaotsa sulane, kes parajasti oma põhukoormaga sealt mööda sõitis.

„Ära siin pilka kedagi,“ lõikas Mtsauna eit talle wastu, „waat kui jäed oma kuurmaga wiil tiile.“

„Soo-soo,“ muigas Tooma peremees. Töö innus polnud tal „feda“ meelegi tulnud. „No se l e l e st ei tohi puudust tulla, jälle.“ Ning reheliste poole pöördudes: „Seis! Tunnike puhkust. Ribeda tüü piale on waja naps kibedat.“

Ta kadus wantri juurde. Sealt aga tuli ta tagasi, näost walge ja keel põiski suus. Sööstas sulase poole:

„Ole wa wemmas ja näita, mis ja nüüd wõid, jälle. Pudelid juures rahmeldamise hoos olen unustanud koju!..“

Seda kuuldes teine masinist, see Wäike Hans, oli koge kähku wal-mis abiks:

„Daf' wõtab mu wofi, jaab rutem käidud!“

„Ole ja mees meheks,“ tänas peremees.

Müüd ei jäänud Tooma sulasel muud üle, kui võtta Wäitse Hansu kummikurnaja ning kihutada koju.

Kui peremees veel tagant järele hõikas, et waadaku, pudelid seisawad kapi taga nurgas rätikusse mähituna, siis sulane jeda enam ei kuulnudki. Su ta kogemuste järele taipas isegi, kus peremees tavaliselt wiina hoiab!

Sõudes külla wahesele, algas Selgeril tõeline Wolgata. Tee oli nagu ristõnade mõistatus, leemendas porist. Pidi sõitma kallastpidi nagu noateral.

Kuni Kallasteni, poole wahemaani, polnud fiiski väga wigagi. Selger selge peaga sõitis jalgrattaga hästi. Aga just seal Kallastel, alangu meemel, ta südamelune lõi õhukeseks: järjult mäest alla sõites tundis äkki, et p i d u r e i p e a! Küll wajutas jalgu pedaalidele, kuid need andsid wändata tagurpidi veel wabamalt kui edaspidi.

Ratas tormas jubeda kiirusega alla paekaldast. Saabudes poolde mäkke, Selger peaaegu oleks kaotanud orienteerumismõime. Sunitis juhtida ainult otsejoones, Kuradi Kantali suunas, kust õhutee wiis paarkümmend jülda merekalda kiwirägastikku. Rihutas otsekiwi mõõtmatus ilmaruumis läbi eetri päikesesse, mis hiilgas weepinnal. Üksikud momendid elust möödusid tal waimusilma eest kaleidoskoopina, just nagu uppupal sügawiku kohal. Ja seal, keset kriitilisemat momenti, tal meenuski pilt, kuis ta kord poisikesena, sõites ratta wahepuul onuga kooli, kuhu tal nii wastik oli minna, kiusu hoos oli salaja sulgenud porilaudadeta tagumise ratta kahe jala wahesele, nii et sugulane sai sõtkumiseft higistada hullemini, kui linnas auruwannis. Praegusel kriitilisel hetkel ta sumatses end päästa sama triiki abil. Aga oh häda! Riipea kui ajetas ta jalad rattale, käis põletaw juga läbi taldade: ta oli ju paljajalu!

Ta ei mäletanud enam, kuis see kõik juhtus, aga järgmisel hetkel tundis end paisatawat kuhugi pehmesse ollusse. Sinna ta jäi lamama.

Wirgudes ta leidis enese hiigla põhukuhjas, keset maanteed. Parajasti Wäljaotsa peremees ja ta sulane wehkisid nõutult käsi. Neil oli järsku käänaku kohal kõrge koorem kukkunud ümber ja sinna sisse oligi Selger paiskunud täiel hool.

Kui nad Tooma sulase jalule olid aidanud, sõnas Wäljaotsa Wana:

„Eks Mafauana eide sõnad läksid märki!“

„Su tal findril kuri film, kui puuslikul,“ needis peremees.

„Müüd jul tuleb wiil Tooma sulasele waluraha maksta,“ seletas Wäljaotsa sulane. „Ja Wäitse Hansu ratas wälja osta!“

„Jah, korat, et sii kuurem just sel kohal pidi ümber minema, et jäi keset tiid teisele ette,“ manas peremees saatust.

Selger pidi esimesel hetkel Wäljaotsa peremehele tänuipisaratega kaela langema, kuid taibates teiste jutust asjaolu seisju, ta ei langenud peremehele kaela, waid firus.

„Mis jellest walurahast, aga ratta parandus tuleb küll teie wälja maksta.“

Sõiduriista efimene osa oli ka tõepoolest niivõrd näsfus, et sellega oli võimata sõtkuda edasi, olgugi et tee wiis allamäge.

Kolmekesi aeti koorem uuesti püsti, ratas wiisati kummuli koorma otfa ning sõideti koju.

*

Selle wahe sees jookkis töö wiljapefsu juures täiel hool edasi. Turbad olid äkki taas kuiwanud nagu nõiamäel.

Ag a mida pikemale wenis aeg, seda aeglasemaks jäi Tooma pere-mehe tööind. Oli ta ju aus inimene ja mis lubatud, see lubatud. Tööliised hakkasid talle juba wiltu waatama. Sulane oleks pidanud selle aja jookkul ammugi tagasi jõudma. Tee küll wilets, aga aega oli antud kah.

Dotas peremees weel tunnikese. Piilus wahetewahel maanteele; seal aga polnud näha ratast ega rattameest . . .

„Tehke seisu!“ põrutas ta äkki, terafotti maha wiirates.

Masin peatus ja inimesed said tõmmata hinge.

„No, jälle, kuhu sii põrguline nüid jääb nende samadega?“ kirus peremees, otsmikult higi pühkides.

„Su teil wiist nüid torud fjal kodus. Affas alles ajama. Sii wõtab muidugi aega, enne kui aljast tuleb!“ osatas masinist katla ees pilgates.

„Wuata ifi oma torude järel, et nüid, jälle, ful endal taiwa ei linda,“ wihastas solwatu.

„Ega põle karta muud, kui et affas teine, ligund, ifi kodus mef-kima, ja mefitas meele minema,“ arwas Peedu, ärewusest segane ja ootusest rahutu, nagu hõberaha joodiku jafis.

Korraga kõlas naiste pere hulgast, kes põhu huniku taga seelikuid kohendasid, hüüe:

„Näe, tuleb wa wandersell juba, tuleb!“

Sinuski wõsa tagant nähtawale inimkogu, komps käeotsas — aga jalamehena.

„No, kuhu ta hulguis, mu ratta on pannud!“ karjatas Wäike Hans ehmunult ning jookkis tulejale wastu.

Nüüd kuulsid kohalejäänud eemalt ainult sõnade mulinat ja nägid ägedat kättega wehklemist, mispeale Wäike Hans pani mööda maanteed liduma Wäljaotfa poole, nagu pisuhänd.

Polnud teda siin ka enam hädasti wajagi — tema osa wiina jäi teistele järele . . .

*

Juba mähtis õhuke widewif ümbruse fontnuressse, kui Tooma rahwas sai lõpule wiljapefsuga. Noidunud olid kõik, nii masin kui ka inimesed, ja igauks mõtles aina kodu peale. Seetõttu juhtuski nii, et kui kõik rebelijed kadusid üksahaawal kodudesse, Tooma rahwas ei teinud sellest juurt muret, et nende sulane kojuminejate kambast puudus.

Minult perenaine tegi teel märkuse:

„Si tia, mis sii Mutti sinna wiil wedesema jäi?“

Seepeale wastas peremees uniselt:

„Tema asju nüid! Efs wantfigu, jälle, jalgfi järele, tiab küll, kuspuul kodu on.“

„Kaks tuud Wizzas“.

„Pime ja porine tii . . .“

„No, mine ja võta ta's jälle!“ porises peremees ning tufastus. Selgeri mahajäämisega oli aga lugu hoopis imelikum, kui seda keegi kodurahvast aimatagi teadnuks.

Lauka juurest, kus ta end pesemas käinud, tagasi tulles, tahtis ta teistele otsekohe järele rutata. Aga seal hõikas katla juures askeldam masinist:

„Hei, sulasepois, ega sii nii lihtsalt lähel!“

Selger pöördus kannapealt ringi ning jäi hetkeks kohmetult peatumata.

„Nojah, olin väsinud. Wabandust, et unustasin jätta jumalaga.“

Asutus nõtkuwal sammul masinisti juurde ning õiendas käe:

„Nägemiseni!“

„Nägelemiseni, nägelemiseni!“ vastas teine pahaselt, ilma et oleks pakutawat kätt vastu võtnud. „Sellega on meil aega. Aga nüüd avita mul sii rihm siit masinalt maha võtta.“

Selger ei teadnud ju sellega arvestada, et ta — poolest saadit masinist, nagu ta kogu päeva wett medades olnud — pidi nüüd asendama väikese Hansu, kes ikka weel polnud jõudnud tagasi wäljakule. Su ta wist rahmeldas kogu aja Wäljaotsjal oma ratta kallal.

Braeguse ülemuse käsku pidi kuulama ja Selger asetaskäed külge.

Rihma mahawõtmisega ja rullikerimisega oli tegu küllalt. Sulane sai õliist libedaks nagu lutsufala. Ja imelik, mida kiiremini ta tahtis asjaga toime tulla, seda hõlpsamini läksid käed sassi. Pealegi kestis see rahmeldamine pimeduse katte all, poriseks tallatud platsil.

Kui wiimaks ometi nii kaugele jõuti, et rihm rullis ja masinast pool tosku wälja lastud, sai Selger oma üllatuseks uue päewatäsu, ja seeford weel hullema endisest.

Masinist, pintsakut selga upitades, lausus, nagu oleks see päris endastmõistetaw:

„Wõta nüüd sii rihm selga ja tassi Kristjanile. Pane kõõgi murka põrandale.“ Ja sõrmega ähwardawalt hoiatades: „Piad hoidma seda kui oma kallimat, sest ilm affab sadama.“

Samal hetkel langes Selgerile wihmapiiß ninale ja tal wilksatus ajuist läbi, miks see esimene piiß alati kukub just ninale? Aga polnud mahti filosoferida looduse saladuste üle; rihm pidi kiiremas korras ulualla saama, wastasel juhul Tõnuri omad pesku homme wiljapefjust juu puhtaks.

Nüüd hiivas sulane tolle salapärase rihma, mis nii wäga pidi kartma wihma — õlule, ning waatas läbi pimeduse taamal mustenda-waile hooneile, kus pidi asuma Kristjani.

Masinist ise kadus jäljetult õhe, ei tea kuhu, kas Madu talu Marta poole, wõi Saare-Nussi Suula juurde, katla taga saadud kummuft kontidest wälja higistama.

Niisiis jäi Selger üsna üfjinda kurja ilma hooleks.

Kristjanile ta polnud warem jalgagi saanud ja nii ei teadnud ta ka õieti, kust see tee sinna wiis, kui sealt wäljakult sinna üldse teed wiis. Pimedus aga aina tihenes ja wihma hakkas walama, nagu waadist.

Polnud Selgeril nüüd enam aega mõelda teistele teedele, kui sel-
lele kõige otsemale.

Särgmisel hetkel ta ruttas õhva üle hiljuti koristatud ruffivälja. Tantsis üle teravate kõrretüügaste, nagu india fakiir naelte otjas, ainult selle wahega, et tundis taldade all tulist walu, mida need seal Indias ei tundwat.

Saabudes põllu meerde, Selger äkki kaotas maafera jalgade alt ning prantsatas, rihma rull ees, magistraalfraawi. Magistraalfraaw oli kaewatud alles hiljuti ning kaldad leemendasid wärskest sawist. Ta wajus käpuli kraawi põhja ning jäi sinna kinni kui kitti. — Elu siin maailmas oli tõesti hapu!

Kui ta suure rabelemise peale jäsemed jälle enda käfutusse sai, kobas rihma järele. Naskte rihm oli wajunud samasse lähedale muda põhja ja muutunud sawiklombiks. Peksu Tõnurid homme oma wilja kas wõi wihtadega!

Sügawast mitme meetri laiuselt kraawist, mille järjud kaldad wihmast libedad, oli raske kandamiga ülesronimine waewaline nagu plikaga linteel tõusmine. Pealegi wallutas ümbrust kottpimedus ja õhk oli küllastunud külmaist weest. Kui masinist väljal oli hoiatanud, hoidku julane seda rihma nagu oma kallimat, siis nüüd Selger keris sellejama kallima rõngast lahti, tõstis ühe otja üle õla, sidus ümber rinna, ning käed wabad, roomas kiwe kriimustades kaldalt üles. Rihm lohises tal pori sees järel, nagu boa-madu, wagu taga.

Oma hiigel-akselbandiga wiimaks wälja saanud, ta ei mõelnudki jeda enam rulli kerida; niiviisi lohistades sai joosta hulga kergemini. Rihm oli ligunenud läbi niikuinii, olgu see nüüd weel rullis, rullimata wõi mõnda muud moodi.

Talu hooned ei wõinud enam olla kaugel; juba tundus lähedal-
asuma käimla lõhnu, — aga enne weel, kui Selger sai edasi jammu paar, pidi ta jooksuma jalgupidi okastraataeda.

„Suist nagu mõni kindluse wangla, kaewikute ja traataedade taga,“
kirus ta endamisi.

Tõudis siiski wiimaks oma lõhkise wajakatu warbaga talu mustenda-
mate hoonete wahele, keset õue.

Seal, keset õue, ta jäi peatama ning küsis endalt:

„Kus tont see kook nüüd siin peaks asuma?“

Rohusetruu asjatoimetajana talle ei tulnud kõige selle rahmeldamise
peale meeldegi, et rihma wõib wiia warjule ka mujale ulualla.

Talus olid kõik aknad pimedad.

Juba hakkas Selger end lohistama ühe suurema ukse suunas, kui äkki tundis, kuis keegi lihub teda tagasi. Ööpimeduses ta ei märganud, oli see „keegi“ elus wõi elutu olemus. Ta peatus, et uurida järele, mille taha see ohelik nüüd kinni oli jäänud, aga waewalt sai ringi pöör-
duda, kui teda tõmmati järju raskuga nii ägedalt, et ta kaotas libedal mudal tajakaaalu ja prantsatas jalgu hakanud seafünasse, mis näis wal-
mistatud olevat parajasti tema mõõtude järele. Seejuures libises rihm
õlalt ning kadus jubeda urina saatel jäljetult.

Kriitiline seisukord. Selgerile meenus Kristjani juur Rallu, kes päeva jookkul forra oli käinud miljapeksu juures, just nagu „üle waatamas“. Ega see koer polnud harilik suur, waid ifka päris hiiglane omafuguste kestel, otsekui sündinud wafikas. Zuba wäljakul Rallu oli Selgerit waadanud wiltu filmaga ega wõtnud pakutud leiba wastu; ju nüüd oligi selle wõõriti wahtimise tähendus käes! Koer oli löönud hambad rihma, nagu pehmesse pastlasse.

Rihm lohises tal pori sees järel, nagu boa-madu, wagu taga.

Suurem rasimine tolle „majawalitsejaga“ jäi küll jël puhul teijets forrats, sest — olgu n'd koer juur ja wägew kui tahes, ega ta mitme-puudalift mafinarihma ifka kaugemale ei suuda wenitada kui mõned kãpatãied, aga kihwade jäljed wõisid rihma sees küll olla haigutawad.

Niimoodi sai Selger enda kätte usaldatud „walla“-waranduse wiimaks jälle kätte. Kuigi koer seepeale küll kohe lõugama pistis, ei saanud ta julasele siiski juuremat kahju teha, sest ta oli õõjets kinni pandud ning siples nüüd tugewa keti otas, seitse sammu ütijt eemal.

Selger rullis nõutud rihma kãhtu rulli, kuna kisa peale wõis kofku tulla kogu kihelfond. Õnneks aga rehelijed olid pifast ja waewariffast

tööpäevast nii roidunud, et kutsita haukumisele ei reageerinud üksti, peale paari kufe-kana, kes kaagutades lendasid õrrelt, eemale elajast.

Kandami taas sülle upitanud, Selger komberdas lähima ukse poole, et ometi kord lahti saada neetud rihmast. Sündigu homme siin talus mistahes, wandugu ja kirugu masinist end jaburaks või söögu oma wana müts ära mitu korda — tema, Selger, ei tõsta enam iialgi jalga siia kanti, ei waata siia poolegi enam.

Uga inimese tahtmine pole alati taemariik. Ja Tooma sulase ähwardus ja waga soow ei läinud teps mitte täide. Ta tõstis jalga siia tallu weel mitugi korda, ja mis puutus siia poole waatamise, siis ta filmad edaspidi Toomal mujal ei seisnudki kui Kristjani talu kohal. Beremees pidi talle kord märkusegi tegema.

„Mis ja, jälle, sinna Kristjanile iga jumala õhtu nii üliid? Nagu uutaks messtiaht tulema!“

Messtiaht neh! Peaks ta aga tõesti tulema!...

Ugu ise kujunes järgmiselt:

Kui Selger oma kandamiga oli kormistanud üle kõrge läwepaku ja wiisanud prantsatades nurka selle nurgelise, ta tõmbas hinge ning pühkis higi. Getkaks läks tal segamini, kust otsjast ta siia sisse oli pugunud. Komberdas tükk aega piki seinu ning kompas siis trepiastmeid. Ja sama trepi ülemistel astmetel kuulsid parajasti jamme... Kõhlemata polnud see mõni luusiw kaks, waid inimene, kes siia peale oli ärganud.

Selger reguleeris hingelõõrid aeglasemaks ning jäi kuulatama. Ta ei teadnud, oli see seal mees või naine, püsfiga või ilma. Wõib olla, arwati, et wargad majas. Talu wanemad inimesed olid talle jumala-wõõrad ja need omakorda tundsid masinarihma igatahes rohkem kui üht Tooma sulast. See rihm oligi talle ainukeseks aujuse tunnistuseks, kui asi läks skandaaliks.

Skandaaliks küll ei läinud, aga inimene trepi otsal astus üha alla-poole. Astmed nagisesid ja ragisesid; allatulija pidi omama kaalu.

Wida lähemale too õine waim laskus, seda kindlamini ütles Selgerile waiht, et olewus, kellega ta praegu ühtesama õhtu sisse neelas, ei mõinud olla keegi muu kui naisterahwas.

See naisterahwas lähenes saladuslikult, ning saabudes üsna Selgeri ligidale, puudutas teda käega.

„Kuidas te nüüd selle jopaga suutsite rihma ära tuua? Olete üleni libe kõik,“ pajatas mahe tütarlapse hääl.

Selger aimas sellest häälest Järtat, kes ka Tooma rahwal wiljapefju juures abiks olnud. Ta oli sellele plikale päewa jookfjul kord filma wiisanud — ju ta waeu polnud jäänud asjata. Nüüd wõetaks wastu lahkesti, nagu koduwäiks! Uga tuline lahju, et ta warem lähemalt ei uurinud järele, kuidas see Kristjani koht nende mõõtude ja wakamaade poolest talle sobiks!

Suba ta haaras neiu käe ja tahtis diendada huuli, kui tüdruk äkki paiskas:

„Kuidas teil, Wäike Hans, täna nii pehme käpi on? Ja nii foe teine...“

Gelgeril tõusid karvaotsad nina all nii kõrgele turri, et kõdistasid sõormeid, mille järeldufel ta lastis õhku wägewa aewastise, seda wägema, et püüdis hoida tagasi.

„No ära tatista teise puhast ame ära! — Aga nüüd kähku üles! Tiin piirituselambil tulist pohlatiid.“

Gelger oleks tahtnud welda, et seekord ei maksaks üles ronida, kõrgele hakkab pea pööritama. Kuid ta tõmmati warukatpidi trepile ja et ta kukkuda ei soowinud, siis pidi tahes-tahmata astuma. „Sah, selle astumiseega oleks kõik korras, kui aga nüüd mingi nõidumise abil saaks enese muuta selleks, kelleks mind peetakse,“ nohises sulane endamisi. „Too Wäike Hans, finder! Näib wälja teine kui tuust õlgi katuseräästas, aga waata, milline Don Juan. Sje weel rääkis päewal, et möödunud nädalal käinud Tõnuri Tooni juures „maad kuulamas“. Küll ta wiist on sedagi treppi siin õhemaks hõõrunud!...“

Õrklisse jõudnud, plika tõukas ta pimedasse kambri ja kadus ise teist uft kaudu, küllap mist jahwrisse pohlamooft järele.

Gelger tundis paljaste jalgade all sammetwaipa; see lufus tundus üle pika aja Eedeni õndsusena. Efimesest ehmatusest toibunud, ta seadis tegewusse kõik meeled. Ruumis tundus tugewat lõhnaõli aroomi, nii umbes seitsekümmend senti pudel. Seina ääres kompas ta raamatu-riiulit, millel tundusid päratud köited. Üks kahest, kas olid need teosed „Meyeri entfüklopeedia“ wõi kofukõidetud wanad „Meie Matfid“. Toas walitsema lõhna järgi wõis oletada, et wiimased, kuid sammetise hiigelwaiba järgi wõisid need olla ka efimesed.

Miskaua kui Gelger triiwis toas ja kaalus tüsedaid teoseid, sai tüdruk oma talitamise ja toimetamisega jahwris korda. Ta astus kambri ning lausus:

„Olete enda päris keeletuks külmetanud nagu kardul.“ Ja kuskil lobades: „Pagan tiab, kuhu na nüüd nii tikud jälle unustafin.“

Gelger pistis automaatselt sõrmed westitastusse, et ulatada „wälgumihkkit“, kuid tõmbas siis kae kähku tagasi: ega ta oma furmaotfufele hakka ise alla kirjutama!

Kui neiu sai jahwrist tikkudega tagasi, ta astus kuhuga laua juurde ning wadistas askelduste sekka:

„Nüüd üitatan piirituse põlema ja —“ ja seadis tikku toofile.

Gelgerile, kes seisis waguft kui siil, kostis süttimise pragin nagu Seeriku pafun. Ta hüppas neiu suunas, kustutas peoga tule, enne kui see sai wääwlikt karata puu külge, ning lausus kõige loomulikuma häälega:

„See piiritus kõlbab mulle niifamutigi!“

Waidugi! Gelgeril oli see till kibedat korralikut wälja teenitud, aga preili ei tahtnud sellest aru saada, waid pillas lambi käest põrandale. Pehme waip takistas klaasi purunemist ja et Gelger oli kustutanud tikku, siis ei tekinud ka tulekahju.

Mis neiuiga edasi juhtus, kas ta weel kuskilt midagi pillas, seda Gelger ei näinud. Ta kummardus, korjas lambi põrandalt, lülitas selle seest poole endasse ning süütas ülejäänud põlema.

Kohe lõi piifite tuba hämaraks.

Neiu Särta, kel muuseas õige napilt riideid seljas, mahtis, sunnitud pärani kui põrgu wärawad, ja warijes. Su ta liikmed olid hirmust nii kanged, et ei märganud kottugi langeda.

„Alles siis, kui nad niiwiiši teineteisele pool minutit olid otja põrmitfenud, awanesid neilül äkki keelepaelad ja ta pistis röökima:

„Viidi, ap—appi! Dooma kuff—kuff—kuutõbine on siin!“

Ei tea, kus kandis see Viidi seekord wiibis, aga kuulda polnud temast kippu ega kõppu.

Nüüd läksid ka Särta jäsemed taas pehmeks ning ta hakkas kuffuma. Aga Selger nabis ta kähku kinni ja wõttis oma hõlma. Poijs oli seekord üsna rüütellik, kujutas ette, nagu oleks neiu mähitud seitsmesse feelikusse ning kahte kasukaske. Raujus trööstisõnu ja asetab ta siis leigeks jahtunud woodi serwale istuma — ise hakkas ukse poole kolima.

Uksest ta aga wälja ei saanud, sest see oli ehitatud nii kitsas, et kaks inimest korraga läbi ei mahtunud. Ta Selger astus wiisakalt sammuga tagasi, et sisjetulijale teed anda.

Sisjetulija polnud keegi muu kui Kristjani Viidi ise, kes siin kambri oli peaperemees. Ta jäi kohmetult seisma ning kogeles õhetawil palgeil:

„Do, wabandust, et tülitasin! Ma — ma ei wõinud ju teada . . .“

„Viidike, jumal, ja kõneled wiil wabandusest, kui kõik sii aeg karjusin sind appi!“ kostis woodiserwalt oie.

Peretütre pill muutus jeda kuuldes jäijeks kui järw talwel. Ta seiras Dooma sulasele umbuslikult nagu ussile.

„Wuihh, milline häbematus! Teiesugusest haritud inimesest ma poleks jäärast sigadust küll uskunud. Siilite kaitsetu tütarlapje kallale!“

„Ega — ega mina — ma tahtsin ainult rihma,“ püüdis sulane end kaitsta kuiwanud huultega.

„Rihma, rihma jah,“ kuulduis jälle woodi serwalt, aga juba julgemalt. „Rihma jah! Lähen kobe alla ja kutsun peremehe rihmaga. Niisugust rihma, nagu meie peremehel, põle te igatahes enne wiil maitsta saanud!“

See kompliment ajas sulase wihale. Ta wahetas näowärwi, nagu kameeleon, ja paiskas tulise:

„Säärast instrumenti wõite soowitada oma Wäikese Hansule, et ta teile paremini truudust peaks.“

Peaagu oleks ta wälja paisanud kogu saladuse peensusteni. Siiski aga, saladus, libe asi, nagu see on, tuli seekord wälja, ilma et sulasel olnuks waja sõna murda. Niipea kui Selger oli keele taas hammaste wahel saanud tõmmata, hüppas Särta woodi jalutsipidi üles, nagu kass kase otja, ning kähistas:

„Kas iki tõesti Tõnuri Tooni, kas iki Tooni päris tõesti wõi? Oh, kallid Dooma sulane, üttele — kas Tõnuri Tooni tõesti, wõi?“

Waene Tõnuri Tooni! Kahllemata tal praegusel hetkel käisid sügawad luksud peal ja küsis Wäikese Hansu käest: „Ei tia, kes finder mind nüüd jälle taga sunab.“

Viidi, wahapeal end wabastanud ülirrietest, sõnas muiates, rahuliku iseloomuga, nagu ta oli:

„Romistajin all kijas rihmahunifu otja ja pidin juba tagasi keerama, kuid siis tuli meelde, et Wäike Hans juba õhtul wäljale tagasi ei tulnudki. — Olin Mlatoal usuall wihmawarjus, seetõttu jäingi koju-tulekuga hiljaks.“

„Nojah,“ jülitati woodi serwalt, „ega ta, finder, jeda Mtsauna Mmatki põle jätnud,“ löi käega, nagu ei hooliks ta sellest poisist enam põrmugi, ning pugedes pehmesse ajemesse, tõmbas omaoetud willase palaka üle lohkide.

Õjmine waatus siin Kristjani ärklitoas oli nüüd läbi, aga algas weel teine.

Teadnuks Selger alul aimata, ta poleks lambist piiritust lonksanud, sest järgmine steen lõppes järskult just seetõttu, et põletismaterjal klaasist kolbis kahanes kohutawa tempoga.

Kristjani Viidi haritud plikana oskas mehi kohelda taktilisemalt kui maal kaswanud Zarta.

Sigem olnuks küll poisj tüdrukute toast wälja liüia, kuid erakordne oluford lubas erakordseid järeleandmisi. Wõib aga olla, et Viidi ei kihutanud Tooma sulast seepärast eemale, et poisj, hoolimata sawisest wälimusest, omas tugewa keha, julged filmad ja tumedad lokid.

„Eks toetuge toolile,“ soovitas peretütar huulepulkka lühendades.

Selger otje wõpatus järasest ootamatust meeleolu muutusest ning toetaski taguotsa kuhu parajasti juhtus. Suhtus ka hullule kohale, lilleliseks wõõbatud portselanist pesukausi, mis ilutjes Viidi aseme peatši otjas. Kaunis oli weel mitu kraadi ihutemperatuurist külmem, ja sulane hüppas üles nagu wapsikut salwatud. Seejärele ta wõttis aset wana-moelisel sohwatoolil, mis aga iganenud wedrude tõttu tegi nii piinlikku häält, et poisil jooksis üle keha kuumuse laine. Ta pidi seal istuma kangelst nagu waras muumia, sest iga wähemagi liigastuse juures wõis orel jälle üürgama hakata. „Kuradi preilid, waat' millised instrumendid muretsewad oma buduaari,“ kirus ta endamisi. „Misugune helitredel kuluks näitusele wälja panna, kus sellel wõiks istuda lasta puhta raha eest.“

Viidi, kes oli wahepeal igawuse pärast end maniküürima hakanud, lausus pead süles hoides:

„Kuulsin Tooma-prelna käest teie äpardusest peofüüinis ja tunnen kaasa.“

„Tänan.“

„Kuid see toalakas käimine jäi mu meelest weidi segaseks. Munade otsimisega ei näi asjad päris korras olewat.“

„On küll.“

„Ei ole. Ugefin jeda prelna näolt, kui ta jutustas.“

Selger kuulas seni peretütre juttu nagu Taaweti laulu. Ta filmad kiindusid Viidi saledale kehale ja lopsakale patsidele, millised nüüd ajal haruldusiks. „On tõesti naine, kes wõiks wõluda rohkem kui mõneks minutiks,“ arwas ta ohates.

Tekkis piinlik waitus. Peretütre sõnad wõisid saada saatuslikeks, kui ta nüüd weel hakkaks pärima üht-teist tema, Selgeri, elust ja olust

Tooma talus. Kui ta edaspidi tahab tegemist teha selle rafineeritud daamiga, siis ei tohi awalikult tulla wahelord prelnaga.

Sädaohlikule jutule oli tarwis uut teemi. Selgeri pill riivas riuilist ning ta tegi otjuselks wiia keskustelu sealolewaille tüsedaille artiklitele. Wiletsa walguse tõttu polnud nüüdki wõimalik otjustada, milliseid teoseid need sijalbasid.

„Dlete kirjlik lugeja,“ sõnas ta ettewaatlikult.

„Doen. Kuid maal on selleks mahti wähe. Kogu mu raamatute tagawara asub linnas.“

„Arwasin alul, et need teosed seal riuilil kuuluwad teile.“

„Kuuluwadki. Soowite ehk albumeid waadata?“

„Meeseldi.“

„Ega te enne walget ju ei lahku?“

„Ei miski hinna eest.“

„Alwitate hommikul masinistil rihma peale liüia. Tõnuritel hakkab rakis wäljal juba kõdunema.“

Soosep ja Maarjal

Diidi aga astus riuli juurde ning haaras sealt ühe tüsedaimaist. Ta ulatas kõite Selgerile, ise jäädes püsti tooli taha, et anda seletust. Wõõras album ilma seletuseta on ju sama, mis tundmata wõõrteel sõnaraamatuta.

„Siin on uuem foto mu tädist,“ algas peretiitar.

Tont oma tädidega! Tänatud, et puudusid weel ämmad! Aga Selgeril oli kindel nõu, ühte säärast Kristjani Diidile kaela määrada. Waja ainult hobuse kannatust.

Ta Selger kannataski rahulikult wälja kõik tädid, täditütred, onud ning onupojad ja peale seda kupaist weel nendegi tuttawad. Sest tüdruk oli seletamisega nobe ja igale näolapile lisas juurde midagi iseloomustamat.

Sekküür festis ligi pool tundi. Ta lõpuks, kui elawad olewused läbi ning algasid igasugu piltpostkaardid, arwas Kristjani Diidi oma kohustised wõõra wastu täidetud olewat; wõis ju arwata, et linnamees, nagu Selger, seefuguseid ja weel paremaidki juba ammuigi näinud. Aga siin tüdruk eksis. Niipea kui algasid postkaardid üleswõtetega igast maailmakaarest, kaswas Tooma fulase huwi nii suureks, et unustas ifegi, kus istus.

Kuumendawate kõrwadega ta jäi taas wagu si paigale ning süwenes piltide waatamisje. Ta keeras lehekülgi siit ja sealt, uuris üht ning uuris teist. Däks ifegi niimõrt häbematuks, et fiskus mõne neist albumist wälja ja uuris tagakülgi.

Peretiitar kannatas kõike küllma rahuga, sest enamikus postkaartide tagaküljed olid walged, nagu tundmatud alad maakaardil. Aga kui muutus juba niimõrt jultumuks, et hakkas ükifikuid kaarte korjama põlwele, ei suutnud ta enam waitida.

„Särra Selger, teil näib olewat erilne huwi piltpostkaartide vastu.“

„Arwasite õieti. Just eriti linna-waadete vastu...“

„Dlete palju rännanud?“

„Eestis küll...“

„Seda mõib juba arvata,“ ajas tüdruk enda pettunult sirgeta.
 Korjanud põlvele koguse kaarte, Gelger sulges albumi ja ohkas:
 „Niiviisi!“

„Kuidas niiviisi?“ mõssitas tüdruk. „Ma pole mõelnudki neid kaarte kinkida teile.“

„Ostan puhta raha eest.“

„Veel vähem nõustun sellega.“

Gelger vaatas üles ning otse tüdruku silma.

„Kui te ei kingi ega ei müü, siis — siis vähemalt annetage üks neist minu abistamiseks.“

Kas see poiss on purujoobnud, sest piirituse järele fogu ta ümbrus lõhnas, olgugi, et Järta just enne õhtut oli lõhnastanud tuba, wõi on ta tõesti peaft tublisti segane, nagu külarahwas teab rääkida?

„Kas tahate mind abistada?“ küsis poiss uuesti, tungiwalt anudes.

Tüdrukut haaras kerge jubedusehoog ning ta pill rändas wiimaks teisele poole seinaweerde, kus põõmutas Järta, teki kergesti tõustes ja wajudes rahulikus hingamise taktis. „Dn see ka unekott!“ firuz ta endamisi.

„Wõtke siis üks!“ lausus ta seepeale kõlatult, põlwe nõteldes.

„Ma ei efinud teie wastutulelikkuses. Olen teile väga tänulik.“

„Palun.“ See kõlas aga võimalikult jäiselt.

Gelger ajetas nüüd albumi lauale ning walis poollesttofinast kaartidest wastawa eksemplari.

„Eslutseb neist jugulastit, keda siin albumis näitafite, keegi wälismaal?“ küsis ta seepeale, altkulmu tüdrukut otja waadates.

„Sumala pärast, härra Gelger, mis te ometi mõtlete?“ kogeles Diisi täis hirmu, ning arutas, mitu sammu ta wajakas, kui hüpata Zarta woodi juurde. „Mul pole wälismaal ainuiski jugulast. Üks mu ristisadeist reisist ford, kuid ta on juba furnud. Sumala nimel, jätke furnud rahule!“

„Aga tuttawaid?“ ajas sulane peale kui uni.

„Ei, ei, ka neid mitte.“

„Wäga kahju!“ ning Gelger lasi nõutult pea longu. Ta ulatas tüdrukule kaardid tagasi.

Kas nüüd kaastundest wõi kartusest, aga Diisi lasi üle huulte libiseda:

„Dman ühe sõbratari.“

„Sõbratari!“ hüüdis Gelger hiilgawal näol ning hüppas toolilt püsti, hoolimata piinlikust muusikast mööblitüki siisemuses.

„Wiibib ta Prantsusmaal?“ küsis ta särasilmil.

„Ei.“

„Wähemalt siis Marokkos ehk?“

„Ta elab Lätis.“

„Minult Lätis?“ tumenes Gelgeri nägu.

„Sigemini — Läti Walgas,“ jätkas tüdruk pahaaaimamatult.

„Ka wälismaal,“ lõi Gelger pettunult käega. „Aga olgu. Wälismaa on wälismaa ja lätlaste postmargid erinewad Eesti omadest nii esi- kui tagaküljelt. Olgugi, et postkaardil ilutseb „Nizza“, laseme selle saata Lätijätki vähemalt.“

Sa siis seletas Gelger puhtsüdamlikult põhjuse, milleks seda kaarti wajas. Rõneles, kuid ta oma korteriperenaisele oli idotanud saata terwitust Wahemere kaldalt: Ta wõidats jellega mõndagi. Sa mida kaugeemale ta oma jutuga jõudis, seda rahulikumaks jäi tüdruk, kes lõpuks naerataski, ähwardades sõrmeaga:

„Aga see on ju ninapidi wedamine.“

„Nüüdsel ajal ei saa teisiti. Ei kõlba ju linnas kolleegidele wastata, kui nad päriwad, kus weestfin suwe, et peestfin aga maal rehte ja töistfin sõnnikut! Sõbrad pigistaksid nina kahe sõrme wahela ning keeraksid sõnalaujumata selja.“

„Dn's häbiast maal töötada?“

„Mitte seda. Ega ma siis siin poleks wiibinudki kosumas, waid olestfin linnas nalginud edasi. Kuid linnainimestel on omad eelarwamused maa kohta, nagu maainimestel linna kohta.“

„Citada seda ju ei saa,“ nõustus tüdruk.

„Korteriperenaise poeg on küll kirglik markidekoguja, aga õnneks ta wiibib praegu maal ja on wahel usutaw, et emand hakkab seda marki nii murima, peast, kui aga Nizza pilt peal. — Aga nüüd — nägemiseni!“ Sest jamal heffel kustus walgus. Läbi afna pimedusest paistis waid Suur Wanter wiltu taewakaarel. Wiim oli lafanud.

Selger õiendas kae ettepoole ning kohtas tüdrukut oma. Surumine kestis kauemini kui see oleks sündinud walges.

„Enne walget eht jõuan koju. Täna tuleb eriliselte keeruline töö. Pühapäewal korraldame linatalgud ja peremees tegi ülesandeks remonteerida roppimise lauad ja färbijed.“

„Pühapäewal jaadan sõbratarile firja ära tarwiliste näpunäidete-ga,“ töötas Liidi.

„Selleks ajaks on mul ka kaart walmis kirjutatud tarwiliste kirjeldustega lõunamaast,“ vastas Selger.

„Süwasti!“

„Kõwasti!“

Seepeale sulane wäljus käsitaudu ning kobas kobjas trepi järele.

Neetud trepp oma äkiliste astetega! Kui ülesronimisega oli olnud tegu, siis allaminek käsi puudeta koridoris kujunes päris ehtsaks jalto-mortaaliks. Tooma sulane kukkus kolinal trepi all ajuwale roguksist matile. Matil seisis parajasti Wäike Hans, kes niiviisi sai puhwrüks põranda ja Selgeri wabel. Wastasel korral oleks purunenud kas sulase pea wõi põrandalaud. Wäike Hans, tugewasti purjus, ei taibanud kohudagi, waid haaras langeja embusse ja seadis oma wurrud teise omadele.

„Oh Järtake, oh Järtake,“

„Sa oled mu käes kui wärtnake...“

lallutas ta ülemas meeleolus.

Õtimehest ehmatusest toibunud, Selger taipas otsekohe seisukorra hädaohtlikkust. Ta haaras oma elupäästjal õlgadest kinni ning hoiatas:

„Kui ja, pois, nüüd üles lähed, siis muutud ise oma Järtakese käes wärtnaks.“

Wäike Hans sai sellest nagu wähe kainemaks, ta tõukas teise trepile istuma ning kähistas:

„Aes, korral, siis sina olet, kas Madu talu Andres wõi?“

Selgeril tõusis paha kahtlus.

„Kas Madu talu Andres on wähest warem siin käinud?“

„On käinud päiwal kui üüsel.“

„Saadana wõrgutaja,“ kargas Selger püsti.

„Wõrgutaja neh, käiwad iga ommikul peremehega jeltfis merel mõrde kaemas.“

Selgeri rinnust pääsis kergendusohje.

„Madu talu Andres ma küll pole. Aga mis ta seal ülemal wehib kää?“

„Eks seal ole wähest kah püüda. Aes püüda oskab, püüab igalt-poolt,“ targutas Wäike Hans.

„Ega ometi Liidit?“

„Mis tühja nüüd Liidist. Liidi, finder, piilub iga õhtul sinna Tooma poole, kus sii totter tolgendab.“

„Aes see totter seal siis —?“ nõudis Selger kuimanud suul.

„Eks siijama ole, kis katlale wett widas, sii Muusika-Mutt wõi kuidas teda külas kutsutakse.“

„Mu rusikas hakkab sügelema,“ kurjustas Selger turja winna tõmmates.

„Siis saad raha,“ vastas Wäike Hans pahaaimamatult ning lastus wäsinult istufile. „Aga kes ja siis õige oled? Sää! just nagu tuttav, aga ei mäleta, kus ma kuulnud olen.“

„Kui sa päewal paar kõmatat kullasse saanuks, küll siis mäletaks.“

„Ara no nori. Olen kole wäsinud. Astusin Tõnuri Tooni redeli katti ja pidin tegema uue pulga.“

„Paras oleks sulle nüüd, kui lähesid üles. Aga oled samuti mees ja mul on sinust kahju. Sühata mulle parem teed.“

„Kuhu õige?“

„Toomale.“

„Ah, oled jäänud hiljaks. Kotlepi Saanus tuli õhtul tiipial wastu ja ütles enda minemat Saare-Jusfi juurde kaarte ära wiima. Sfi aga wajas Tooma tii otfast sisse kui siil.“

„Mis see mind puutub, minu aje on aida lakas sada samm eemal..“

Zoobnu aju töötab hirmsa kiirusega ja ei saanud Wäike Hans enam mahti mäletada, kuis ta minut warem seda meest oli tituleerinud totraks. Pealegi olid talle purjuspäi kõik inimesed lähedalt sugulased. Nii ta siis pajataski:

„Ben, sa olet ikki isti sii Tooma sulane,“ ja haaras teise warrukast finni. „Ara pane pahaks. Sinust saab wiil asja masfina juures. Kui sa wiil mõned korrad wett wiad, wõid saada kas wõi insfeneriks.“ Sa siis, nagu meenuksid talle äkki teenistusekohustused: „Aga mismuudi sii masfinit õhtul akkama sai? Ma ei saand Wäljaotsalt enam ära. Ratas oli wiidud sepa juure ja peremiis tegi liitri. Mis jelle rihmaga ometi sai? Omme on Tõnurite järg.“

„Pista käsi tagumendi alla, siis tunned, kus rihm,“ seletas Selger.

Wäike Hans hüppas ehmunult püsti:

„Ega, ega sa sihantse ilmaga ometi tükki ei teinud, et wiidafid rihma siia?“

„Wedafin küll. Masfinit käskis.“

Wuidugi ei teadnud teine endale ettegi fujutada, mismoodi see wedamine tõelikult oli toimunud.

„Ah, tema käsku nüüd. Nägid asjata waewa. Palju's mina olen seda lohet siia wedanud? Dotan, kuni wanamiis kaob. ja masfin siis rihma ta oma õlikuuesse. Rogu selle kupaatuse poetan põhuhunnikusse.“

„Oleks ehk minagi sellega hakkama saanud, aga seekord ta ajas õlikuue endale selga.“

„Oh sa setuke, wõi selga ajas,“ naeris Wäike Hans kohjurõmsalt.

„Wõi ajas ikki selga ja pühkis laste manu. Aga tiad, Tooma sulane, mul tunaeile rihma peitnisega juhtus niisugune äpardus, et olin torgamud ta otse sinna kohta põhuhunniku weere alla, kus naised käiwad feelikuid kohendamas! ... Tiad, selle nalja piiale piab mõtma. Mul on siin wiil tilluke tilgake, kae pärra.“

Kuid Tooma sulane oli kuffumiseft kaine ja arwas, et siin kijas olestflemine wõiks saada hädaohhtlikuks.

„Küll ma kaen, aga enne läheme wälja. Peremees iga minut wõib sattuda kaela. Sa Zarta teadis rääkida, et tal olewat niisugune pükfi-rihm, misfugust finutaoline weel ennem maitsta pole saanud.“

„Siis waletab, finder.“

Sine, et selle kisa-kära peale, mis sel ööl siin talus korraldati, weel keegi polnud tulnud. Ei tulnud aga seetõttu, et peremees Madu talu Andresega põõnutasid reheall wanfris, kuhu nad olid heitnud ootama aowalgust. Nad kawatsesid sel hommikul eriti warakult merele sõita, et talweks mõrdu wälja tuua.

Selger awitas oma kolleegi kawatult õue. Sues puhus niisugune tuul, mis seagi oleks püsti ajanud. Wäike Hans aga leidis kohe hüwa nõu:

„Kobime rihalla, sial saab tuule iist iad warju.“ Oli ta ju siin nagu oma inimene ja pinedaski kõik urfad teada.

Polnud ka Tooma sulasel isu selle tormi ja poriga teed otsida koju, enne kui walgeneb. Rihma kandmise murest oli ta igatahes lahti, asjamees oli ju ise tagasi.

Seltsis mindi nüüd rehealla, kus wõeti istet wärawa taga kummuli keeratud juurewiljakasti otsas, wanfri lähedaimas läheduses. Wäike Hans otsis põhjatuist taskust wiinapudeli ning ulatas Tooma sulasele.

„Kra maitse, waid kalla alla,“ andis ta sõbralikku nõu. „Muuseas, kawa ja jeda Tooma wanamiist juba orjad kah?“

„Kalendri järele saab warsti neli kuud täis. Aga kui ausalt arwestada ja logelemiseajad „rehnutist“ maha arwata, siis peab arwama kõigest kaks kuud. Sietõelda, palk wastab kahelegi kuule napilt ja pealegi peremees loeb oma „rehnutiist“ maha iga rehapulga, kui kohe uut ajemele ei tee.“

„Peremiis olewat sul küll päris kena kubjas. Tahtwat ikki elada uuema mue järele.“

„See on õige. Keshtommikul ajab magama ja tilga wiina joodab ka wahel sisse. Suwel sai enne päewa loojat wabaks. Eks alul oli seegi-pärašt wilets küll, aga hiljem, kui käed juba karedaks said, harjus ära.“

„Mina jälle olen siinpoolt kandis masjinaga alles paar nädalat, aga olen oskanud end juba kenasti sisse rehtida. Olen laialt käinud ja mõndagi kuulnud. Nüüd tiab pool küla salajas, et Madu Andres oma oša mõrra raha põlegi suutnud ära tasuda. Tegid niisama juu-fõnalise lepingu ja tuleb Kristjani Kustil tasuda kogu sii kupatus. Sest linna härrad ei lepi juu-fõnaliste töotustega, ja Kristjani Kusti oli sii, kis oma käega kirjutas alla... Oh Issand, kui sii Madu talu Andres wiil tiaks kõike aimatagi, mis siit Kristjani Kusti käest olen kuulnud! Aga Tooma sulane, hoia ja oma moff maas, et sii edasi ei lähe, et mina olen rääkinud.“

„Wõib olla julge, waihin kui haud,“ töötas Selger.

„On ka põhjust. Kui Kristjani Kusti saaks teada, et mina olen edasi rääkinud, ja kui Madu talu Andres jeda tiaks, et mina tian, nad keeraks mu keskelt kahekorra.“

„Mis juurt pattu ja siis oled teinud?“

„Ega mina põle pattu teinud, waid sii wa Andres isi.“

„Taga targemaks.“

„Andres käib iga kuu linnas.“

„Teised käiwad jagedaminigi.“

„Teised toovad linnast raha.“

„Mis see Andres siis teeb, wiib sinna wõi?“

„Just nimelt. Tal on ju niid elemendid, tead!“

„Kuiwad wõi märjad?“

„Ega mina tea. Aga iga kuu wiib kakskümmend krooni lapseraha. Ja oma naisel põle aimugi.“

„Need on siis need alimendid. Sah, ega õnnetus hüüa tülles,“ arwas Tooma sulane.

„Ega hüüa. Aga eks ta nüüd jälle selle eest röögitä seda hullemini, kui juba käes on...“

Waewalt sai Wäike Hans wiimase lause õelnud, kui nende seljataga wanfris hakkas äkki elama.

„Anna mu puul loomust kätte!“ kostis wihane mehehäääl.

„Enne maksa wälja puuled mõrrad, siis alles waatame, mis loomusega saab,“ wastas teine weel wihasemalt.

„Ma ju mõrda ei tahagi, puul mädanenult said teised ostetudki.“

„Wõi puul mädanenult wiil. Ja ja isi, finder, wõtsid niid wastu ja tegid nigu oleks juur asjamiis.“

„Sii on sulle wiil wäha, kis käs kis Wäikese Hansule wälja lobi jeda jeda elimentide asja...“

„Mis sii rääkimine sulle siis nii tiib, üksford tuleb wälja ikki, kui johipoeg ilmub talu pärima. Aga kis minu puhta raha taja makjab?“

Seda Madu talu Andres ei teadnud. Et juttu teijale keerata, ta hüppas wanfrist alla, käed rusikais:

„Kos, korrat sii patuoinas, sii külakuulutaja, nüid isi on? Ma kiiran ta kestelt kolmefordseks...“

Aga rehealune oli tühi, poisid olid juba ammugi jalgadele walu annud...

*

Kilgid wihtlesid truubi ja seina wahel soojas. Kass lamas jamas lähedal ahjukapis ning ldi ühetoonilist nurru, wahetewahel liigutades murre. Nurgas, juurewiljakastis, kohendatud udusulgedest asemel, widises takkus ema tiitwa all kari kanapoegi. Ühes seinas asus kõrge riul, täis igasugu mannerguid ja topfikuid, kappe ja kausje. Teisel seinal rippus rida ohje, range ja paar woolimata looka.

Ule kõige aga domineeris päratu lai pliit, mille suu külindis keset sawipõrandat. Pliidi all kees põrgutuli ja pliidi peal jahises kõwa kaemumeji. Rõngastejt eemal, plekist palistujel, põles piijite „hundifilm“.

Kolde ees, madalal kolmejalgsel järil istus Selger ja hoidis käes kraadiklaasi, mida hoolega uuris. Ega Tooma sulane wiimati haige polnud? Ei jugugi mitte. Ta tundis end terwemana, kui kunagi warem. Ei, tal polnud kümmendikugi kraadi palawikku, aga ta waid kraadis jeda, mis teineford palawikku wõib tekitada. Teadagi, õlle wirre pidi kogu aja omama teatud soojust, et käärimisprotsejs toimuks dieti ja et õlu saaks ehtne. Dubas ju pühapäewal Toomale kofku koguneda terwelt pool küla ja siis oli tarwis hoolitsjeda ka selle eest, et naabritel poleks teineford põhjust tulemata jääda.

Peremees, üle walla kangeim keswamärjuseje walmistaja, oli alul kawatsenud meistriameti enda kätte wõtta, nagu tawaliselt waremategi aegadel. Kuid sulane oli nii kaua manguanud ja kaubelnud, kuni tähtis toiming lõpuks ualdati tema kätte. Peremees arusaaja inimesena oli usaldanud seetõttu, et nagu wiimajel ajal kuulujutud külas ringi käisid, peeti Selgerit wäga kõrge haridusega asjameheks ehk tegeliskits. Muidugi oli selle eest hoolt kannud Kristjani Pliidi. Aga peremees ei teadnud arwestada, et olgu mehel kui kõrge haridus tahes, õlle tege mine olgu ifka ja alati niisuguse käes, kes selle sees üles on kaswanud. Mis aga sulast nimelt kõige enam sundis jäärast öötööd enda peale wõtma, oli see, et ta kawatses seni, kui õlu käärib, trükkida walmis tolle kaardi linna korteriperenaisele. Selgeril polnud kibeda töö tõttu selleks mahti olnud. Päewal aga pidi ilmuma Kristjani Pliidi, kes tema saade tise läkitas oma sõbratarile Läti Waska, Gestimaale edasi-jaatmiseks.

Selger töötas endale, et kirjeldab oma elujärke ja oluforda wõimalikult piltlikult, et emandale jääks tõessti mulje, nagu ei wõiks kaart mujalt saadetud ollagi kui Bahemere rannalt, Euroopa Raugest Lääne st.

Pliidi nurgal, „hundisilma“ läheduses, ilutses pott paremat sorti tinti ja sulenarre otsas kõsjitas laialdualine rondoo, ainuke ese, mis ka tõelisel oli pärit Prantsusmaalt.

Kraadillaasi hoolikalt keset kõõki asuwasje wirde tõrde pistnud, Selger algas oma tähtsa toiminguga peale.

Ta ajetas põlwelele wanamehe puukaantega piibli. Ühel pühapäewal, kui ta seda piiblit oli huwi pärast uurinud, suits juus, peremees oli teinud märkuse, et olgu sulase suits nii peenike kui tahes, olgu tuba kas ise pärit kas wõi Jeruusalemmast, aga püha raamatut lugedes hoidku ilmalikud hinud eemale. Selger pidas ka peremehe traditsioonidest lugu, nagu ta pidas lugu ühise st napsiwõtmisejstki, ja käis kirjutamise wahel teises kõõginurgas „Mhtot“ tõmbamas ja „afunifuga“ arweid dienamas, sest ega muidu und ülewal ei saa hoida, kui pea ei tööta. Seetõttu tal siis töötas see pea ka nii kiires tempos, et luges termomeetrile ifka mitu pügalat juurde. „Afunif“ otsakorral, Selger walmistas kuumast wirdest weel lisaks mõned „pokaalid“, sest sahwriuks wiis kõõgi st ja seal korwides leidus kanamune külluses . . .

Miwiisi walmis ka talgulistele jäärane õlu, millist siin kandis enne keegi polnud maitsta saanud! . . . Ja hiljem welsker rääkis, et temal ka kunagi enne nii palju tööd pole olnud! . . .

Miwiis, Selger istus pliidi ees madalal kolmejalgsel järil, koitunud puukaantega piibel põlwele, ning kirjutas päris waimulikult: „Proua Saara Geliasele, Pühawaimu tänaw 77—1.“ Sellele aga järgnes hopis ilmalikum tekst, nurgelises rondoo-kirjas:

„Lugupeetud proua!

Raske on kirjeldada oma elust-olust siin kuumendawa päikesefetta all, olgugi, et warjavad laialehelised koofuspalmid. Wiibin praegusel hetkel Rue de Massacre'il „Bachanal'i“ esisel rõdul. . . .“

Selger lõi silmad suitsust ja nõest mustunud tala-pennidele, otsides ainet ning jättas:

„Wiferkaare-wärwiline ilutulestik loob hubase meeleolu. Saapani laternad wilguwad förgel, nagu hiilgawad tähed troopika öös...“

Raas ahjukapil, kellele keswafesejt küllastunud õht kitsas ruumis hakkas pähe, hüppas totsti põrandale ning silitas end wastu sulase pastaldatud jalgu.

... Bravuurne neegritaride tants, saadetud hiina muusikast, wõlub meeled segamini. Nende mahedad liigutused tuletawad meelde wana egiptlaste sõjatantfu.“

Selger walmistas enesele sauna kappa uue „pokaali“. Siis järjekorras kolmanda.

... Mõistust ärritaw kotteil sunnib were otse keema ja wiib kujutelma fantastilistele õnnemaadele... Miwiiji. Kõik oleks muidu wäga kena, aga hiljuti küllastasin ringsõidul Monakot ning wõitsin Monte Carlos tusedad wõidud. Wõitsin nii kaua, kuni sattusin mängufire ohwiriks ning kaotasin kogu oma waranduse. Kuid juurilma asjad käiwad ifka juurelt. Ei maksa siis ka imestada, kui saabun Zeie juurde rikka maharadshana wõi räbalais kerjusena...“

Kritfeldades nime alla, tõrjus kassi jalust ning asetab kirjawärgid ainalaualale kuuwama. Kõige suurem mure oli nüüd kaelast ära ja wõis mõelda ka puhkusele. „Waim on walmis, aga liha nõder,“ tsiteeris ta endale rahwafõna. Tuupis plüüdialuse hagufid tublisti täis, kraadis weel wiimast korda wirret ning seadis enda mugawalt nurka tühjadele sõllefottidele, kuhu peagi uinus, nagu nott norinal.

Warsti kustus „tattnina“ plüüdi nurgal ja lõppes leef koldes. Pimedast nurgast kiirgasid waid kassi hiilgawad silmad üle kõõgi...

*

Sel pühapäewa hommikul piima linna ei wiidud. Kui maal peetakse nii tähtsat sündmust, nagu on talgud, siis wõib see mõjuda ka linnaemandate kohwilauale.

Kel siis sel päewal aega linna sõita oleks olnudki, pealegi kui suurem osa piimast kulus linanoppijaille. Wanasti serweeriti Toomal talgude puhul faeratanguputru. Aga nüüd, uuemal ajajärgul, kus ajad heledamad, pidi ka puder saama walgem, ja perenaine tahtis külalisi see kord üllatada riisipudrugaga. Riis toodi juba nädala sees linnaft waruks walmis. See ajetses juure paberist kotiga sahwris laudil, jaatufe tahtel otse silgutünni kohal, mis oli ääreni täis soolwett.

Sah, talgulised sel pühapäewal pidid küll weendumaga, et ajad on muutunud walgemaks, kuid ühtlasi ka seda, et ajad on muutunud joolafemaks...

Juba warakult, enne lõunat, hakkasid inimesed kogunema Tooma õuele. Kes niisama jutujamamisega ja küllauudiste wahetamisega tahtsid aega mööda saata, need ilmusid warem. Teadagi ei kawatsetud tööga enne alata, kui lõuna paigu, sest selle poole pataljoniga pidi kikkumine läbi wiidama mõne tunnisefega. Siin igatahes sulased ja tüdrukud lastsid käed käia kärmemini kui igapäiße töö juures oma talus, ja fakt oli, et igauks püüdis teineteise wõidu. Siljem ju arutati ja sõeluti kõik omakorda külas läbi, kes olnud eriti osaw ja kes tulnud talgudele ainult õlut jooma ning pudru saama.

Sai ju jutuvainet meeste keskel jellestki, kuidas maitjes õlu, kas see kõhe jalad alt ära võtab, ja naiste keskel jälle pudrust, kuidas see valmis meisterdatud ja kas on tulnud ilma kõrbenud maiguta. Lüdrukutel ja poistel olid jälle oma lõbud ja naljad. Siin oli ju olek ja ruum wabam ja awaram kui mõnel küünipeol. Polnud segamas auwäärt konstaablit ega kurjafilmalist wallakirjutajat. Nii siis wõis talgude lõpp kujuneda juuwimaks simmaniks, seda enam, et jooki oli laialt ja kõik ainult selle eest, et weidi küüru kangutada ja käsa liigutada. Ja wõis ka tublisti liigutada; õhtul anti walu ju ainult jalgadele.

Ka sel pühapäewal Tooma talgudel noortel oli kindel kawatjus õhtul jalga keerutada. Selleks oli külast valmis waadatud isegi Karula jepa sell, kelle amet sepikojas oli muuseas ka lõõtsa tõmbamine. Aga ta tõmbas wahete-wahel ka teist lõõtsa, mis oli küll vähemate dimensioonidega, kuid selle eest keerulisema konstruktsiooniga. Wanemad inimesed hüüdsid teda lihtsalt Sepa-Selliks, aga nooremad olid talle nimeks pannud Pilli-Priidu. See Pilli-Priidu ei lastnud endale ka täna häbi teha ja asus juba warakult oma instrumendiga Tooma õuele, wenitades teist täre läwel suurel küwil, just nagu tahtnuks nädalajest tööst kangeid vormi õhtuseks kontserdiks nobedamaks harjutada. See sai talle aga asjatuks tööks ja wainu närimiseks. . . Õhtul keerutati küll jalga — aga igakuks oma kodu poole. . .

Kuid kes sel päewal kõige enam higistada sai, see oli prelna. Ega riisipudru walmistamine teab mis suur kunst; sellega saab hakkama iga poisimeeski. Aga perenaine oli pähe wõtnud, et üks linnast pärit prelna peab sellist peent kraami ilka enam tundma kui mustema toiduga harjunud maanimene, ja käis peale kui uni, et wõtku aga prelna pudru walmistamine enda peale, seda enam, et temafugusest linakittumisel ilka mingit tulu pole oma õrna küüruga ja pehmete kätega. Perenaine ise aga tahtis tingimata isiklikult kattumise juures wiibida, sest pidi ju lina hiljem saama tema auks ja uhkuseks, kui ta sellest koob kangast. Siis arwas ta enda kohustatud olewat juba nüüd asja juures olema, et oma tundliku pilguga jälgida tööd ja anda juhatusi. Niiwiisi jäetigi kokamured prelna hoolde ning lapsed seekord Altsaama eide juurde.

Sigikaudsemad naabertalude pärisperemehed olid kogunenud Tooma wana kutsel tahatuppa, kus nad ajasid aeglast ja auwäärset juttu poliitikat ning maitseid seda wa' kibedat. Kibedat said ainult tähtsamad naabrid ja need vähemad wennad, kes endid sinna tähtsamate jekka oskajad poetada. Teised, julased ja päewilised, pidid leppima ainuüksi „Selgeri margiga“.

Aufartusest pererahwa wastu ei joodud enne töö tegemist ka seda latet wäga õhtrakt. Raine peaga maanoored on kaunis tagasihoidlikud ja häbelikud. Minult mõni üffik, näiteks Wäljaotsa Gedi, lähim naaber, julges uhkustada oma kodusufega ja juure januga, kahjuks aga enda õnnetuseks.

Reispäewaks oli Tooma õuele kogunenud juba kaunis kirju pere talgulisi. Mõned neist hiilgasid rahwusriietuses ja ka teistel olid seljas puhtamad watid. Reskusteleti omawahel tagasihoidlikult, ja plitad hoidusid kofku kui kari lambaid huntide eest.

Mehed olid jalkades laiali, kes rehealuse wärawal, kes turbahunnikul wõi tare ukseeisjel pingil.

Laial aidatrepil istus kolm „eo-d“: Kristjani fulane Leo, Saare-Susfi suniline Leo ja weel üks „eo“, feda külarahwas hüüdis „Reoks“. Reoks hüüti Päratalu Partei seepärast, et feda tunti ümberkaudu kui suurt wigurimänta. Wänta tal küljes küll polnud, kuid selle eest omas ta hiigelpika nuuskamise wärgi, nagu see oli Peeter Suure ihunarril Balaktirewil. Reo kasutas siis feda aparaati ka othralt, niihästi nuuskamiseks kui ka teiste asjade wahele toppimiseks.

Kõik kolm olid ilmunud Loomale kainelt ja klanitult ning ükski förmaline isik poleks wõinud aimatagi, kui kanged tööorjad nad on, ja feda kangemad ka kannu tõstmiseks.

Leo sai parajasti kannust rüübanud esimesed söömud ning ulatas märjufese leebel muigel edasi Teole:

„Ütle selle Looma wana kohta mis tahad, aga õlle on teinud jälle wägewa. Väks siidame alla kohe nagu piiritus.“

„Ega laita ei saa, tõmbab kohe suu magusat täis,“ nõustus Leo kannu Reole ulatades.

Reo oli asjatundja, kes teadis iga talu selle õlletegemise wiisid, enne neelamist mekkis. Maigutas juud ning ta alati muigaw nagu tõmbus tõsiseks.

„Shinder, olen ma nüüd mekkinud wõi ei ole? On Willemäe Martin oma samagonna tubakaga mu keele ära põletanud wõi ei ole? Aga feda ma tian, et Loomal praegu ma küll ei ole...“

„Sa oled wist oma nahkwärgi juba nii täis kaaninud, et filmad enam ei seleta!“ osatasid teised naerdes.

„Nali naljaks ja tõsi tõeks, olen ma Loomal wõi pole, aga kindel on sii, et sii õlut siin kapas pole teps mitte Looma peremehe inda käteti.“

„Mis asjast ja feda siis na tunned?“ pärisid teised uudishimulikult.

„Mis asjast ma tunne? Tunne' sellest, et kui ma fõrd welskeri manu olin ja seebikiwi olin alla neelanud, siis anti mulle jedasama pläga sisse, nagu sii siin. Sii siin on ainult sahkariniga magusaks tehtu.“

„Reo, Reo, waata ette, et peremiis pialt ei kumle. Tulid siia linu jugema, aga lased wiimati wiil isi ennaft jugeda,“ hoiatasid teised, arwates, et Reo teeb kurja nalja nagu alati.

Reo tegi nalja küll, sest ega ta muidu oma nime poleks wäärinud, aga seekord ta ei teinud nalja teistele, waid iseendale.

„Jooge, poisid, jooge!“ joowitas ta kawala muigega, pöördus jalapealt ringi ning astus tare suunas, kus poetas end Looma tahatuppa pärisperemeeste hulka.

Leo ja Leo jäid maadlema õllekapaga ja ei saanud muud teha, kui Looma peremeest kiita, kes nii kange märjufese teinud, et wõtab kohe meeled wõpatama.

Alma et keegi käsku oleks annud, kerkisid naised esimestena linapõllule. Seft maanaised, nagu linna omadki, on kanged näitama, et nad meestest jugugi maha ei jää. Nad olid wiivitunud põllule minekuga ainult selleks, et oodata, kuni mehed jääwad weidi näsju ja siis ka töö-

järjega neile alla. Aga siin nad arvestasid walesti; meestel oli peas paras tuur ja jätsid taha kogu naispersonaali, wälja arwatud mõned iifitud wanapiigad, põlised taluorjad, kelle südameid ja ihu polnud nõrgestanud armu- ega muud walud ning kes rammukatsumisel oleksid matnud mõnegi sulasepoisi enda alla. Seda muudugi toore jõuga, mitte armuwäega.

Rõige wiimastena ilmus Tooma wana ise naabri peremeestega, kelledel polnud linapõllul teha midagi. Nad tulid ainult selleks, et tahtsid jälgida oma sulase wõi tüdrukü wõimeid ja sellega teiste ees uhkeldada, et waadatagu, misjugu teemaja on! Noorte pärast oli töötgemine, wanad aga mängisid wahelohutuniku. Minult et neil puudusid wiled. Seda oleks siin hädasti tarwis olnud, sest mõni sinder teisest ette trügides tallas pooled taimed jalge alla. Puudus weel ka tribüün, siis oleks paraad olnud täielik. Selle asemel peremehed solistasid tõkatis säarikutega poris, kuigi auwäärlikkuse juhtes ei annud järele neile, kes säaraseid ülewaatusi sooritawad linnas. Peremehed löid rinna ette, nagu muistised mulgid Eesti mustamullamaal. Minult et keegi sulastest ega tüdrukutest ei pannud suure rahmeldamise hoos nende uhkust tähelegi. Nooremaile olid ainult tülikis põlised wanad kröödad, kes tegid küll hoolika tööd, kuid ei suutnud teistega rinnet pidada.

Siit rändas Tooma peremees weidi aja pärast oma saatkonnaga edasi teisi põldusid waatama, jättes teenijaskonna omapead. Teenijaskond ei teinud sellest wäljagi, et kuppjad ära läksid; siin polnud sundijaid tarwiski.

Selgerile oli see päew kõige segasem kogu maaloleku ajastust. Rõigepealt ta oli wäsinud õigesti ülewalolekust ja teiseks polnud peremees talle annud mingisuguseid lähemaid instruksioone, mida ta sel päewal pidi dieti tegema. Pühapäew oli pühapäew, kuid ega tal kõlwanud laska ronida ja siruli heita, kui teised põllul higistawad. Nii ta siis jalutaski nagu jabur põllu ja kodu wahet. Põllul ta toimis nagu peremehe asemik kunagi; poetas peos üht wõi teist linatükki ja kikkus üles mõned kaswama- jäetud warred, mis suure refordijahis olid jäänud wahete, nagu kirja- märgid Iorilaulus.

Selajal mil teised pidasid talguid linapõllul, pidasid kodused inimesed talguid pudru keetmisel. Mtsauna eit, kes peaaegu päris pime, kes oskas eemalt wahet teha ainult mehe wõi naise wahel, istus kaimbris ning filitas wahest wäikeste Erna pead, wahest kassi oma; temale tundus see ühe ja samana. Niiviisi sai Erna ka liig waba woli ja ei teinud muud, kui põelus jahwri ja kõogi wahet.

Sahwris leidis ju soolase kõrwal ka paremaid nashwärke. Seal oli stirupit, suhkru ja muud magedamat kraami.

Prelna, kes asteldas kõõgis, ei jätnud neid käikusid tähele pane- mata, waid lastis endale jahwrist üht kui teist kätte ulatada.

Kui Erna jälle järjekordse käigu jahwrisse moosipoti kallale sooritas, hõikas prelna pliidi juurest ta uksepealt tagasi:

„Tapseke, too mulle tükk waniiljet! Waata nurgas plekk-kabris.“

„Walillet, walillet,“ kordas noor peretütar ja kõigi waniiljet, mis pidi kuuluma pudru hulka.

Wahete-wahel ilmus kööki Helger ja pildus hagu pliida alla, nii igawuse pärast. Seft kel sel päewal kõige igawam oli, see oli sulane. Ta ei teadnud, kus aega mööda saata, ainult et teda aga askeldamas nähtaks.

Kui ta jälle korrafs kööki astus, et oma sõbrale Sibile midagi suupärasemat wiia, ilmus wäite Erna parajasti sahwrist, suur wõipüüt süles, mille prelna oli käskinud tuua.

Helger seda nähes peatus hetkeks ning lausus kurjalt:
 „Wuih, milline labafus — last felliselt käjutada!“

„Mida teie teate ka asjust, mis kuuluwad perenaistele!“

Prelna kõrwad wärwusid punaseks. Talle meenus stfeen reheall, mõni kuu tagasi. Kuid tal oli walmis parem wastus, kui Helgeril too-kord. Tõstis ahwardawalt kulbi ning paukus:

„Mida teie teate ka asjust, mis kuuluwad perenaistele!“

Waat' kus perenaised! fumas sulane endamisi; aga mõtles, et nais-tega waielda wõi wastkaga wõidu joosta tähendab ühtsama, ning kadus sahwrisse.

Teisel riikulil, kottide ja topside taga, asus suur liud keedetud kopsude-maksadega, mis olid määratud kanadele rammutoiduks. Helger õiendas kae sinna kottide taha, et haarata pihku mõnd lihawamat kantsakast, kuid kantsakas tuli nii suur, et tõmbas riulikilt alla ka liu ees asetsewa koti,

mis langes otse selle all ootawasfe silgutünni. Sulasele pritis näkku tisedat foolwett. Ühe käega filmi sulgedes tõmbas ta teisega läbiligunenud koti tünnist välja. Vähe aja pärast filma selgunud ta nägi, et asja niiviisi ei tohi jätta. Seidis afnalaualt kuiva koti ja malas foolweest nõretawa riisi teise ümbrikusse. Asetas selle siis endisele kohale lüua ette ning puges välja taja kui waim.

Erna asetab wõipüti pingile ja jäi, käed tähtsalt tagaselja, ootama uut kasku. Neid kaskusid ta täitis heameelega, sest igal käigul oli põhjust näppu moosipurki torgata.

Kui wesi hakkas pajas keema, käsutas prelna jälle:

„Ernake, mine nüüd ja too mulle see kott sealt silgutünni kohalt, teisel riulil.“

Erna oli juba enne poolel teel, kui prelna lause lõpetada sai. Ta haaras laudilt riiskoti süle ning tasfis pliidi juurde, kus sifu lähemalt uurimata patta kallati.

Nüüd oli prelnal tublisti aega oodata, istus pliidi ette ja wõttis kätte grammatika. Erna aga kadus peetumult kambrisse.

Wähepeal edenes linakakkumine väljal suure hooga. Warsti pidi üles saama kogu kupatis ning inimestel juba jooksis juu wett lõppepudru järele.

Tooma peremees oli saatkonnaga taas tagasi oma frunti näitamast.

„Waata iki Tõnuri Toonit! Muudu põllal nigu näs, aga siin rabeleb Wäljaotsa Gedist ette,“ tähendas Tõnuri peremees Tõnis uhkelt.

„Mis nüüd Toonist reaktida, ta igalpuul iis, olgu päewal põllal wõi üüsel lakas,“ pistis Wäljaotsa peremees kihwatudes kahjurõõmsalt. Ta oleks küll meeleldi astunud kikkujate seffa ja wirutanud oma Gedist sulasele lähkami wastu tagumikku, aga awwäärjus ei lubanud . . .

Widewiku eel saabusid wäsinud talgulised taas Tooma õuele, nälja-seimad kõige ees.

Kui prelna afnast välja waatas ja nägi, et inimesed juba sõoma tulewad, hüppas ta äkki pingilt üles ja hüüdis ehmunult:

„Issand, issand, küll mu pea on ka segane, nüüd unustasin soola panemata!“ Ja kulbiga pudru segades: „Ernake, paife, too ruttu mulle sahwrift peotäis soola!“

Erna jooksis toast sahwri, nagu oleks tal tuli taga, ja oli peotäiega warsti pliidi ees.

Prelna wõttis soola wastu, aga pistis koha hädaldama:

„Sumal, kui piiske peo sul on! Ei sellest aita midagi. Too, lapsuke, koke kamaluga!“

Ja Erna tõi kamaluga . . .

Peretuppa oli seatud kaks lauda pikuti üksteise otsa, et kõik talgulised mahuksid korraga pudruliudade taha. Mõned aga, kel just söömiseks tuju puudus, jäid välja ukse ette wirret miskama. Pisteti siis igawuse peletamiseks ka nii, kuidas wats wastu wõttis, ja kiisid takka. Ega nad teadnud, mis sel ajal kõik tares sündis.

Tares aga oli laua ääres juba „kirju rida“ walmis ja kambris walitses wali sõnade sumin. Kõigil oli heameel, et töö oli ilusasti ära

tehtud ja et peremees nende waewa hästiloõnawa toiduga saab tajuma. Sgauris tahtis midagi kõneleda ja nii kõnelesid kõik ühel ajal.

„No mis te, jälle, wiil uutate,“ kõlas üle üldise sumina peremehe sügam hääs. „Pidafite mu linadest lugu, eks siis pidage pudrust kah!“

Esimena pistis lufika pudrusse Pilli-Priidu. Ta tõmbas puust wehmri kuhjani täis ning kittis sellega oma fuure juu nii kinni, et alul ei märganudki mingit maitset.

Seejärele juba wõtsid lufitast ühed kui teised. Wäljaotsja Gedi, kes oli kõige rohkem „Selgeri marki“ endale kõhtu laaminud, mis nüüd mehe wagusi istudes hakkas oma „teist mõju“ awaldama, tahtis pudru suutaie peale midagi öelda, kuid äkki klaafistufid ta filmad. Ta wiskas lufika kausi ning kadus wälja.

Wäljas ufse ees istujad arwasid, et ta tuli õlut jaama, ja Kristjani Leo sirutas talle kannu wastu. Gedi seda nähes muutus näost wõõraks ning pistis pihlaka taha, kus asus talu wäikseim ehitis. Teised waatasid talle järele kui ineteole ja löid käega.

„Ei tia, mis sellele sial kambris sisse jöödeti?“ ning jõid paha-aimamatult edasi.

Kambris aga oli kõnesumin äkki waihinud, kuuldus ainult nohinat ja läkatufi.

Pilli-Priidu oli weel teise lufikataie haaranud. See ootas tal juba juu juures, walmis kohe järgnema eelmisele, mida ta alles mugis. Aga see teine lufikatais seeford jäigi lufikasse.

Tõmuri Toonil, kes esimene nii töö kui jööma juures, walgatusid filmad ja ta hüüdis wihafelt üle laua, otse peremehele suhu:

„Ei tia õite, mis sii soola ind siin Toomal peaks küll maksma? Ehk saab odawbamalt kui muialt?“

Peremees seepeale ei kõssanudki, waid maigutas ainult juud, filmad pealuust eemal kui wähhjal ning uuris perenaist, kes parajasti kõõgiti ühe luuataie weel lisaks tõi.

„Mis, jälle, kommet sii siis on?“ sai ta wiimaks üle keele, kus edasi-tagasi ratsutas soolane suutaie: „Mes, mes pudru sii niisugune on?“

Selger, kes temast mitu inimest eemal asus, katsus päästa, mis weel päästa andis, ja pistis perenaist asemel wastufeks:

„Ega see olegi pudru, see on puding.“

„Mes, jälle, asi?“ liikkas peremees käe kõrwalesta taha.

„Puding,“ kordas sulane.

„Mes koradi pudming? Ega ma käskinud puid teha. Tahtsin pudru saada,“ röögatas Tooma wana. „Mes selle siis walmis on jolkunud?“

„Sinna siiiakse nii...“ püüdis Selger edasi.

„Ah nii, et puha filgu maik man?“ julges pajatada Saare-Jussi Suula.

„Sinna lisatakse koguni heeringat,“ hädaldas sulane.

„Nujah,“ teadis Kotlepi Saagup, sellele asi hakkas juba nalja tegema. „Kus ja maal seda peenikest heeringat saad, aitab jäme silki.“

Peremehe filmamanud tõmbusid koobastesse tagasi ning ta tõmbas ühe luu enda nina alla, selle siu lähemalt uurides.

„Ah, jälle, et on peris ninune niitwiisi foolatses tehtud?“

„Parem iki suutäis foolast, kui maotäis magedat,“ tsiteeris Saare-Juhs rahvasõna ja pistis uue lusikatäie suhu. „Sakste süük, peab leppima.“

„Saab, jah, wabel ka, näe, sakste süüki,“ podises Wäljaotsja eit, uut lusikatäit maigutades. „Ei tia, kas süüwad teist iga päe, wõi ainult pühaba?“

„Inglased jõowad jõulude aeg,“ digas Helger neelates.

„Wõi, wõi päris englishmaanid?“ imestas Tõnuri Tooni aukartwalt ja wõttis luuast uut liija. „Ma linnas nägin kord ka ühte niisugust. Ei näind teine küll säherdune wälja, et joola piiale maia, kuldnööbid olid iis ja kõif.“

„Kas sii ehk oligi sii miis, kis kella wiie aja tiid piawad?“ küsis Peedu jekka ning mugis taas pudru.

„Umbez nemad jah,“ kinnitas Helger tõsisel näol.

„Ei noh, tore iki küll, mis sii Tooma wana meile ime asja tegi, saab wõõramaa süüki süüa ja kõif,“ kiitis Madu wanaperemees ja liigutas suud.

Tooma wana nägu oli juba tasafemaks tõmbunud. Ta waatas uhkelt üle laua ning lausus:

„Kui juba kord, jälle, nii on läinud, siis lasen wiil jeda tiid ka piiale teha.“

„Aga kell on juba wiis ammu läbi,“ meenutas Peedu.

„Ega see ei tähenda,“ seletas Helger kergendusohkega. „Inglismaal on kell praegu alles neli.“

Helgeri juttu keegi muudugi ei uskunud. Nende kellad oleswat kõif enam-wähem ees wõi taga, aga mitte tundide wiisi.

„Teil iki tubli perenaine küll, et waat mis toedud kõif walmid ei wehi,“ kiitis Wäljaotsja wanaperenaine.

Tooma perenaisel käis jeda kuuldes külm higi üle ihu.

„Ega — ega mina, jumala pärast! Sii prelna, prelna — tema tiüi kõif...“

„Wõi prelna! No waat, jälle, kus tüdruk, mis asjaga ta walmitis saab? Ütle sin ju ikki, et on mu talu iluks ja uhkuseks,“ löi peremees käega wastu lauda. „Kus ta siis isi ka o' praegu?“

Helger puges pingi wahelt wälja, astus kõõgi läwele ja hüüdis:

„Autor wälja!“

Autor parajasti istus afna all ja nuttis.

Helgeril läks süda hellaks; oli ju kõif see kupahtis tema süü. Nüüd ta oli aga selle jälle heaks teinud, hiilgawalt pealegi.

„Prelna, peremees lasjeb paluda!“

Prelnal jäid piisarad ehmatusest pooleli; ta seiras Helgerile nagu oma timukale.

„Tulge n'd, tulge, kõif on jälle hea!“ noomis sulane ja talutas ta kambri uksele.

Peremees keeras pingil ringi, tõstis käe filmade ette ja hüüdis:

„Prelna, jälle, lapsi ja oskad teha — näh, hoida ikki. Aga jeda ma ei tiadnud, et sul sii kokakunst nii piias on. Korat wõtaks, ma waatan,

kas saan su siin wiil mehele wõi mitte." Ta maatas ringi ja peatas pilgu ühel noormehel.

„Mäiteks Kotlepi Saagupile.“

Kotlepi Saagup läks näost walgeks kui lubi, aga wastu rääkida ta ei julenud.

Snimesed näsifid weel natufene aega libedate nägudega, ise unis- tades ausast maatoidust. Polnud ju midagi parata, kui jõök oli walmis- tatud wälismaa retsepti järele. Ega prelna süüdi polnud, et lihtsad maa- inimised ei osanud sellest lugu pidada. Wiisakuse pärast kiitsid pealegi.

Teejoomine möödus ainult naispere osawõtul. Mehed sellest suurt ei hoolinud, neil oli teistforti märjusest. Ja selle foolase peale siis anti ka õllele au.

Gelger oli päewal rehealuse hoolega puhastanud. Warsti kogunesid sinna neid ja peidud ning istusid pinkidele. Pilli Priidu tõi oma instru- mendist wälja kuulsa „Daka polka“, kuid neid ootasid asjata — poistest tantstatajaid ei saanud. Wahete-wahel kadus üks kui teine rehealusest wälja pimedusse; kes teab, mida nad diendamis käisid . . .

Minukesed mõistlikud tantstatajad olid Gelger ja Kristjani Siidi, aga nemadki ei pidanud palju paika, waid jõelusid rohkem wäljas.

Plikad keerutasid natuke aega omawahel, aga kui lõpuks Pilli Priidugi äkki kadus, instrumenti põrandale unustades, siis ei jäänud neilgi muud üle, kui üksahaawal koju pudeneda.

Wara enne keskööd oli kadunud wiimane talguline, ja Gelger kus- tutas rehealt laterna . . . Teisel päewal aga firus peremees, et tare ümbrus olewat niiwõrt niiske, et kuskile enam ei mahu astuma . . .

Mädalapäewad hiljem, ühel helgel ennelõunal, uputas Gelger jood läbistawa maantee ääres, põlwini roostetunud lauka wees Tooma linu. Neg-ajalt ta kangutas eelmisest aastast lauka weerde pehmesse samblasse wajunud kiwimürakaid ning weeretas need risti-rästi laotud lattidele wajutijeks. Tawakaalustas linade ja kiwide erikaalud ning ronis kaldale, et mõneminutilist jõudeaega kasutada suitjutegemiseks.

Parajasti jai ta suu tahedaks tõmmata, kui kasejäändrikute tagant ilmus nähtawale uus koorem peremehega otjas.

„Ei anta mahti mahwigi tõmmata,“ firus sulane endamisi ja torkas põlema paberossi lähedalrippuma oksawarre otja.

Peremees libistas enese koorma otjast hobuse puusannuffidele, astus aijawarrele ja maabus fealt õnnelikult. Ta oli nähtawalt ärritatud:

„Mut, ega sa, jälle, tia, palju sii kell piaks olema?“

„Palju ta's wõib olla,“ ning Mut mõõtis sammudega oma warju:

„Eks kaskkümme minutit üheteistkümmne pial ole.“

„Nii et lõuna aeg wiil käes põle?“

„Kui me isi ei wõta, ega siis 'õle!“

„Ris, jälle, tiab, mis fial kodus lahti on?“

„Mina küll sulgesin kõit õuwarawad ja ka rehealuse,“ wastas sulane pahaselt ja wabastas koorma kõiteft.

„Mis nüüd neist, aga ehk 'o wasika sinder laudast lahti põgenenud, ja ega naestest sellega wõidujuuksjat põle,“ arwas peremees turja koorma alla paenutades.

„Wafika fidufin aida otfa kõide,“ seletas Helger ning õiendas omagi turja koorma alla.

Ja kui nad parajasti pingutasid, et koormat ümber paisata laukasse, pugistas peremees ikka weel hammaste wahelt:

„Ega tia, jälle, ehk tõmbas waia wälja! Deh!“

Sulane enda kohta säärast laimu kuuldes sirutas jalad niisuguse jõuga firgetks, et peremehel kadus tugi õlgadelt ja ta kukkus seliti wanfri alla wefifele kaldale seljali. Koorem aga wajus pehmelt küljeli ja ülemissed wihud langefid kohinal konnadele kaela.

„Wädand, jälle, kui lige,“ kirus peremees, end esiteks kápuli ja siis püsti ajades. „Sain kuurmaga parajasti Nistiweski rinnakule, kui, jälle, waatan ja näen, just nagu oleks tare otfas lipp üles tõmmatud.“

„Kas oli pooles wardas wõi?“ küsis Helger.

„Ää ja, pois, aja, jälle, patu juttu. Mis puules wardas? Eii wa Riisa wana põll, et lubas tare otfa tokiga üles tõmmata, kui meil waja lõunale minna,“ torises wanamees linu likku loopides.

„Ehk on pudru põhja kõrwenud!“ nohises sulane.

„Sa, pois, mine, jälle, õige ja kae pärra, mis neil sial wajaku on. Ehk tegid lapsed niisama nalja. Küll ma siin isi affama suan.“

„Eks ma's lähe,“ torises Helger, näppas otfa otstast alles põlewa paberosfi ning asus teele.

„Luu nulls tagatuast kapißt natike tubakat kah!“ hõikas peremees eemalt järele.

Olga ta jäi seekord tubakata — sulane läks ja jäi.

Nistiweski rinnakule jõudes, kuhu paistis Tooma talu fogu oma kodadega, tuli Helgerile wastu Wäljaotfa karjatiidruk, toosama, kes kord kurtis, et kardab palgata jääda. Nad olid juba warem kohtunud mitmel puhul, nii poeteel, wiljapeksul ja wiimane kord linatalgudel.

Tüdruk jooksis Helgerile wastu, pudrunui käes.

„No kuhu ja, plika, nüüd tormad, et ei märka kalda weertfi?“ püüdis ta tüdruku kejet maanteed finni.

Wäljaotfa Olga langes hingetuna ja higijena Tooma sulasele jüüle ja wadistas lõõtsutades:

„Kas — kas ja, Mut, ei teagi, et — et Toomal on fuur segadus. Jah — juhtufin parajasti seal olema, meie perenaine saatis teie perenaiselt pudrunuia tooma... tead, meie Mts ei jöw kartulipudru, kui suured tükid sees on... ja teie perenaisel on uus nui, aga meie perenaise wanal nuial on suured augud sisse kulunud... Ja Mts tahtis kangesti kartuli pudru saada, et homme lähew kooli ja ei saa nädal otfa koju... Koolis saawat ka ainult küllma toitu, et ahi olewat lagunenuid ja koolmeister saanud trahwi... Tal olewat weel see teine trahw ka kaelas, see residendi walimise trahw, wõi mis asi —“

„Kuule, Olga, jäta nüüd oma resident rahule. Ütle parem, kas wafikas põle kõit puruks närimud? Waia tagufin juba sisse, nii et taotud oli.“

„Ei ma tea wafikast midagi, kõõgi juures teda näha polnud, ju ta siis on omal kohal alles.“

„Mis selle pudrunuiaga siis sai?“

„Pudrunuia sain kätte!“ jäi Olga lahtise suuga sulase otsa wahtima.
 „No kui käes, mis siis veel häda? Aga miks ja selle pudrunuiaga
 nüüd Wäljaotsalt mööda jooksid?“

„Ma — ma — mul on kole rutt. Pudrunuia wõtsin köögiist wana
 otstast, ega ma's igat tühja asja hakka teie perenaise käest küsima. Olen
 ikka wõtnud ise, ja —“

„Siis on meie kadunud kapsaraud ka otsaga Wäljaotsal ja perenaine
 kahtlustas, et mina . . .“ suunas sulne.

„Oh, jumal, wõib-olla, kus ma nüüd kõiki neid pisikeid asju —“
 lõi tüdruk käega. Aga siin tärkas tal nagu miskit meelde, ta ajas enda
 taas sirgeks ja pistis nuiat sulasele pihku ning jooksis maanteed mööda
 edasi, ikka külast kaugemale.

„Nagu teatejooks,“ urises Gelger nuiatale waadates. Ta asetask peod
 lapiti suu ette ning hõikas Olgale järele:

„Kas palga jaid kätte?“

Tüdruk keeras hetkeks pea, lõi käega ja sõnwas:

„Käes, käes!“

„No siis mine jumala rahuga!“

Gelger oli kogu sellest loost jäänud uimaseks. Ta seisisk weel hetke
 paigal, pilk Tooma poole, kus tuule käes lipendas Riisa wana põll, nagu
 merehädaline kõrge palmi ladwa otsas.

„Ei, midagi peab tõesti ikka lahti olema, nagu peremees ütles,“
 arutas ta ning jooksis rinnakult alla, wibutades nuiat pea kohal, nagu
 indiaanlane oma tomahawki.

Wäe all ta kohtas hiigelomnibusst, mis sisseharjunuid kumbe järgi,
 nagu piimamehe hobune iga poe ees, wehklejat nähes wõpatades peatus
 ning suuril filmil pealetulejat jäi ootama. Seekord aga ootas ta sõitjat
 sama asjatult, nagu Tooma peremees oma tubakat. Nähes, et häireandja
 omal jalul hoolimatult mööda kihutab, buks pörutas talle sumbutaja-
 täie kodumaa bensinitorstsu järele ning tormas wihasel mõirgega järpsust
 kallakust üles.

Tooma õuewartaw oli pärani. See ei tähendanud küll palju, see
 wartaw oli warengi pärani olnud, kuid kahetsas maailmame oli see,
 et selle wartawa wahelt wiisid läbi warsked autojäljed . . .

„Kas tõesti punaseristi auto?“ käisk Gelgeril külm higi üle selja.

Wida nurga tagant õue jõudes ta jäi aga hämmastunult seisma.
 Keset platsdarmi oleffles sätendam sportauto, uhinus mudel „Opel'ilt“. Selle
 kõrwal poris lamas nõõritais Riisa pruutpesu, kuna keset õue
 torgatud ritw oli aupakklikult paendunud maani suursuguse külalise kar-
 daanwõlli alla, esimeste rataste wahele.

Sues polnud näha ainukestki elawat hinge; ifegi Kallu oli pugunud
 putkasse ja piilus sealt kahtlase näoga wälja, kui siil kasuka alt. Kogu
 selle saladuse mõti pidi leiduma tares, auto järgi otstustades — kahtle-
 mata tagakambriis.

Mõne sammuga oli Gelger läwel ja tahtisk parajasti wajutada lin-
 gile, kui ta äkki tardusk, nagu Loti naine. Ta kõrw oli kambriist kuulduwa
 sõnademulina seast püüdnud imelikult tuttawa hääle. Kus ta seda warem

kuulnud, ei tulnud talle äkki meelde. Alles siis, kui hakkas kuulatama terasemalt, sai talle kõik selgeks, nagu mustlasele walgenahke peopesa.

„... ja leidisin iki findre üles kah,“ kostus läbi õhuke seina Peedu kõne. „Ni, kui palju sial neid imelikke pendleid ja seieriji oli. Eesti ei mahtunud kohe sissegi, löi mu wanainimese filmad kohe wirri. Ega põle ime, kui sial kinga nõõp küljest ära tuleb. Aga, näe, üles leidisin, näe...“ ja kõhis naerda.

„Kui olete osaw kingsepp, nagu praegu kuulsin, siis pange külge!“ kõlas Selgerile nii tuttav hääl.

„Ja jah, kohe. Ma — ma waatan, kus ma selle, selle pigitraadi otja nüüd olen torganud...“ Seepeale kuuldus eeskambri Peedu tatsutamist.

„Nagu näha, teil siin kingsepad ja rätsepad majas, nagu mõisas kunagi, aga seda ma poleks uskunud, et see härbäär nii natt wälja näeb,“ kõlas taas Selgerile tuttav hääl.

„Mis mõesa nüüd wõi...“ häälitjes perenaine meelitatult.

„Kujutasin ette, et wähemalt mõni gooti stiilis afengi, wõi dooriajammas. Aga kes neid eesti mõisaid nüüd enam teab uskuda; olemat teised kõik tüfeldatud ja nähtawasti on siis tüfeldatud samuti ka häärbärid.“

„Oh, oeh, kas tilgad juba tulewad?“ kostus äkki Selgerile nii lähedalt, et ta põlwed nõfjatusid.

„Tulewad, tulewad,“ trööstis perenaine. „Proua wõi preili jaatis Wäljaotsja Olga puudi järele ja lubas su pesupesemise waewa ka wälja maksa ühes ehmatuse rahadega.“

„Kõik, kõik saab wälja makstud,“ tõendas wõõras. „Aga seda ma kordan weel, et kui walitseja härra wäljalt koju saabub, siis meldige otsekõhe mind...“

„Gesuke, eesuke...“ kurtis perenaine. „Ja mina kordan, et meil põle kedagi walitsejat siin. Ja mis asja tal siin walitseda olekski, seda minu natukest wahest walitseb, aga lapsed on prelna all ja sii fulase klee-nuke on harjund juba omaette tegema...“

„Taga paremaks, teie ülekäte läinud naiisterahwas, olete te siis poisi ära meelitanud?“

„Mina? M i n a?“ röögatas perenaine. „Siisa, kas ja ka kuuled? Mina? Ta isti akas piale ajama seda ja teist nagu ull. No mis mulgi wiil üle jäi, kui oli juba tulemas, ega ma tohtinud pordutiidrukus jääda.“

Nüüd kuuldus ka woodi nagisemist, kust keegi kuuldawasti wälja fargas.

„Ärge siin, jah, laimake kedagi,“ kähises Siisa hääl; „minu wend on aus olnud algusest piale, ei nurisenud kaasawara üle, ega —“

„Ah tal on siis õde weel ka?“ imestas wõõras. „Sellest polnud mul aimugi. ja milline k e n a õde weel!“

„Saledam olen igatahes mitu korda kui teie!“

„Waata, waata, kui nihwakas!“ kurjustas wõõras ärritatult. „Kui ta kord linnas käis piima toomas, ei kõnelenud ta oma siinsetest amantüüridest sõnagi. Ta oli sel korral minu wastu kui mesileib ja hüüdis mind trullaks.“

„Uuuu — uuu —“ hulus perenaine. „Mu oma lihane miis, jumalafõnaga kofku laulatatud. Uuuu — kus mu lapsed? Praelna, too lapsed seia, ma räägin neile ka, misfugune patuorikas sii nende isa... Uuuu!“ ja jookkis kuhugile teise tuppa.

„Sumal küll,“ hädaldas Siisa, „kes te küll niifugune olete, et julgseite astuda meie ristitiinimeste katuse alla?“

„Kui ma seletaks, te aju ei võtaks seda ikkagi kinni...“

„Mis te siis õieti tahate?“ pööratas Siisa vastu pörandalanda.

„Rubage mulle üks sekser!“

Samal hetkel hakkas koer õues jörinal haukuma ja Selger ei saanud enam õieti kuulatada, mis toas edasi füündis. Olga talle oli niigi selge, kust poolt tuul selle wõõra siia oli puhunud.

Koera haukumise peale hüppas Wäljaotsa Olga kotta ja hädaldas:

„Poemeeš tilkafid ei annud; teie perenaine unustas raha laua peale ja poemeeš ütles, et meie perenaisel on niipalju wiidud wõlgu, et minu kätte ei usalda enam sendi eestki.“

„Põle ka häda,“ rahustas Selger. „Siisa on terwem kui kunagi warem. Säh oma nui ja laje jalga, muidu saad meie perenaise käest weel selle kapparaua eest...“

Olga ei lastnud seda endale teist korda öelda.

Selgeril oli nüüd kange isu tuppa rutata ja asi selgeks teha, enne kui jamineks läheb. Olga kuis wõis ta säärase wälimusaga, paigatud pastalbes, määrinud jalanartfudes, takustes pükstes ja higist soolases särgis oma tulewase perenaise ette ilmuda? Sa pealekauba weel walitseja!? Do, oleks tal wähemalt walitseja moodi wälimuski!... Tont wõtku, et ta paremad watid asuwad tagatoas, peremehe kapis!

Olga kui häda kõige suurem, siis abi kõige lähemal.

Ta tahtis just pead murdma hakata, mis ette wõtta, kui kambri üks plõkfatus ja prelna läwale ilmus.

„Dmeti ütstford märkafite tulla. Bidin juba ise johu järele jooksema,“ hädaldas ta. „Kus peremees?“

„Peremees jäi tubakat ootama.“

„Põrgusse oma tubakaga, kui ta piibu unustas kööki. Muusutafin, oli hea lõhn külljes. Kas sa pole märganud, mis õues on?“

„Just nagu märkafin. Olga sa ei tea weel pooli asjugi. Tule kaasa, ma pihin sulle jüdamelt kõiſ maha,“ ning tõmbas tiidruku oma järel õue — ja õuest rehealla.

Siin, keset ristitiheimu, Selger awaldas oma seikluse ja ütles nõu, mis esimeseks ette wõtta.

Esimeseks ta sai prelna käest tubli kõrwakiilu ja teiseks:

„Tule aita, ma aitan sind!“

Aidas leidis kõifuguga kraami, mis walitseja-fugusele härrale oli tarmis...

Selle aja sees, kui prelna Selgerit aidas ehtis, leidis õues aset wäike idüll.

Perenaine oli lapsed kaasa wõtnud, üks süles, teine käefõrwal, ning seisis aida taga karjaarial, filmad nutust punased.

Peagi ilmus maanteel nähtawale logijew winker, peremees sees.

Soomates meest tulema, perenaine hüüdis lastele:

„Waadake, waadake nüüd, kudas sii orikas tuleb, waadake kudas ta wenib!“

„Orikas“ tuli ka wenitades, nagu rõõmust lai, et lapsed-naised terwed ja õiis.

„Näe, imä, ätt tuleb!“ kilkas pisem juure heameelega. Erna aga, kui wanem, aimas seisukorra tõsidust ja tahtis isa poole rusikat tõsta, kuid puhkes enne nutma, kui niikaugele sai.

Dodata wõis suurt tormi, kuid ei perenaine ega wäikesed saanud kurja nägu teha, kui peremees õnnest õline, et kallinad alles, wärawa kohal peatus, wankrist alla hüppas ja lahtiste kätega wäikesema oma sülle haaras.

„Wanamiiis,“ nuukfus perenaine, filmi maha liües, „mis libu ja siia linnast oled kufunud?“

„Kän'd pahanda. Wäljaotsa Gedi sokutas kaela, küll ta warsti läheb ära, jälle,“ wastas peremees puhtjüdamlikult.

„Mis — mis? Siis on sii ikki tõsi, et fina —“

„Mis tükki sii prelna siis, jälle, siin tegi?“ imestas peremees.

„Misuke prelna?“

„No meie, jälle, prelna ikki!“ hämmastus teine.

„Meie prelnast põle kedagi tüki tegijat, aga waata jeda linna pakfu, tis tuas istub!“

„Kas on pakš wõi?“

„Nagu tüüakas teine, ja nõuab aga walitsejat, wõi mis asja —“

„Pea, walitsejat —“ jäi peremees mõttesse. „Üksford meil linnas kaupmehega oli jutt walitsejast wõi nii. Kaupmiis tiadis rääkida, et üks tüse eit olewat käinud küsimas kust jeda piima tuuakse, kus „Looma“ nimi piiale maalitud. Ets siis poemiis oli puhtast südamest ära seletanud, et sõida siit tiid wälja ja siis kiira sinna. Kui sinna oled saand, siis kiira, jälle, sinna jne., nagu lehes kirjutatakse. Sii eit olewat Muti järele nagu juukswa aigus, et üttele ja üttele, kus ta on.“

„Armas miis, siis mu südametunnistus on peris waba,“ ütles perenaine huuli üle karjaaia ajades ja suudles oma kangemat poolt. Tegi niisugust tükki, mida polnud teinud leeripäewast saadik.

„Näita nüüd, jälle, mulle ka, mihande elukas ta on,“ uudishimutjes peremees. „Näe wõi tulnud koke otoga. Piab ikki olema teine puririkas...“

Prelna, Selgeri ehtimisega walmis, tähendas:

„Ole wahwa!“

„Too mulle weel lonks konjakit ja siis on walitseja walmis.“

„Kust ma jeda konjakit sulle siit maakoikast wõtan?“ pahandas prelna.

„Mutost ikka. Kas ja ei tea weel, et säärased sportautod ei sõida ainuüksi bensiniiga, waid liiguwad ainult siis, kui konjaki laadung ka taga on. Wuuhh, ja ise tahab olla linna plika!“

Selger juhatas panipaiga kätte ning peagi ilmus prelna, põlle all kehakas „Très vieux“.

„Suudub weel sidrun suhkruga.“

„See suur isamaalane, ja tarvitab välismaa värki. Tõmba siit jalvest peotäis herneid peale ja aita sulle küll...“

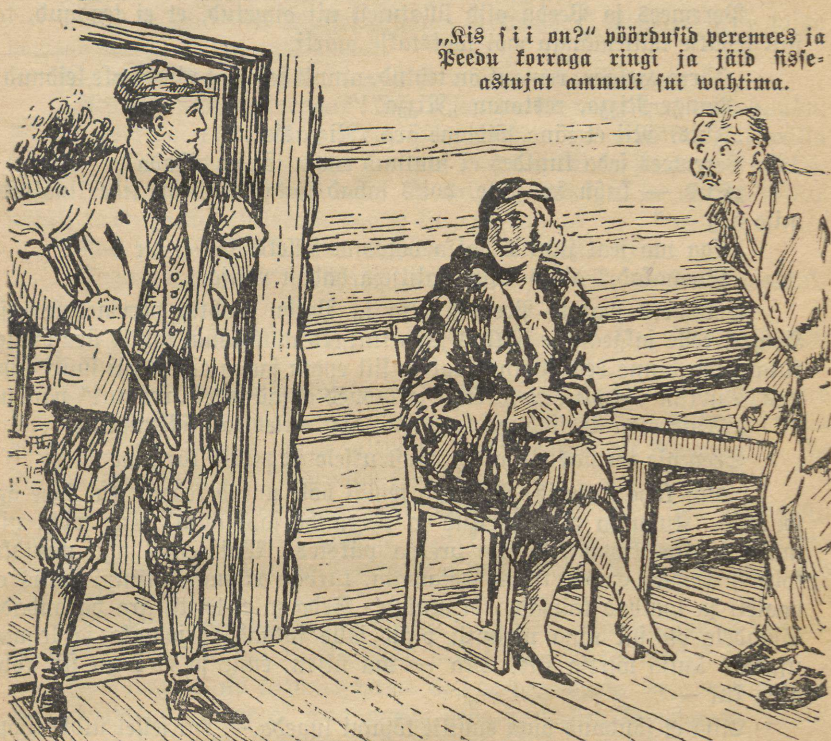
Wahepeal oli peremees tahatuppa astunud.

„No tere!“ hüüdis ta nagu wanale tuttawale.

„Tere, tere!“ wõttis wõõras terwituse vastu.

Peremees jäi seepeale kohmetuks, piilus lakke ja ei teadnud, millest edasi kõneleda.

Kohmetust segas Peedu, kes ilmus tuppa, king peos:

„Kis sii on?“ pöördusid peremees ja Peedu korruga ringi ja jäid fiskeastujat ammuli sui wahtima.

„Olge lahked, rouad!“

„Merci,“ naeratas wõõras kinga jalga surudes. „Sinusugused onk-
lid mulle meeldiwad.“

„Seda wõib juba arvata,“ pomises Selger iseteadwa ihestiga fiske-
astudes.

„Kis sii on?“ pöördusid peremees ja Peedu korruga ringi ja jäid
fiskeastujat ammuli sui wahtima.

Oli ka, mida wahtida. Selgeril olid jalas Liisa kollased jäärifud, millede jalgatirimisega oli kulunud suurem osa aega; reite ümber prelna pydshaama-püksid ja seljas peremehe nahkne pintjak, mille alt paistis wälja mitte juft puhjas kummikrae. Kõige selle tipuks oli tal peas ta oma uus soni, millega prelna wahest külas uhkeldamas oli käinud. Siisaks

Kõigele jellele kandis ta kaenla all pikka piitsawat, mille otsast rihm ära lõigatud.

„Sa näed ju, jälle, wälja, nagu mõni walitseja,“ sai peremees üle huulte.

„Just nagu Pärimeetsa mõisahärra,“ mainis Peedu.

„Teie, Gelger, olete siin maal päris meheks muutunud,“ imetles Effy, sulastele kätt sirutades.

„Käisin praegu hernepõldusid üle waatamas,“ ning siis, peotäit lauale tühjendades: „Näe, eks maitske meie saadusi ka.“

Peremees ja Peedu olid üllatusest nii oimetud, et ei teadnud, kas siin tehakse näitemängu wõi jookstakse marti.

„Gärra Gelger, remont on tehtud, ainult sobiwat nime pole leidnud!“

„Pange Nizza, restoran „Nizza“!“

„Jlus. Nii et täna sõidame ära „Nizzasse“.“

Peremees seda kuuldes ei suutnud enam lõugu pidada.

„Kus — kuhu ja, jälle, poisj tahad sõita? Praegu kibe linaleotamise aeg —“

„Ega ma seal juures hakka ootama, jelleks on — on —“

„Moonakad,“ aitas Effy walitseja hädaft wälja.

Peremees wahtis Peedule otsa ja Peedu wahtis peremehele otsa. Gelger, kelle jalgealune hakkas juba tuliseks muutuma, tahtis ärasõiduga rutata iga hinna eest. Polnud tal ju siit enam saada ei tea kui suurt summat. Tublim osa oli ette wõetud ja mõned asjad weel „rehnuti“ pandud.

„Mina olen ärasõiduga kohe walmis,“ ütles ta mõtlematult.

Seepeale tormas Liisa peretoast uksele ja pistis karjuma:

„Wõi kohe walmis! Wõi ega temal põle muud kedagi, kui kohe aga walmis. Auhu ja nu säarikud ja peremihe jopi wiid? Ene wõta niid maha ja siis lippa kas wõi prelna pükstes. Wõi temal aga muudkui kohe minema! Endal linad leotamata, turbad riumata, küüni katuse on pooleli ja lambad käiwad läbi mulgu. Seda ja ei wiitsi ära parandada. Sigadele on sul täna maantii pialt jälle julgad korjamata ja lehmad ujuwad lausa wirtja siis. Ma — ma ütlen, enne ja ei liigu siit kohegile, kui —“

Liisa ei jõudnud oma epistlit lõpuni lugeda — kui jellel üldse lõppu ette nähtud oli, sest nüüd kõlas õuest õudne pauk ja kogu personaal hüppas koja uksele, wälja arwatud Effy, kes juba igasuguste paukudega wilunud oli ja kes ei wõtnud waewaks end segada teiste sijemistesje asjadesse.

„Oto kummi wist lõhkes!“ hüüdis peremees õuest.

Nüüd ei saanud ka Effy midagi parata, waid tõstis oma woliümid uppi ja tatsutas uksele nii nobedasti, kui ta kitsas kleit ja lai kogu lubasid.

Rallu lebas maas pooluimasena, kett keha ümber. Selle kети pikksega polnud Effy häärberi ees peatudes arwestanud ja nüüd oli see autole saanud peaaegu saatuslikuks.

„Eks ma üteldnd!“ parastas Liisa.

„No mis ja siis ifka ütlesid?“ kirjistas Gelger Liisa poole hambaid.

„See on hoopis tagawararatta kumm!“

Viisa seepeale kadus kuhugi ruttu ära ja pomises: „Wa Nallu, ta ei osta!“

Polnud äraõiduks enam mingeid takistusi. Selger tõi kapiist oma paremad hillbud ära ning korjas kofku muud vähemad esemed, millede omanikuks ta end mõis nimetada.

Perenaine oli toimetamas jõogi kallal. Effy laskis autoist tuua kena pudeli, mispeale peremees muutus kohe teiseks inimeseks. Nähes, et sulasel ikka päris tõjine nõu lahkuda, ta mõttis „rehnuti“ kofku.

Lõpetades kofkumõtte, ta lõi silmad kohtunult lakke:

„Kaks — kaksümmeend krooni, tulise pihta!“

„Siis ta Jaab veel kenafese jumma taskuraha,“ tähendas Effy jalga põlwele tõstes ja sigaretti imedes.

Peremees keeras pead ja wahtis mõõrast kui imetegu.

„Mis — mis taskuraha? Sii, jälle, on sii raha, mis wiil puudu. Sii tuleks temal mulle maksta. Taskurahad on ta kõik topelt wälja wõtnud. Aga heina niitmisega jannata sai enne kui ta jalad alla mõttis. Müüd, jälle, wiimati, päew enne linatalgusi, mõelge, ta pärdik wõtab wifati kaasa ja niidab lepiku taguse lina maha . . .“

„Kas see pidi siis kaswama jääma wõi?“ küsis Effy.

„Taga targemaks,“ porises peremees omaette ja jättis wastuse wõlgu.

„Teeme siis kahjud pooleks,“ jatkas Effy. „Maksan kümme krooni omaist taskust.“

See lõi peremehe lahkuseks ise. Zuba hõigatigi sööma ja kogu pere kogus peretuppa laia laua taha. Viisal oli sündametunnistus piinama hakamud; ta ei jäänud lauda tulemata, nagu warem oli kawatzenud. Ta püüdis isegi suumurki kõrgemale kehitada.

Selger tegi pererahwale niigi palju head, et jutu kohe kõrtsuelli ajas ja siis oli jutulõng, teistele suureks kergenduseks, kogu aja tema käes. Teistel polnud mugumise wahela muud teha, kui noogutada pead wõi ütelda jah.

Söömaeg kestis tund kauem, kui tawaliselt, aga ega õhtuni ka wõinud wentida; talutöö on teinekord niisugune, et jookseb eest ära.

Jumalagajätuks kogunes terve Dooma pere õuele. Effy startis mootori. Viisa oli wahpeal oma porise pesu õuelt ära koristanud. Pealeselle oli ta õuest eemale tassunud weel piimanõud, seatiina ja muud vähemad atribuudid. Talu wara tuli ju hoida!

Kui autol teine ots oli manöwerdatud, jättis sulane oma endise pererahwaga jumalaga. Sõudes järjega Peedu juurde, ta fosistas sellele kõrwa:

„Pärast mine aita, hernejalwes on minu poolt sulle magus mälestis!“

Peagi kadus Effy lehwit wälj lähema metsatuka warju ja pererahwas kolis tarre tagasi. Sgauks aga tundis, just nagu oleks tal millestki puudu . . .

*

Zuba paistis nõlwaku tagant Pikk Hermann, kui Effy „oh ja d“ Selgeri kätte wiskas.

„Mul pole veel kõik eksamid antud ja autojuhtimise luba alles saamata. Teil teatavasti see ei puudu.“

„Nõus!“ vastas Selger. „Nga ainult ühel tingimusel.“

„Miks? nimelt?“

„Et linna sõites mõin sulle sama autoga mõnede sõprade aegade alt läbi sõita ja pikemalt peatuda oma korteriperenaise poeetse all...“

Soovitame lugejaile

„Uudislehe“ ja „Jutulhe“ kirjas- tusel ilmunud raamatulist järgmisi:

K. Parts:	Ras wõit wõi surm I osa . . .	Rt. 1.50
—	— — — — — II — . . .	— 1.50
—	— — — — — III — . . .	— 1.50
	Rõik kolm osa korraga tellides . . .	— 3.50
A. Hinnom:	Põlise waenlase wastu . . .	— 3.—
R. G. Borgelin:	Danebrogi lipu all I osa . . .	—90
—	— — — — — II — . . .	— 2.—
	Rats annet korraga tellides . . .	— 2.50
James O. Curwood:	Isade tee . . .	— 1.—
—	— — — — — Kuldne ling . . .	—75
Max Brand:	Salapärane farm . . .	—75
—	— — — — — Tee rõõmule . . .	—75
—	— — — — — Bõrufael . . .	—50
—	— — — — — Tiiger . . .	—75
M. Ödmann:	Mõisa saladus . . .	—75
Josep Hocking:	Südameriõõm . . .	— 1.—
S. Blake:	Naine teiseft maailmalt . . .	—50
R. Rider-Haggard:	Musta mandri saladus . . .	— 1.—
Maurice Levelle:	Waraste linn . . .	—50
A. Rennikov:	Maailma diktaator . . .	—50
Max Pemberton:	Miljonäri saar . . .	— 1.—
Maurice Moraine:	Maailma walitseja . . .	—50
Anita Loos:	Härrad eelistawad blonde . . .	—50
Bulver-Litton:	Salajõudude wõimuses . . .	—50
Victor France:	Smaragdõormus . . .	— 75
Robert W. Chambers:	Orjad ja armastus . . .	—75
Herm. Hilgendorff:	Wang nr. 217 . . .	— 50
Viktor Bridge:	Neeme saladus . . .	— 75
Emilio Salgari:	Rapten Torm . . .	— 1.—
Erv. Sedding:	Täiuslik naine . . .	—50
Val Lewton:	Banditide laul . . .	—40
Zane Grey:	Rus loojub päike . . .	— 75
L. Gerard:	Kummaline noormees . . .	—50
David Frome:	Kes on järgmine . . .	—50
Rafael Sabatini:	Yvonne'i austajad . . .	—75

Rõik ülalähendatud raamatud on ilmunud „Uudislehe“ ja „Jutulhe“ kirjastusel ja on saadawad „Uudislehe“ talituses Tallinnas, Rataskaewu 9.

Kui saadate raamatu hinna „Uudislehe“ talitusele, saadetakse tellitud raamat postiga koju.

„Olion“

määruslik kirjanduse ja kunsti ajakiri Rikkalikult ja maitse-
kalt illustreeritud. Soliidsemoid ja esinduslikumaid ajakirju
Gestis. Aikifinumber 35 f „Olion“ ilmub 2 korda kuus.
Tellides 70 senti kuus, „Uudisleht“ tellijale 30 senti kuus.
Tellimisi võtavad vastu postiasutised ja talitus Tallinnas,
Rataskaemu 9.

„Uudisleht“

on suur, moodfakt toimetatud ajaleht.

Rõige täielikumad kirjeldused kodu- ja välismaade rühma-
mate sündmuste kohta leiata alati „Uudislehes“. „Uudis-
leht“ ilmub 4 korda nädalas ja maksab tellides 85 senti kuus.
Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Toimetus ja kontor Tallinnas, Rataskaemu 9.

„Tutuleht“

toob huvitavaid jutte, põnevaid
romaane, västeid, nalju, mõistatusi
ja palju muud huvitavat. Hulf siu-
selgitavaid pilte.

„Tutuleht“ ilmub kord nädalas ja maksab tellides 45 senti
kuus. Tellida saab igast postiasutusest.

Toimetus ja kontor Tallinnas, Rataskaemu 9.

„Gesti Mõistatusleht“

Miks lahendada selle kõitjal „Gesti
Mõistatuslehte“? Sellepärast, et ta

on kõige suurem ja väärtuslikum
mõistatusleht eriajakiri Gestis.

Rõik ülesanded auhinnalised. Rõudke ajalehemüüjait.

Hind ainult 15 senti. Tellides 50 senti kuus.

Toimetus ja talitus Tallinn, Rataskaemu 9. Postkasti 193.